

Buletinul

Comisiei istorice a României

Vol. X.

BUCUREȘTI

Tiparul așezământului tipografic „*Dalina Românească*”
Vălenii-de-Munte

1931

COMISIUNEA ISTORICĂ A ROMÂNIEI ÎN 1931

N. Iorga, *președinte*

D. Russo, *membru*

I. Nistor, „

S. Pușcariu, „

Al. Lăpădatu, „

R. Caracaș, *secretar*

Buletinul

Comisiei istorice a României

Vol. X.

BUCUREȘTI

Tiparul așezământului tipografic „Dacia Românească”
Vălenii-de-Munte
1931

**Buletinul apare prin îngrijirea
Preşedintelui Comisiei**

CONSTANTIN ȘI MARCELA KARADJA

DOCUMENTELE
MOȘILOR CANTACUZINEȘTI
DIN BUCOVINA

Documentele moșilor cantacuzinești din Bucovina

La Nordul Bucovinei, pe pământul vechiului Voevodat al Șipenițului¹, la vechea graniță a țerii Moldovei în spre Polonia, în marele drum al năvălirilor², dar și al negoțului, se află Onut. Acest sat alcătuia pe vremuri, împreună cu Samușin sau Părhăuți³, Martinești, Cernauca și toate câmpiile din prejur, așezate între Nistru și Prut, unul din uriașele latifundii ale Cantacuzinilor, ajungând în posesia acestora prin Alexandra, fata Marelui Vornic și Logofăt Gavrilăș Mateiaș, măritată după Marele Vistiernic Iordachi Cantacuzino⁴.

O parte din trecutul acestui complex de moșii ni-a fost redată mulțămîită osteneții unui preot bucovinean, părintele S. Reli⁵,

¹ Cf. L. Nistor, *Românii și Rutenii în Bucovina*, București, 1915, pp. 7 și 54.

² Cf. Wickenhauser, *Die Deutschen Siedlungen in der Bukowina*. Cernaui (1885, I, p. 8). „Als, im J. 1241, die Mongolen wie eine Wasserfluth die nördlichen Länder Europas überschwemmten, drangen sie auch auf der alten Völkerstrasse von Samuschin (bei Onut am Dniester) her, über den Seret und die Molda“.

³ Cf. documentul 17 de mai jos.

⁴ Dintr'un act din 4 Martie 1652, prin care Vasile Lupu întărește împărțea moștenirii lăsate de Gavrilăș Mateiaș extragem următoarele moșii situate în Bucovina, între Prut și Nistru, formând un complex de câteva sute de km.²

Partea fiului Ieremia: Stăucenii Mari, Stăucenii Vechi, Iujineți, Șișcăuți, Jucica, Cuciu, Denisăuca, $\frac{1}{4}$ Zastavna, $\frac{1}{2}$ Lențești, $\frac{1}{8}$ Valeva, $\frac{1}{4}$ Cadubești.

Partea Ilenei Comisoaii (Neculce): $\frac{3}{4}$ Babin, $\frac{3}{4}$ Stepaniuca, $\frac{3}{4}$ Boianciuc, $\frac{1}{2}$ Doroșăuți, $\frac{1}{2}$ Vasilcău, $\frac{1}{8}$ Cernauca, $\frac{1}{8}$ Boian, $\frac{1}{4}$ Lehăcenii.

Partea Alexandrei Vistiernicesei (Cantacuzinul): Serăuți, Budulcea, Chișlău, Pohorlăuți, Martinești, Zadobriuca, Samușin, Prelipce, Ivancăuți, Cernauca-de-Sus, Pilipăuți, Vorohienii, Onutul-de-Sus, $\frac{1}{4}$ Onut-de-Jos, $\frac{1}{2}$ Borăuți, $\frac{1}{2}$ Cernauca-de-Jos, $\frac{1}{2}$ Rohozna. — Totalul alcătuiește 81 de moșii în diferite părți ale Moldovei.

⁵ S. Reli, *Amintiri dintr'un castel la Nistru*, București 1924.

care a avut prilejul să studieze archiva de familie rămasă în posesia castelanei de la Ocna¹, scoborătoare, în linie femeiască, a vechilor boieri pomeniți în actele de mai jos.

O mare parte din hrisoavele privind acest ținut au fost, din nenorocire, distruse la mănăstirea Dragomirna, cu ocazia jafului căzăcesc al lui Țimuș Hmilnițchi în 1650².

Cu toate acestea, mai sânt și alte documente, păstrate cu sfințenie până azi, în archiva coborătorilor Logofătului Gavrilaş Mateiaș, în familiile Cantacuzino și Suțu, aiungând astfel în sfârșit în mâinile noastre, prin unchiul nostru Nicolae Suțu din Bacău, fiul beizadelei Nicolae Suțu³.

Afară de interesul acestor documente din punctul de vedere cultural, juridic și istoric, credem că trebuie stăruit și asupra importanței lor etnografice. Foarte mulți din locuitorii menționați în actele ce urmează arată prin numele lor⁴ fostul caracter românesc al acestui vechiu ținut al Zastavnei⁵. De atunci s'a ivit o transformare desăvârșită, așa că d. profesor I. Nistor putea scrie în 1915 că populația districtelor Coțmanilor și Zastavnei era alcătuită din 86.898 de Ruteni, iar numai 185 de Români⁶.

Începuturile imigrărilor străine trebuie însă căutate cu mult înainte de răpirea Bucovinei. Ca dovadă, ne referim, între altele, la actul de scutire de dări din 1645 al lui Vasile Lupu, dat unor „Ruși, cari au ieșit amu din Țara Leșască și s'au așezat la seșiște la Călinești...“, publicat de d. profesor N. Iorga⁷.

Wickenhauser⁸ ni-a mai dat două documente, arătând cum

¹ D-na Victoria Randa, născută baronă de Wildburg.

² Cf. Wickenhauser, *Buchotin*, Viena 1874, pp. 33 și 83; Reli, o. c., p. 44; Codrescu: *Uricariul*, XXIII, p. 239; Miron Costin: *Opere Compl.*, ed. V A. Urechia, București 1886, I, p. 618; S. de Zotta: *Arch. Genealog.*, I, p. 47 și mai ales interesantul act de la Gheorghe Ștefan-Vodă din 25 Februar 1656, în *Archiva Alex. Cantacuzino-Pășcanu*, publ. în extras de d. N. Iorga, în *Studii șt. doc.*, IX, p. 51.

³ Ca anexă dăm un tablou genealogic, scoțând în evidență descendența proprietarilor actelor publicate mai jos și ale moșiei Ocna.

⁴ De ex. Griga Grozavăscul, Vasile Talpă și Bran Frățian.

⁵ Azi plasa Nistrului.

⁶ *Românii și Rutenii în Bucovina*, p. 117.

⁷ În *Studii șt. doc.*, V, p. 219 și *Anciens Documents de Droit Roumain*, I, p. 234.

⁸ *Buchotin*, pp. 102 și 108, și Reli, o. c., pp. 79-80.

Grigore Matei Ghica Voevod înlesnește, în 1727 și 1739, așezarea unor coloniști ruteni în Bucovina, lipsa de brațe de muncă făcându-se simțită în urma războaielor și turburărilor de tot felul din veacurile trecute¹. Actul nostru no. 26, din 20 Iulie 1726, dat de Mihai-Vodă Racoviță Medelnicerului Iordachi Cantacuzino, aduce acum o nouă dovadă a aceleiași politici de încurajare a colonisărilor cu „oamenii străini din Țara Leșească” și chiar din „olatul turcesc” adecă raiaua Hotinului. Pare deci cert că imigrarea muncitorilor ruteni nu începe numai „pe la 1766”, ci cu mult înainte².

Documentele ce publicăm sânt aranjate în mod cronologic. Ele pot fi împărțite însă, după conținut, în diferite dosare privind unele chestiuni care iese din cadrul actelor de moșii obișnuite.

I.

Printre aceste pricini, ce sânt de un interes cultural deosebit, menționăm, în primul rând, cea ce a trebuit să fie „une cause célèbres” în Moldova din veacul al XVII-lea : jaful săvârșit de doi boieri în dauna lui Gavrilaş Mateiaș.

Înainte de a expune această chestiune pe scurt, este oportun să amintim ceva despre acest boier, una din personalitățile dominante ale țerii timp de treizeci de ani.

Prima sa boierie, în anii tinereții sale, pare a fi fost cea de staroste al Cernăușilor. Este desemnat ca „gewesener Eltester” (fost staroste) supt Radu Mihnea-Vodă la 28 Maiu 1618, într’un document dat de Wickenhauser³.

În 1622 cumpără un sat, Păltinișul, în ținutul Dorohoiului, vândut „dumisale mai mare frate” de Tudori, pârcălab al Hotinului. Este desemnat atunci ca „Vornicul Gavrilaş”⁴.

¹ Cf. și I. Nistor, *Români și Ruteni în Bucovina*, cap. III, „Pribegirea Rutenilor în Moldova înainte de anexarea Bucovinei”, mai ales pp. 49-50.

² Nistor, *o. c.*, p. 56. — Din *Dicționarul geografic al Bucovinei*, București 1908, p. 154, aflăm însă că emigranții din Galiția s’au stabilit la Ocna în anii 1766 și 1767, ceea ce nu va fi împiedecat ca și alți Ruteni să fi venit înainte.

³ *Buchotin*, p. 70. — Îl mai găsim menționat ca „Gavrilaş starostele” într’un *suret* din 4 Maiu 1620. — Cf. S. de Zotta, *Arch. Geneal.*, II, p. 39.

⁴ N. Iorga, *Studii și doc.*, V, p. 83. — D. Zotta socotește însă că erau numai „frați în boierie”. Cf. *Ion Neculce*, IV, p. 365.

Supt Miron Barnovschi, al cărui cumnat și văr al dollea era¹, el devine pârcălab de Hotin, în 1626². Poartă atunci, dacă trebuie să credem pe părintele Reli³, titlul de „Vornic al Cuiții”. Pe la 1628 devine Mare Vornic al Țerii-de-Sus. Din dosarul nostru reiese că a însoțit pe Barnovschi-Vodă în fuga sa la moșia Ustia, dincolo de Nistru⁴, în Iulie 1629. Nu stătu mult în Polonia însă, precum ni dovedesc actele no. 3 și 4 de mai jos. Înapoiat la Iași din April 1630, el păstrează pentru un timp funcția sa de Vornic al Țerii-de-Sus⁵. După câteva luni, la 30 August 1630, îl găsim totuși ca biv Vel Vornic⁶. Barnovschi-Vodă este, evident, susținut de el, la înapoierea sa în țară. Îi rămâne credincios până la sfârșit, însoțindu-l în ultima lui călătorie la Țarigrad. Ca rudă și amic, este apoi însărcinat să aducă la îndeplinire mai multe din dispozițiile testamentare ale nenorocitului Domn⁷, și tot el îi va fi adus osămintele în țară, pentru a fi îngropate undeva la Suceava, supț lespedeă întrebuințată azi, spre rușinea noastră, ca stâlp de poartă a unei crășme din acel oraș⁸.

Încă din anul următor, în 1634, supț Moise Movilă, cu care era de asemenea înrudit, el devine din nou pârcălab de Hotin, împreună cu Constantin Ciogolea⁹. Nu pentru multă vreme însă. Părăsește slujba la suirea în Scaun a lui Vasile Lupu, în April 1634¹⁰. În Septembrie 1636, primește în sfârșit cea mai înaltă treaptă a boieriei din Moldova, păstrând Marea Logofeție până în Ianuar 1643¹¹. De atunci înainte este menționat în documente ca biv Vel Logofăt¹², afară de un scurt răstimp în 1651, tocmai

¹ V, tabloul genealogic dat aici ca anexă. — Nu era deci văr primar cu Vodă Barnovschi, cum crede păr. Reli, *o. c.*, p. 29. Cf. și S. Zotta, in *Ion. Neculce*, IV, p. 365.

² Cf. un act din 6 Februar 1626, dat de N. Iorga, in *Studii și doc.*, XI, p. 49

³ *O. c.*, p. 24.

⁴ Cf. Miron Costin, ed. Kogălniceanu, *Letopiseștele*, ed. 2-a, vol. I, p. 290 și ed. V. A. Urechiă, I, p. 515.

⁵ *Creșt. Col. Acad. Rom.*, 1908, pp. 63-64.

⁶ N. Iorga, *Studii și doc.*, XVI, p. 185.

⁷ Cf. Hasdeu, *Arch. Ist.*, I, p. 188.

⁸ Cf. Kozak, *Die Inschr. aus der Bukowina*, Cernăuți 1903, p. 153.

⁹ Ghibănescu, „Divanurile domnești”, in *Archiva* din 1915, p. 229.

¹⁰ La 15 Februar 1635 este desemnat ca „fost Vornic Mare” (actul nostru, no. 7).

¹¹ Ghibănescu, *Isp. și Zap.*, II, partea I, p. 124 și partea a 2-a, p. 122.

¹² V. de ex. N. Iorga, *Studii și doc.*, V, p. 400; și Ghibănescu, in *Archiva* din 1916, p. 55.

intr'un moment de mare jale pentru țară, în vremea prădăciunilor tătărești, când îl găsim iarăși ca Mare Logofăt¹.

Data morții lui și locul unde a fost înmormântat nu ni sânt cunoscute. Trebuie să fi murit puțin înainte de 4 Mart 1652, de la care dată se păstrează, în archiva de la Ocna, o copie de pe actul de împărșeală a moșiilor sale, menționat mai sus².

Despre celelalte părți ale pricinii ce expunem mai jos, Isac Stârcea și Mihalcea Durac, știm mult mai puțin.

Mihalcea Durac va fi fost un boierinaș fără prea mare importanță. Nu-l găsim menționat ca făcând parte din niciun Divan domnesc și nu credem să fi avut măcar vre-un titlu de boierie. Ruda lui va fi fost acel Apostol Durac, „fost Serdar“, care făcu mai târziu parte din răscoala boierilor împotriva lui Duca-Vodă³.

Tovarășul lui Durac, Isac Stârcea, fiul lui Pătrășcan Stârcea din Vascăuți, ținutul Hotin⁴, nu făcu nici el parte din dregătorii mari ai țerii. Nu vedem să fi ocupat vre-o altă slujbă decât cea de „Pitar“, în care calitate este menționat într'un act din 8 Maiu 1620.⁵

Cu toate acestea, Isac Stârcea pare a fi fost căsătorit cu o fată bogată, jupâneasa Maria, nepoata lui Musteață pârclab, având ca zestre satul Lozeani, în ținutul Dorohoiului⁶, și cumpărând mai târziu jumătatea satului Popeni⁷ în același ținut, și o vie la Cotnari, „în dealul lui Vodă“⁸.

¹ Ghibănescu, în *Archiva* din 1916, p. 81, și actul din 8 Iulie 1651 dat de d. Iorga, în *Studii și doc.*, XVI, p. 191.—Avem însă o iscălitură a lui Gheorghe Ștefan (viitorul Domn) ca Vel Logofăt din 5 Iulie 1651 și alta tot a lui din 12 Februar 1652 (N. Iorga, *o. c.*, pp. 189 și 191).

² Cf. și păr. Reli, *o. c.*, p. 45.

³ Cf. N. Costin, în Kogălniceanu, *Letop.*, ed. a 2-a, vol. II, p. 7. — Actele noastre fiind anterioare răscoalei menționate, reiese că numele de Durac nu poate fi o poreclă căpătată la această ocazie, cum crede d. Zotta, *Arch. Genealog.*, II, p. 233.

⁴ Cf. Kozak, *o. c.*, p. 192.

⁵ I. Băniu, *Doc. Rom. Ac. Rom.*, București 1907, vol. I, fasc. 1, p. 55.

⁶ Cf. actul nostru no. 9.

⁷ Azi Popeni-Vârnav.—Cf. *Bibl. Acad. Rom., Creșterea Colecțiunilor*, 1908, p. 64; act de întăritură al lui Moise Movilă Voevod din luna Septembrie 1633. — Actul se află la Moscova.

⁸ Cf. *Ion Neculce*, I, (1921), pp. 302-4.

În moștenirea lui Stârcea a fost însă acea parte din Boian, în ținutul Cernăuților, despre care este vorba mai jos. Moșia era ocina de baștină a familiei Stârcea, „Boianul cel Mare, cu toate părțile lui“, aparținând din vechime fraților Ion, pârcălab de Hotin și Mihai Stârcea, cu sora lor Fedea¹, nepoții unui boier al lui Ștefan-cel-Mare, numit Tăbuci din Cobăle².

Jumătatea moșiei Onut a fost o cumpărătură a lui Isac Stârcea (doc: 2 și 5), iar restul satului a fost de asemenea în posesia acestui neam. Din 1670 avem un suret de împărțeală a moșiilor Vistiernicului Matiaș Stârcea, decedat atunci de mult³ — este vorba de părți ale moșiei ce nu aparțineau lui Isac Stârcea, de oare ce el pierduse ocinele sale din această regiune în anul 1636, precum vom vedea mai jos.

Isac Stârcea pare a fi murit cam pe o vreme cu Gavrilăș Mateiaș, de oare ce îl găsim ca decedat în 1654⁴.

Isac și Maria Stârcea avură un singur fiu, Gligorașco, mort înainte de 1658, fără a fi lăsat copii, ca și soră-sa Arsenia. Singura fiică în viață atunci, „steapă și ea“, era Tofana⁵. Membrii de azi ai familiei Stârcea nu se coboară, deci, în linie directă de la eroul nostru, ci probabil de la unul din frații săi, Darie sau Constantin pârcălabul, căsătorit cu Anghelina, fiica lui Pătrașcu Șoldan Logofătul⁶, sau de la vre-altă ramură a acestui neam. Isac Stârcea mai avea și o soră Ana, moartă nemăritată la Miclăușeni, în ținutul Dorohoiu la 1639, și înmormântată la Vatra Moldoviței⁷.

După aceste amănunte despre actorii principali, vom relata pe scurt diferitele faze ale pricinii:

În momentul când Miron-Vodă Barnovschi era pe cale să părăsească Scaunul domnesc, la ieșirea lui „din pământul nostru al

¹ Cf. documentul publicat în *Bulet. Com. Ist. a Rom.*, IV (1925), p. 75.

² Cf. I. Bogdan, *Documentele lui Ștefan-cel-Mare*, I, p. 169 și Wickenhauser, *Woronetz und Putna*, p. 159.

³ Cf. Miron Costin, *Opere complete*, I, ed. V. A. Urechilă, București 1836, p. 698.

⁴ Doc. no. 18, publicat mai jos.

⁵ Cf. *Ion Neculcea*, I, pp. 302-4.

⁶ N. Iorga, *Studii și doc.*, XI, p. 75.

⁷ Cf. Kozak, *o. c.*, p. 192. Socotim că mormântul „jupânului Petrașco“ în aceeași biserică (Kozak, p. 193) ar putea fi al lui Petrașco Stârcea, tatăl lui Isac și al Anei.

Moldovei către pământul leșesc“, Gavrilaš Mateiaș porunci ca toate obiectele și veșmintele sale de preț să fie încărcate spre a fi trimise la moșia Ustie în Polonia, unde însoți, precum am văzut, pe stăpânul și cumnatul său.

Aproape de Hârlău, de unde poate că și Barnovschi va fi pornit, de la Curtea domnească din acel oraș, una din cociile lui Mateiaș fu prădată. Dispărură toate avuțiile ce conținea, și chiar și cocia cu bulgăriile și hamurile lor căzură pradă tâlharilor. Fiind în toiul verii, cocia conținea și veșmintele de iarnă ale boierului, între altele o colecție întreagă de blănuri de mare preț. Împreună cu diferite arme și alte obiecte dispăru atunci și o avere întreagă în bani (1.360 de galbeni).

În momentul fugii, nimeni nu va fi avut vremea să cerceteze acest jaf, și, dacă Gavrilaš Mateiaș ar fi rămas mult timp în Polonia, de sigur că nu s'ar fi găsit nici urmă de obiectele furate. Am văzut însă că boierul nostru se întoarce curând la Iași. Scurt timp după sosirea sa în Capitală, zărește, precum aflăm din documentul Nr. 3, la un negustor turc pe uliță un raft pe care-l recunoaște ca fiind al său. Turcul, întrebat de unde are raftul, mărturisește că Isac Stârcea i l-a pus zălog. Mateiaș ajunge astfel a ști că Stârcea, d'împreună cu Mihalcea Durac, este cel vinovat. Chestiunea este adusă în fața Divanului domnesc, prima pâră având loc la Iași în ziua de 4 Aprilie 1630, mai puțin de un an după săvârșirea prădăciunii¹.

Oricare va fi fost judecata dată atunci de Alexandru Coconul, este evident că ea nu s'a executat, Domnul fiind mazilit încă la 28 din aceeași lună. Alte documente referitoare la această chestiune din 1630 nu sânt cunoscute. Din 2 Novembre 1631 avem însă actul de judecată dat de Moise Movilă-Vodă (no. 3), prin care Isac Stârcea² și Mihalcea Durac sânt osândiți să plătească lui Gavrilaš Mateiaș, acum fost Vornic, toată paguba ce i-au pricinuit. Suma la care s'a fixat, apoi, această despăgubire reiese din

¹ Cf. Acad. Rom., *Creșterea Colecțiunilor*, 1908, pp. 63-4. Documentul în chestie, nepublicat încă, a fost trimis la Moscova în 1916.

² Prietenul nostru, răposatul Traian Stârcea, ni spunea într'un rând că exista o ceartă veche, anterioară domniei lui Miron Barnovschi, între Mateiaș Gavrilaš și Isac Stârcea. Prădarea de la Hârlău ar fi fost deci un act de răzbunare din partea acestuia din urmă (cf. și Dimitrie Dan, în *Arhiva Genealogică*, II, 1913, p. 30).

documentul nostru no. 4, restituirile în natură fiind iertate lui Stârcea. Mihalcea Durac nu întârzie, precum se vede, să plătească suma datorită. El dispare deci de acum din documentele noastre. Cu totul altfel stă însă cazul cu Stârcea. La 15 Februar 1635, cinci ani după săvârșirea furtului, Mateiaș nu primise încă nimic de la el (doc. 7). Vasile Lupu dă atunci lui Stârcea un răgaz de cincisprezece zile, după care timp păgubitul „să aibă a-i lua moșiile și casele, cu vecini cu tot, cu ce va avea, să-l scoată și din casă afară pentru avuția lui, ce l-au tălhurit”—deci, o ade-vărată execuție silită.

La 15 Ianuar 1636 afacerea nu este încă terminată. În fața Sfatului boieresc din Iași și în prezența fraților săi, cari-și dau consimțământul cerut de lege, Isac Stârcea este deci silit să renunțe în favoarea lui Gavrilaš Mateiaș la stăpânirea următoarelor moșii: „A treia parte de sat de Boian, partea de sus, cu vad de moară, giumătate de sat de Onutul-de-sus, partea de jos, cu vaduri de mori pe apa satului (ambele moșii în ținutul Cernăușilor) și satul Lozianii, cu loc de eleșteie, în Ținutul Dorohoiului” (doc. 8).

Dela aceiași dată avem și primul act de proprietate liberat lui Mateiaș (doc. 9), o scrisoare domnească întărită cu pecetea lui Vodă și semnată de Marele Logofăt de atunci, Petrașcu Bașotă.

Dintr'un alt document inedit, din același timp, în posesia noastră¹, și pe care-l vom tipări cu altă ocazie, reiese cât de scumpă era obținerea unor astfel de acte de proprietate. Afară de sumele datorite Domnului, cel interesat trebuia să deie și Marelui Logofăt o sumă de trei ughi², împreună cu doi ughi „cheltuiala mărcii (*sic*), ce au fost legatu de uric“.

Cu mult mai scumpă încă era scoaterea unui uric mare. D. Ghibănescu³ ni citează un exemplu când, la o vânzare de 80 de lei, trebuiau plătiți 25 de lei pentru scosul uricului de întăritură, în acest cas nici măcar pe pergament, ci numai pe hârtie.

Din documentul nostru menționat reiese că se plăteau zece galbeni pentru „colacul uricului“, doi lei „colăceii lui Vodă“, un ug diacului ce a scris uricul, „doi lei la peceți vâtafului“, „trei ughi

¹ Într'un dosar referitor la moșia Uricanii, din Ținutul Cărligăturii, aproape de Iași.

² D.⁴N. Iorga ni arată că „ug“ (plur. „ughi“ este o prescurtare grafică desemnând zlotul unguresc (*Ist. Rom. în chipuri și Icoane*, ed. a 2-a, p. 220).

³ Cf. Codrescu, *Uricariul*, vol. XXIII, p. xxvii.

pentru noituri", și așa mai departe. Aceste cheltuieli urcate explică de ce se scotea relativ rar un uric mare pentru moșii. În cazul de față însă s'a mai făcut și un astfel de document solemn în toate formele cerute de lege, — și iată în ce împrejurări:

Scurt timp după obținerea scrisorii domnești din 15 Ianuar 1636, adică în Septembrie din același an, Gavrița Mateiaș primi demnitatea de Mare Logofăt. Devenit primul dregător al țerii, era firesc ca el să se gândească la obținerea unui titlu solemn asupra unor moșii câștigate cu atâta trudă. Vasile Lupu îi hărăzește deci un uric mare de întăritură, legat cu marea pecete domnească sau „colacul" de ceară, atârnat de un șnur de mătase frumos colorat în roș și albastru. Scoaterea acestui document era cu atât mai necesară, cu cât „scrisorile au rămas la Stârcești"¹ — adică Isac Stârcea nu va fi predat toate actele cu moșiile pierdute² —, de și avem în dosar două scrisori domnești (n-le 2 și 5) ce se promisesă în 1626 și 1632 pentru Onut; actele pentru Boian lipsesc însă cu desăvârșire.

Uricul domnesc din 15 Mart 1638 (no. 11; v. și planșa anexată) este de sigur unul dintre cele mai frumoase existente de pe acel timp. În mărime de 30 × 61 cm., pe un pergament foarte bine lucrat și frumos caligrafiat, acest hrisov se mai deosebește de cele moldovenești obișnuite prin faptul că Domnul l-a iscălit cu cerneală de purpură — încă o dovadă a străduințelor lui Vasile Lupu de a urma tradițiile Împăraților bizantini³.

S'ar putea crede că, după toate precauțiile legale luate de Gavrița Mateiaș, nimeni nu s'ar mai încumeta să ridice pretenții asupra pământurilor pierdute de Isac Stârcea în împrejurările ce le-am relatat.

Actul No. 18, din 22 Maiu 1654, ni arată însă că, după moartea celor doi boieri menționați, o nouă pricină fu ridicată, în fața Divanului lui Gheorghe Ștefan-Vodă, de Toader, pârcălab al Dorohoiului, pentru că moșiile ar fi ale lui „de pri socrul său Isac Stârcea și le-au împresurat Gavrița Logofătul".

¹ Cf. actul publicat de Iulian Marinescu, în *Bulet. Com. Ist. a României*, IV (1925), p. 76.

² O parte din aceste acte vor fi aparținut altor membri ai familiei, una din moșii fiind, cum am arătat, moștenită de mult în familia Stârcea.

³ Cf. N. Iorga, „*Notes de diplomatique roumaine*", în *Bulletin de la Section Historique de l'Académie Roumaine*, XVII (1930), p. 130, și *Revista Istorică*, XVI, 10-12 (1930), p. 195.

Nu va fi fost greu pentru proprietarul de atunci, Iordachi Cantacuzino Vistiernicul, de a arăta, cu acte în mână, cum răposatul său socru câștigase acele moșii de la Stârcea, observând tot odată că acei doi boieri răposați „au fost împreună câteva vreme și nu s’au întrebat cu Gavrilaş Logofătul până au fost vii”. Aceasta pare a fi fost ultima pretenție a Stârceștilor asupra ocinelor pierdute din cauza unui jaf săvârșit cu un sfert de veac mai înainte.

II.

Mai puțin dramatică, dar tot atât de dărză, trebuie să fi fost cearta îndelungată purtată între neamurile Stroescu și Cantacuzino.

Actul nostru no. 1 dovedește că vestita familie Stroici stăpânia încă în veacul al XVI-lea ocine și moșii în acele părți, și mai târziu vedem cum Isac Stârcea cumpără, în timpul lui Gașpar-Vodă Gratiani (1619-20), jumătate din Onutul-de-Sus, partea de jos, de la Ionașco Stroici Logofătul, fiul lui Stroici Logofătul¹.

Socotim posibil ca familia Stroescu să se tragă din neamul Stroicilor. Fapt este că găsim pe Lupul Stroescu în această regiune încă din 1642, când cumpără o siliște „de la Troian până la Nistru” de la Coste Grama, bunicul său².

Pretențiile Stroeștilor asupra unei jumătăți din satul Martinești datează însă din 24 April 1644, dacă actul nostru no. 15 este *bona fide*. Lupu Stroescu dobândește atunci această moșie de la Grozav și nepoata sa Marcuța, cumpărare întărită printr’o carte domnească din același an, fără dată însă, ieșită din cancelaria lui Vasile Lupu (no. 16). Uric nu s’a scos pentru această cumpărătură.

Începând cu această dată, cearta între Stroești și Cantacuzini continuă timp de mai multe generații. Pretențiile lui Lupu Stroescu sânt moștenite de fiul său Gligoraș și de nepotul său Constantin Stroescu. Documentele publicate ni arată toate fazele pricinii, adusă întâiu la Divanul domnesc de la Iași, pentru a fi transferată, după răpirea Bucovinei, în fața tribunalelor austriace de la Cernăuți și Liov³. Va fi fost o sarcină neplăcută pentru autori-

¹ Actele no. 2 și 5 și uricul no. 11.

² Cf. no. 13, dat, după resumatul d-lui prof. Iorga, în *Studii și doc.*, V, p. 399.

³ Cf. n-le 45 și 49.

tățile noi provincii austriace aceia de a judeca această pricină, mai ales că exista în acel moment o oarecare teamă ca și „prin o nenorocită întâmplare rezeșii să să adaugă“, dând loc la tulburări prea bine cunoscute în Ardealul de atunci: sântem de fapt în ajunul izbucnirii răscoalei lui Horea și Cloșca.

Vedem deci cum maiorul-general baron von Enzenberg, răspunzător pentru menținerea ordinii în Bucovina, scrie lui Alexandru Constantin Mavrocordat la Iași în 1783 (doc. no. 50), cerând intervenția Domnului spre a obține ca bogatul boier Lordachi Cantacuzino-Pașcanu să dea jăluitarului „o bucată de moșie aice în Cordon undeva, ori o sumă de bani“, terminând astfel procesul printr'o invoială ¹.

Insistențele Domnului ajung la rezultatul dorit. La 9 Mart 1784 Constantin Stroescu primește, mai mult ca o pomană decât ca un drept, de la Lordachi o sumă de 150 de lei în fața agentului Raicevich, renunțând în schimb la toate pretențiile sale asupra moșiei (act no. 51) și făgăduind că nu va mai „trage giudecată pentru Martinești“ și că orice altă scrisoare ce s'ar mai ivi din partea sa să „rămâie răsuflată“.

Cantacuzino primește tot odată actele aflate în posesia lui Stroescu, precum dovedește și următoarea însemnare pe hârtia în care zapisele au fost păstrate de atunci și până în zilele noastre: „Toate scrisorile Stroescului ce au avutu pe giumătate de sat de Martinești, cum și scrisorile ce au datu inaintea consulului Raicovici aice la Iași cum că de acum nu mai are se ceară giudecată de Martinești, fiindcă s'au cunoscutu însăși că rău se ocolise în urma tuturor giudecăților ce au fostu. 1784, Mar. 7“.

Astfel se termină o ceartă care durase o sută patruzeci de ani.

Nu era însă singura pără între cele două neamuri. Actele n-le 23 și 25 tratează despre o altă pricină, hotărâtă pe la 1726 de Mihail Racoviță-Vodă. De data aceasta este vorba de o bucată de hotar „numită Samușin“ ².

¹ În dosar se mai află o dare de samă destul de complectă a pricinii, în limba grecească, ce ni-a fost resumată, cu multă amabilitate, de d. prof. Iulian Ștefănescu.

² La 1407 întâlnim pe doi boieri ai lui Alexandru-cel-Bun purtând acest nume „Georgio și Stano Samusinis“. Cf. lucrarea noastră „Delegații din țara noastră la Consiliul din Constanța în anul 1415“, *Anal. Acad. Rom.*, seria III, Tomul VII, Mem. 2.

Iordachi Cantacuzino biv Vel Medelnicer și cumnatul lui, Șerban Boteanul Păharnic ¹, reușesc însă a dovedi că pretențiile lui Gligoraș Stroescu sunt neintemeiate și „s'au ras și numele Samușinului din direasăle lui” — acest nume, frumos scris pe un fragment de hârtie groasă, a fost predat lui Cantacuzino; bucățica astfel tăiată de pe zapisul original prezentat de Stroescu se află încă în ziua de astăzi, învelită într'o hârtie, anexată actului de judecată. N'a fost deci niciodată vorba de lipirea vre unui nume pe un act, cum a crezut părintele Reli ², ci de tăierea unui nume introdus în mod fraudulos pe un titlu de proprietate. Procedura urmată pare a fi simplă și originală — ar merita poate atenția cercetătorilor vechiului drept românesc.

III.

Al treilea grup de documente privește un pod umblător la Samușin. În acest loc se crede că ar fi fost vad de trecere peste Nistru din cele mai vechi timpuri ³ — era deci un punct important de frontieră pentru negoțul nostru cu Galiția. Știm, de altfel, cât de însemnat era schimbul de mărfuri cu Liovul, cu Lipsca și chiar cu Danzigul în veacurile trecute.

Spre a putea profita de posibilitățile de câștig prin încasarea taxei de podărit, „brudina” ⁴, Iordachi Cantacuzino obține, la 25 Iulie 1726, de la Mihai Racoviță Voevod un permis de a reînființa un pod umblător la Samușin, pod ce exista din vechime (no. 27). Polonii aveau acum podul lor pe malul opus. Domnul hotărăște deci că „cine trece di spre Moldova trece în podul moldovinesc și-ș ia brudina, iar cine trece dis pre satul leșesc” trece cu podul polon.

Această crânduială fiind evident în dauna intereselor polone, Cantacuzino a resimțit nevoia de a avea și un privilegiu redactat într'o limbă înțeleasă de autoritățile de pe malul opus. Obține deci, la 17 Ianuar 1727, de la Grigore Matei Ghica-Vodă o nouă autorizație, de data aceasta în limbă latină (no. 28). Inutil de spus

¹ Numit Velișco Boteanu pe tabloul genealogic, p 47, din „Genealogia Cantacuzinilor”, publicată de N. Iorga, București, 1902.

² Cf. o. c., p 85.

³ Cf. *Dict. Geogr. al Bucovinei*, p. 246, și actul nostru no. 21, „Samușinul s'au chemat cel loc la trecătoriul de trece Nistrul”.

⁴ upă c ăntul bruda, pod umblător,

că documentele în acea limbă sânt foarte rare în Moldova la această epocă.

Prin actul no. 29, din anul 1728, vedem că Șerban Cantacuzino, staroste de Cernăuți¹, face nepotului său Medelnicerul Iordachi dificultăți în ceia ce privește veniturile podului, poruncindu-i „să să ia mai puțin de giumătate“ din încasări, „precum a fost obiceiul vechiu“. Vodă hotărăște însă altfel: Iordachi să-și ia brudina ca până acum, în jumătate cu Polonii. Se dau deci ordinele necesare, având în vedere că tocmai prin astfel de întâmplări „prind străinii nărav și să fac și mai multe amestecături și gâlcevi, lăsându-să lucrul di spre partea Moldovei în slab“.

După cercetările părintelui Reli² în archiva din castelul Ocna reiese, de altfel, că afacerea deveni cu timpul destul de complicată. După moartea Stolnicului Iordachi Cantacuzino, podul nu mai fu întreținut. Totuși Polonii plăteau mai departe pentru întreținerea vadului de la Samușin familiei Cantacuzino o sumă anuală de treizeci de florini³. De la o vreme încetară însă a plăti suma. Când Iordachi Cantacuzino Medelnicerul se hotări a înființa din nou podul umblător, pe la 1758, Polonii se împotriviră, ducând chestiunea până la Constantinopol, prin solul Iosef Podoski, în 1759.

Actul nostru no. 35 este o traducere de pe un „ilam“ sau raport prezentat Divanului Împărătesc de către Ibrahim Naïbi (poate Cadiu de la Hotin), însărcinat să cerceteze pricina la fața locului. În dosar s'a mai aflat și un hat al Sultanului Mustafă al III-lea, din care nu s'a păstrat însă decât un început de traducere, rămasă neterminată (no. 36).

Ultimul document în care găsim menționat acest pod, nedatat însă, este redat mai jos supt no. 37. Este adresat Păharnicului Constantin Cantacuzino⁴, care se afla poate atunci la Iași sau pe una din celelalte moșii ale sale în Moldova, la Pașcani, la Fântânele lângă Bacău sau aiurea. Este scris de Vasile Zota, administrator al moșiilor cantacuzinești în Bucovina.

¹ După N. Iorga, *Doc. Fam. Callimachi*, II, p. 674, Șerban Cantacuzino Pașcanul ar fi un frate al lui Iordachi Stolnicul, deci unchiul lui Iordachi Medelnicerul.

² O. c., p. 88.

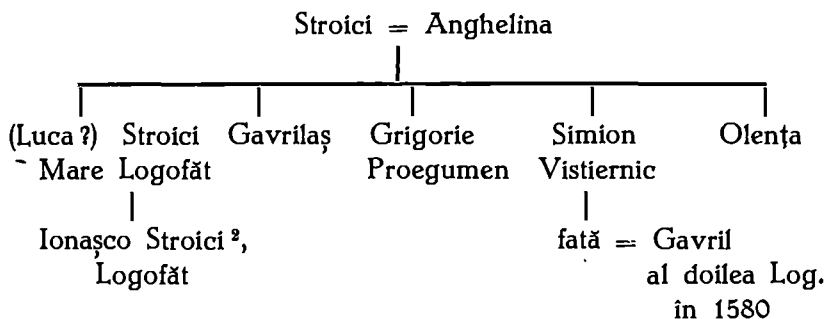
³ 30 de lei, după actul nostru, no. 34.

⁴ Pentru gradul de rudenie dintre membrii familiei Cantacuzino menționați în prezenta introducere, ne referim la tabloul genealogic anexat.

Archiva din Ocna ni arată continuarea afacerii, devenită una privind, în mod exclusiv, administrația austriacă, după anexarea Bucovinei. Cu toate protestele lui Ioniță Zota, atunci represintantul Spătarului Iordachi Cantacuzino-Pășcano în fața comisiei de hotărnicie austriace, drepturile proprietarului încetară de a mai fi luate în seamă, Statul austriac înființând un pod umblător propriu la Samușin în anul 1782¹.

IV.

Printre documentele răzlețe aflate în dosar, notăm no. 1, din care reconstituim următoarea spiță pentru familia Stroici:

Documentul no. 1 este lipsit de dată. Făcând însă mențiune de „Petru Voevod“, îl putem data din una din Domniile lui Petru Șchiopul, 1574-9 sau 1582-91³.

În documentul no. 6, găsim o mențiune despre uciderea lui Korecki de către Cazaci. Credem că este vorba de principele Samuil Korecki, ginerele lui Ieremia Movilă și soțul domnișei Ecaterina. Despre sfârșitul lui lipsesc date. Știm doar că luase parte la nenorocita luptă de la Țuțora între Poloni, cu aliatul lor Gaspar Gratiani, și Turci, în Septembrie 1620. În rândurile Polonilor erau și Cazaci. Izvoarele la îndemână ni spun că Samuil

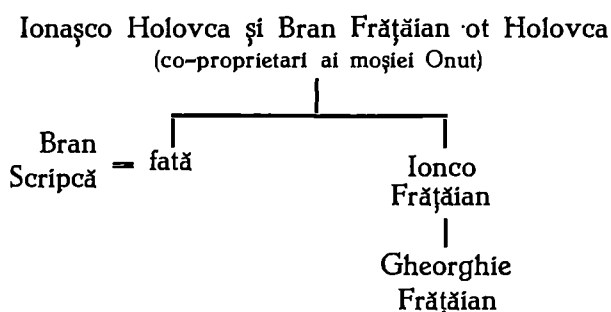
¹ Acest pod umblător exista încă în 1908. Cf. *Dicț. Geogr. al Bucovinei*, (București 1908), p. 246.

² Marele Logofăt Gavrilaş Mateiaș († 1652) era finul lui Ionașco Stroici (v. *Archiv. Geneal.*, II, p. 35).

³ Credem puțin probabil ca acest act să dateze din scurta Domnie a lui Petru Cazacul în 1592, din care timp nu s'a găsit, până acum, niciun act intern (cf. Ghibănescu, în *Ion Neculce*, VII, p. 34). — Este de altfel cunoscut ce rol important jucă Luca Stroici în timpul Domniei lui Petru Șchiopul.

Korecki căzu atunci prizonier la Turci ¹. Din actul de față reiese însă că fu ucis, poate de tâlhari cazaci, în cursul fugii, fiind evident în drum spre moșia sa Ustia, aproape de Onut, dincolo de Nistru. Trebuie însă adus aminte cât de anevoioasă este întotdeauna reconstituirea faptelor petrecute în momente de înfrângere și de panică, iar în cazul de față nici nu avem vre-o mărturie precisă, ci numai o tradiție poporană.

Din acest document no. 6 reconstituim următoarea genealogie:

Ca în toate dosarele de moșii, al nostru conține și zapise de cumpărături de pământ. Astfel de acte sânt n-le 10, 12, 14, 15 și 30.

În actul no. 10 este vorba de vânzarea unei jumătăți de sat (Cernăucă) în 1636, cumpărătorul trebuind, în afară de cei 180 de galbeni dați proprietarului, să mai răscumpere și zapisele puse zalog de acesta ².

Dosarul nostru mai conține și un număr de porunci și acte de hotărnicie, cu sau fără uric de întăritură domnească, anume n-le 19, 20, 23, 41, 42 și 44.

O mențiune specială mai merită și actul no. 33 din anul 1744, prin care un locuitor din Onut se dă ca rob lui Constantin Cantacuzino Vel Păharnic, pentru a scăpa din închisoarea unde zace la Cernăuți, „pentru pricina furtușagului a unor cai a unui

¹ Cf. N. Iorga, *Studii și doc.*, XXIII, p. 122; Hurmuzaki, IV ², p. 39, și *Supl.* II ², pp. 474-508; Miron Costin, ed. V. A. Urechia, I, p. 479.

² Alte acte referitoare la pământuri zălogite sânt date de d. prof. N. Iorga în *Doc. Anc. de Droit roumain*, p. 131 și urm. Cf. și actul ce am dat în „Dosarul unei moșii Domnești” (*Rev. Ist.*, 1926), p. 15.

Țăgan din Vlădeni¹. Sânt cunoscute acte similare, prin care un păstor devine rob pentru vite furate, iar altul fiindcă a „spartu capul unui om“, neavând de unde să plătească „deșugubina“, sau un alt cas „pentru jurământ strâmbu“, dacă nu dă trei boi „pân Duminică“².

Înainte de-a termina aceste note introductive, este o plăcută datorie pentru noi a exprima sincera noastră recunoștință pentru ajutorul ce ni-a dat d. Iuliu Tuducescu, paleograf la Academia Română, cu cetirea unui număr de pasagii și iscălituri deosebit de anevoioase. Aceste mulțumiri se îndreaptă și către vărul nostru P. P. Panaitescu, care a binevoit a ni traduce actele 1, 2, 12 și 17 din limba slavonă și a colaționa cu noi suretul de pe uricul lui Vasile-Vodă Lupu.

¹ Este probabil vorba de moșia Vlădeni în județul Botoșani, din vechime a mănăstirii Voroneț. — În acest cas, caii furați vor fi fost ai mănăstirii, dați în paza Țiganului menționat. — Găsim însă și un sat Vlădeni în ținutul Suceava.

² Cf. Ghibănescu, *Surete*, V, p. 60, și N. Iorga, *Anc. Doc. de Droit Roumain*, I, pp. 214-7.

Înainte de 29 August 1591./

Frații Stroici dau surorii lor Olența o parte din satul Martinești.

† Пан Стрѣвич великій логофѣтъ и Гаврилаши (sic!) и Григоріе проигъмен и Симіонъ вѣстипарникъ съзнаваемъ сами ꙗко дадохомъ сестри нашей Оленци частъ села въ Мартиници иже естъ частъ насъ (гупт) нашей митери упокоеніи Ангелини; прѣтожъ никто въ насъ и въ нашихъ братіѣхъ и въ нашихъ сестрѣхъ да не имаетъ смѣло вѣловати прѣдъ симъ листомъ нашимъ, двѣдѣжъ имамъ сътворити еи и приклинъ за потвержденіе и исправѣ въ господина нашего, Петра Коевода, и мы ехши братіѣ и сестри такожде имамъ правдою раздѣлитисѣ съ прочими села, иже въ вѣтца и митери нашей.

То да смѣ знаетъ.

Patru peceți mici în ceară.

Pe Vo: Martinești. — No. 15.

Orig. 17 × 21 cm. — Hârtie. 8 rânduri.

Traducere :

† Pan Stroici Mare Logofăt și Gavrilaş și Grigore proegumen și Simion Vistiernic recunoaștem noi înșine că am dat surorii noastre Olența o parte din satul Mărtinești, care este o parte de la mama noastră, răposata Anghelina. De aceia niciunul dintre noi și dintre frații noștri și dintre surorile noastre să nu aibă a o turbura pe ea în fața acestei scrisori a noastre, după care avem să-i facem ei și privilegiu de întăritură și ispravă de la Domnul nostru Petru Voevod. Și noi toți, frați și surori, de asemenea avem să împărțim cu dreptate celelalte sate care sânt de la tatăl și de la mama noastră.

Ăceasta să se știe.

2.

1626 (=7134) Mart 30.

Miron Barnovschi Voevod întărește lui Isac Stârcea satul Onutul-de-Sus, jumătatea de jos.

† Иѡ Мирон Брѣновскіѣ Могіла Боевод бжюу мастию гспдрѣ земли мѡлдавскои ѡже гсѣдми дал и потвержди есми слѣсе нашему Исак Стѣрчѣ діак на его право втчиннѣ и викѣплєніє на половина село вт вишніи Ѡнѣт, але нижнѣа половина, сѣ млин и сѣ вєст прихѡд, что ѡ колоост чернѣскои, вт исписок за викѣплєніє что имають ѡн вт Гашпар Боевод, еж ѡн сѣбѣ кѣпил таа половина село Ѡнѣт вт Иѡнашко Стронч синѣ Стронч логофєт, за сто и четирдєсѣт тал. сребрѣх. И вт нардѣнію закѣпєжное что имал втца его Стронч логофєт вт Бриміѣ Могіла воевода, тѣм радї іакѡж да єст ємѣ и вт гспдєвми праваа дааніє и викѣплєніє и потверждєнію таа виш писанаа половина село Ѡнѣт сѣ млин и сѣ вєст прихѡд непорѣшеннѣ неколиж на вѣки. И ин даст не ѡмнишѡт. Єам гспнѣ велѣл. Ѥ Іас, їсрд, март л.

Pecetea timbrată căzută.

Дѣмитрашко Шѣфан Бєл Логофєт.

Тѡма.

Pe Vo: Onut de sus. De la Barnovschie Vod pentru Onutul viș. No. 4.

Orig. 28 × 20 cm. — Hârtie. 11 rânduri.

Traducere:

† Io Miron Bărnovschie Moghila Voevod, din mila lui Dumnezeu Domn al țării Moldovei, Domnia Mea a dat și a întărit slugii noastre Isac Stârcea diac dreapta lui ocină și cumpărătură, satul Onutul-de-Sus, dar jumătatea de jos, cu moară și cu tot venitul, care este la ținutul Cernăușilor, dintr'un ispisoc de cumpărătură pe care îl are el de la Gașpar Voevod, că el și-a cumpărat acea jumătate de sat Onut de la Ionașco Stroici, fiul lui Stroici Logofătul, pentru o sută și patruzeci de taleri de argint și din direse de cumpărătură pe care l-a avut tatăl său Stroici Logofăt de la Ieremia Moghilă Voevod. De aceia să-i fie și de la Domnia Mea dreaptă danie și cumpărătură și întărire acea mai sus scrisă jumătate de sat Onut, cu moară și cu tot venitul, nemișcat în veci de nimeni. Iar alții să nu se amestece. Înсуși Domnul a poruncit. La Iași, 7134, Mart 30.

Dumitrașco Ștefan Mare Logofăt.

Toma.

3.

1631 (= 7140), Nov. 2.

Judecata lui Moisie Movilă Voevod. În pricina lui Gavrilaş Mateiaș Vornicul cu Isac Stârcea și Mihalcea Durac.

† Io Moisi Moghîlă Voevod bjeiu mlstiiu gospodâr zemli moldavscioi. Adecă s'au pârît de față înaintea Domniei Meale și a tot Svatul Domnii Meale boiarinul nostru Gavrilaş ce au fost Vornic cu Isac Stârcea, zicându înaintea Domniei Meale Gavrilaş Vornicul că i-au jăcuit Isac Stârcea o cocie cu caftan, cu săbii ferecate, cu rafturi și cu o mie și șe[se] sute de galbeni buni și cu tot ce au avut el la eșirea lui Bărnovschie-Vodă la Hârlău. Iar Isac Stârcea el s'au tăgăduit, de au zis că nu știe nemic, nici o au jăcuit el. Iar apoi Gavrilaş Vornicul și-au prinsu un raftu dintru aceale rafturi ce au fost în cocie, cându au jăcuit-o, în de faț[ă] la un Turcu la Iaș, și l-au strânsu Gavrilaş Vornicul de să-ș pue sodășul de unde au luat acel raftu. Iar Turcul el ș'au pus sodășul pre Isac Stârcea, de au zis că i l-au zălogit pentru doisprezece galbeni buni. Dup[ă] aceeaia Domnia Mea și cu tot Svatul Domnii Meale iar am întreat pre Isac Stârcea de unde au luat acel raftu să-ș pue sodășul. Iar Isac Stârcea au zis că i l-au dat Bălasco Peancul de la Bărnovschie-Vodă, iar Gavrilaş Vornicul s'au dus de au adus și pe Bălasco Peancul de faț[ă] înaintea Domniei Meale și a tot Svatul Domniei Meale ca s[ă] hie sodăș Stârcea, iar Bălasco s'au tăgăduit, de au dzis că nu știe nemic, nici i-au dat nemic. Iar apoi Isac Stârcea de bun[ă] voia lui, fără nicio strânsoare, au spus înaintea Domniei Meale și a tot Svatul Domniei Meale cum au luat el acea avuție și o au împărțit cu Mihalcea Durac. Iar Mihalcea Durac el s'au tăgăduit că nu știe nemic, ce-i năpaste. Iar Isac Stârcea au adus mărturie pre Alexandru din Hârlău, de au mărturisit cum au văzut cu ochii puindu Mihalcea Durac bani pe calul lui. Și au arătat Isac Stârcea și zapis de la Mihalcea Durac, cum s'au fost tocmît ei amândoi în de sini pre acea bun[ă]tate ca s[ă] nu vădească unul pre altul. Deci Domnia Mea și cu tot Svatul Domniei meale, văzându atâta pagub[ă] de spră dâșii ce au făcut boiarinului nostru ce mai sus scriem, Gavrilaş Vornicul, le-am găsit Domnia Mea și cu tot Svatul Domniei Meale lege ca s[ă] plătească toți bani și toată paguba și avuția lui cât[ă]

s'au jăcuit și să n'aibă a să pâri de această pâă nici odânăoară în veaci înaintea curții Domniei Meale.

Pecete mică domnească

în ceară roșie.

U Ias, vă leat 7140, Noev. 2. Sam g[o]sp[o]d[i]n veleal.

Moisi Voevod.

† Petrea

Pe V^o foi a doua: Cartea de la Moisi-Vod[ă] când s'au vădit Isac Stârcea că au jecuit pe Gavrilaş. — No. 25.

Orig. 30 × 19 cm. — Hârtie. 22 + 4 rânduri.

4.

1631 (= 7140), Novembre 30.

Ispisoc de la boierii mari pentru fixarea sumei datorite de Isac Stârcea și Mihalcea Durac ca despăgubire către Gavrilaş Mateiaș.

† Se ubo mi az Ghianghea Vel Logof., i Lupul Vel Dvornic dolniai zemli, i Lupul Vel Dvornic vișniai zemli, i Savin Prăjăscul Hetman i Părcălab suceavscoi i Bașotă Vel Vistiarnic, i Apostol Vel Ceășnic, Grama Vel Stolnic i inii boleari ot Div[a]nu g[os]-p[o]d[i]n ego m[i][l[o]st[i]i, scriem și mărturisim cu ceastă scrisoare a noastră cum s'au fost pârât dumnialui fratele nostru Gavrilaş ce au fost Vornic Mare cu Isac Stârcea și cu Mihalcea Durac pentru nește bani, o mie și trei sute de galbeni, și pentru nește căftane și săbii ferecate și câteva unealte ce i-au fost luat de la Hârlău, când s'au fost ducând Barnovschie Voevod. Deci i-au rămas de-naintea Divanului. După aceeaia, deacă i-au rămas să-i plătească, ei au venit înaintea noastră și s'au tocmît ca să-i dea unul câte patru sute de galbeni și cincizeci, și le-au iertat dumnialui să nu ia câte două sute de galbeni bani gata, iar Stârcei i-au iertat mai mult cu niște unealte, anume o dulamă de adamască și o dulamă de atlas cu blane și o blană de jder, o blană de vulpe de spinări, un căftan de zarbră de cea bună, un caftan de adamască de jder și cu bumbi⁷ de mărgăritariu, și zece caragii, o sabie ferecată, o lăduncă de douăzeci de talere, un covor nou, o scoarță, o coctiue cu hamuri. De această mărturisim cu ceastă scrisoare a noastră, ca să s[e] știe.

U Ias, lt. 7140, Noev. 30.

Gheanghea Vel Logof.

Az Lupul Hăbășescul, Az Lupul Vel Pătrașco Bașotă,
 Dvornic Dvornic iscal. Vel Vestiernic
 Savin Prăjescu. . . .

(peceți aplicate)

Pe V^o: Ispisoc de la boiarii cei mari de mărturie cum s'au
 părât Gavrilaş Logof. cu Isac Stârcea și cu Mihalcea Durac pentru
 jac, și i-au rămas. — No. 26.

Orig. 31 × 19 cm. — Hârtie. 17 rânduri.

5.

1632 (=7140) Iulie 15.

*Alexandru Iliăș Voevod întărește lui Isac Stârcea jumătate din
 satul Onutul-de-Sus, partea de jos.*

† Іѡ Ілѣѡандрѣ Нанѣаш Коевода бжїею млстїею гспдрѣ землн
 мѡладѣскнхн вже гспдрѣмн дадохѡм н потврѣжднѡм слѣсн
 нашѣмѣ Ісакѣ Стрѣчѣ его правѡю втчиннѣ н вкѣспленїе, половннѣ
 село вт Рншнїнѣ Ѡнѣст, ннжнаа част, сѣ врсѣ за мннн вт Рнш-
 ннїн н сѣ вѣст прїход, что ѣ волѡст чернѣшцѣскѡмѣ, вт нспнсок
 за вкѣспленнїе что вн нмал вт Гашпарѣ Коеводѣ н вт нспнсок
 за потврѣжденїе вт Барнѡвскнхн коевода, ѣж вн себе кѣпнл вт Іѡ-
 нашѣѡ Стронѣ сннѣ Стронѣ Лѡгофѣта за сто н четнр десѣт
 талѣрн сребрнѣхн вт нарѣденїе за кѣспѣжннѡм что нмал втѣцѣ его
 Стронѣ Лѡгофѣтѣ вт Бремїѣѡ Моїнлѣ Коевода. Тѣ радї како да
 єст ємѣ н вт гсдѣмн права втчиннѣ н вкѣспленїе н ѣрнѣ н
 потврѣжденїе сѣ вѣсѣѡм дохѡдом непорѣшенно ємѣ ннѡлнѣж на
 вѣкн, н нн даст нѣ ѣмншѣст. Ёам гпднѣхн вѣлѣл. Ѣ Іас, лт. зрмѣ-
 юл. ѣї.

Гангѣ Бѣл Лѡгофѣт ѣч. іскал.

Крѣстѣ Дамїан.

Pecete de ceară roșie.

Pe Vo: част Ѡнѣст Рнш.

Orig. 30 × 19 cm. — Hârtie. 9 rânduri.

Traducere :

† Io Alexandru Iliăș Voevod, din mila lui Dumnezeu Domn
 țerii Moldovei, iată Domnia Mea am dat și am întărit slugii
 noastre Isac Stârcea dreapta lui ocină și cumpărătură, jumătate
 din sat din Onutul-de-Sus, partea de jos, cu vad de moară la

Vișina și cu tot venitul, care este în ținutul Cernăuților, dintr'un ispisoc de cumpărătură ce l-a avut de la Gașpar Voevod și din ispisoc de întăritură de la Barnovschi Voevod, că și l-a cumpărat de la Ionașcu Stroici Logofătul pentru o sută și patruzeci de taleri de argint din dîresul de cumpărătură ce a avut tatăl său Stroici Logofăt de la Ieremia Moghilă Voevod. De aceia să-i fie lui și de la Domnia Mea dreaptă ocină și cumpărătură și uric și întăritură cu toate veniturile, nerușiat de nimeni în veci. Și altul să nu se amestece. Însuși Domnul a poruncit. La Iași, anul 7140 Iulie 15.

Pecetea domnească
timbrată, căzută.

† Gheanghea Vel Logofăt am făcut și am iscălit.

† Cârstea Damian.

Pe Vo.: Parte din Onut-de-Sus. 7140. No. 3.

6.

1632 (7141), Novembre 6.

Zapis pentru a patra parte de Onut.

† Adecă eu Tinco cel bătrân ot Grămești, ce au fost văt[af] ot graniță Topcean, și brat ego Griga, moșneni bătrâni de Onut-de-Sus, și Fodor Didiche ot Dobrinăuți, din sămânțăia lui Vertăian, și Marco ot Arjavință și Isache... (spațiu alb), ficior vătăman[ului] ot Horoșăva, fiindu noi toți moșneni din țara Moldovii și măgieși dimprejur din Țara-de-sus, iar acmù sântem lăcuiitori ot Hroșova, în țărmurile Nistrului, lăcuiitori de Țara Leșască și din Moldova, acmù noi toți mărturisăm cu sufletele noastre, precum ne-i drag Dumnezău cela ce-i întru Svânta Troiță, Părintelui, Fiului și Duh Svânt, cum credem întru Svânta Troiță și cu svânta dreptate mărturisăm cini au ținut din veci moșăia Onut-de-Sus, noi toți căți scriem mai sus știm cu sufletele noastre cum au ținut Ionașco Halovca și cu Bran Frățian, iar, după moartea lui Frățian, au ținut ficior lui Frățian, Ionco, iar după moartea lui Ionco a ținut-o Bran Scripco, și ș'au făcut moară din pajește, și a ținut-o în zilele lui Ion Sămion Moghilă Voevod pân au vinit Coreschi, și l-au ucis Căzacii pe Coreschi, iar după[ă] puțan[ă] vream[e] au rămas acea sâlîște pustii pân la Domnii lui Alexandru-Vod. Deci au venit feciorul lui Ionco, Ghiorghie, nepot lui Frățian, ot Moldova,

și ș'au făcut și acela moară într'acela loc, pe locul lui Scripcu, unchiu-său. Pentru acee sântem noi toți marturi cu sufletele noastre, și această mărturie o dăm dumisale lui Ghieorghie sin răposatului Ionca, nepot lui Frățăian ot Vaslovca, să aibă credință la starost[ele] ot Cernăuți, unde este Scaunul Mării Sali lui Vodă, și la alți boieri cari or fi aleși de credință Măriei Sale lui Vodă, iar noi, cum știm cu sufletele noastre, mărturisăm cum nu es[te] amintirele. Iar pre sat dum[nealui] feciorul Stârcei lui Pătrășcan, anume Isachi Stârcea, ce el zice că are parte în toate hotarele Onutului-de-Sus în moșia răposatului Ionașco Halovca și răposatului Frățăian, noi cu sufletele noastre nu știm să ȝaie cineva acea moșăie din sămânțaia Stârcei, fără decât știm că au cumpărat Pătrașco Stârcea o parte a popei de la Romanca, ce le au fost cumpărătură partea popei, ce au fost cumpărat Ionașco Halovca, stălpul cel din jos pe Nivru, unde sânt și seamne bune și se cunoaște cari moșiani pe unde a ținut, și noi sântem martori bătrâni : unul sântem de șaptezăci de ani, alțai și de ootzăci de ani, și așa știm cu sufletele noastre cum au cumpărat răposatul Stroici Vel Logofăt ot Făgăraș partea popei și de la Iacob, ginere lui Făgăraș. Pentru aceaia noi mărturisăm cu această scrisoare a noastră, nu cu altă, ce cu sufletele noastre, să fie proclatu și anaftima și arămafta de trei sute și 18 oteți din Nichei, de știm noi să hi ținut moșii Stârcii vre-o moșăie la stălpul cel din sus a Onutului-de-Sus, fără de ce știm acea parte cumpărată parte popei, și ș'au făcut Pătrașco Stârcea moară pe apa Nivrei, și acolo au ținutu. Iar această scrisoare a noastră deschisă și driaptă, cu giurământ mare și cu afurisanie, această scrisoare o dăm din mânuile noastre denainte dregătorilor și dănainte vâ[ă]manului Ioan de Hroșova, satul Vlădicăi ot Cameniș[ă], și într'acesta chip cu mărturii sufletelor noastre o dăm pre mâna dumisali lui Gheorghe și o trimitem la staroste ot Cernăuți, la Scaunul Măriei Sale lui Vodă. Și aceste toate lăsam pe credința sufletului dumisale pan Onciul Iorășescul, carile este de credință mare Mării Sali lui Vodă și a toată țară Moldovei, așideri și pe credința altor oameni de ȝănut Cernăuților, cari or ȝti bini ca și noi. Iar cini n'a mărturisă drept cu sufletul său acela o să dă răspunsu înainte înfricatului giudeț, care giudeț așteptăm la a doua venire a Domnului nostru lui Hristos, iar noi mărturisăm pe bătrânețāli noastre și pe agonisita trudiā noastre și

pre viața traiului nostru și ceștii lumii, ca să fie aceasta de cre-
dință Domniilor Voastre.

Vlto. 7141, Nomvr. 6.

Pis popa Ștefan de Hroșova.

† Tinco. † Io Moncean. † Griga. † Fădor Didiche. † Isache.
† Marco.

Pe Vo. foi a 2-a: Zapis pe a patra parte de Onut.

Orig. 33×20.—Hârtie. 29+11 rânduri.

7.

1635 (=7143), Febr. 15.

*Judecata lui Vasile Lupu Voevod în pricina lui Gavrilaş Mateiaș
cu Isac Stârcea,*

† Io Vasălie Voevod bjeiu milostiiu gospodaru zemli moldavscoi. Adecă s'au pârât de față inaintea Dumi Meale boiarinul nostru Gavrilaş ce au fost Dvornic Mare cu Isac Stârcea pentru jac ce l-au făcut la Hârlău la eșirea lui Barnoschi Voevod. Deci Dumnia Mea am pus zi lui Isac Stârcea, să aibă de astăzi, în Februar din cincisprezece, într'alte 15 zile să-i plătească toată paguba ci i-au făcut, bani și caftane și argint, iar, de nu-i va plăti până la acea zi, să aibă Vornicul Gavrilaş a-i lua ocinele și casele și vecinii, și să-l scoată și pre dânsul din casă, și nime să n'aibă a-l ținea și a-l opri preste cartea Dumi Meale.

Sam g[os]p[o]d[i]nu velel. U las, veleat 7143, Fevr. 15.

Pecete domnească cu ceară roșie.

Io Vasălie Vovoda.

† Focea.

Pe recto foi a 2-a :

Io Vasălie Voevod bjeiu milostiiu gspodar zemli moldavscoi, adecă Dumnia Mea am pus zi lui Isac Stârcea, de astăzi, Fev. 15 zile, într'alte cincisprezece zile să aibă a-i plăti toți banii cu cât i-au [luat], și caftane și arginturi, iar, de nu le va plăti toate la această zi, în 15 zile boiarinului nostru, lui Gavril ce-au fost Vornic Mare, iar dumnealui să aibă a-i lua moșiile și casele, cu vecini cu tot, cu ce va avea, și să-l scoată și din casă afară, pentru avuția lui ce l-au tălhuît, și nime să nu cutează lui a-i ținea și a-l opri preste cartea Dumi Meale.

Sam g[os]p[o]d[i]nu veleal. U Ias, veleato 7143, Fev. 15 dn[i].

(Fără semnătură domnească
sau pecete.)

† Focea.

Pe Vo. foli a 2-a: Jac a Stârcei.

Orig. 31=20 cm. — Hârtie. 10 și 9 rânduri.

Pecetea, de pe un inel, este foarte frumoasă și clară, cu capul de bou încunjurat de inscripția „Io Vasile Voevod zemli moldav.“

8.

1636 (7144), Ian. 15.

Zapisul boierilor dat lui Gavrilaş Mateiaș Vornicul, pentru moșile ce primește de la Isac Stârcea ca despăgubire.

† Adecă noi Bașotă Logofătul cel Mare și Uriache Spătarul cel Mare și Gheorghie Păharnicul cel Mare și Iordachie Vistiarnicul cel Mare și Buhuș biv Vistiarnic și Ciogolea, pârălabii de Hotin, și Mălai ce-a fost Vestiarnic și Toderășco al treilea Logofăt și Dumitrașco Gheanghea și Constantin Ciogolea și Stefan Murguleț și Pătrașco Postelnicul și Lupul biv Cupar și Ipachie Murguleț și Costantin Drăgășescul și Gheorghie Corosteanul și Lupul Giunescul și Lupul Stroiescul și Hăjdău și Nacul de Malinț și Ionașco Grozăvăscul și alți mulți feciori de boiari, adecă au venit înaintea noastră Isac Stârcea de ne-a mărturisit cum s'au fost tâmplat cu Mihalcea Durac la eșirea lui Bărnovschie-Vodă Dumizeu-l pomenească, la Hârlău, de au jecuit o cocie a Vornicului Gavrilaş, de-au fost loat din cocie bani gata o mie și trei sute și șasezeci de galbeni și o dulamă de atlas cu blane și o blană de jder, o blană de spinări de hulpe și un caftan de zărba cea bună și un caftan de adamască cu jder cu bumbi de mărgăritari, și zece caragie, și o sabie ferecată cu argint, și o lăduncă ferecată de 20 taleri, și un covor nou, și o scoarță nouă, și alte multe unealte, și cocia cu bulgarii și hamuri noaă. Pentru care lucru fost-au pără multă și tot l-au rămas Vornicul Gavrilaş întâi d'inaintea lui Moisei Vodă și de la Alexandru Iliăș-Vodă și de la dumnialui Domnu nostru Vasilie-Vodă cum are și Vornicul tot cărți de rămas, și Mihalcea Durac ce au fost partea sa de ban[i] el a plătit deplin, iar Stârcea ce-au luat parte den bani și aceale unealte toate și veș-

mințe și postave și tot ce mai sus scrie, cu cocie cu tot, tocmitu-s'au, după ce l-au agiunsu leagea și s'au aflat adevărat vinovat, dat-au Isac Stârcea dumisale Vornicului Gavrilaş partea sa de moșie diriaptă, a treia parte de sat de Boian, partea den sus, cu vad de moară, și giunățate de sat de Onutul-de-Sus, partea den gios, cu vaduri de moară pe apa satului, ce i-au fost cumpărătura de la Ionașco Stroici, și satul Lăzianii, ce i-au fost cumpărătură, împreună cu Musteață, de la Cristina, giupăneasa lui Ghiorghie părcălabul de Hotin, care parte și a lui Musteață vinitu-s'au lui, căci au fost giupăneasa Stârcei nepoată lui Musteață, iar părcălabului Gheorghie așijderea i-au fost cumpărătură acel sat Lozianei de la Lăzian și de la Nedelco, iar de moșia giupănasei Stârcei și cu locuri de mori și de hălășteaie pră apa Borădacei, și derease ce au avut pre aceste ocine ce-s mai sus scrise, datu-le-au pre mâna Vornicului Gavrilaş, și de moșie și de cumpărătură. Și într'această tocmeală fost-au și frații Stârcei, Costandin părcălabul și Darie Stârcea; fost au și Neculai Silistrariul și altă seminție a lor. Întrebatu-i-au și Isac Stârcea și Vornicul Gavrilaş: cari vor să cumpere această ocine, ei să le cumpere, iar, de nu, de acmă înainte nime din feciori sau din ruda lor să nu încapă a mai scumpăra, nici a mai pără de această pără, căci s'au tocmit de bună voie denaintea noastră, ca să-ș facă Vornicul direase domnești, și să-i fie [du]m[i]s[a]le ocine și cumpărături diriapte, cu tot vinitul, în veaci. Și pre mai mare credință pusu-ni-am pecețile la acest adevărat zapis, să să stie.

U Ias, vlto 7144, Ghen. 15.

Pătrașco Bașotă, Vel Logofăt.	Az Lupul, biv Logofăt
Ureache Vel Spatar, iscal.	iscal az (<i>sic</i>) pisah.
Az Ionașco Lungul, iscal.	Az Toderășco tretî Logofăt iscal.
Az Simion Nea[nu], biv Vistiernic.	Az Pătrașco, biv Postelnic.
A[z] Dumitrașco Buhuș.	Az Nacul, iscal.
biv Vistiarnic.	Az Costantin, iscal, Ciogolea.
Az Pătrașco, Vel Armaș.	Az Darie Vist.
Az Ipatie Murgoleț, iscal.	Az Lupu Stroescul.
Az Talpă, Comis.	Az Iordache Vel Vistiernic.
Az Costantin Drăgușescul.	

Pe Vo. foi a 2-a: Pe pol Onutul-de-Sus.

A Stârcei să Duraci.

No. 12.

Orig. 42=28 cm. — Hârtie. 26 rânduri.

9.

1636 (7144), Ianuar 15.

Vasile Lupu întărește lui Gavrilaš Mateiaș moșiile date de Isac Stârcea ca despăgubire.

† Io Vasilie Voevod bjeiu milostiiu gospodar zemli moldavscoi. Adecă au vinit innaintea noastră și inăntea boiarilor noștri a mari și a mici sluga noastră Isac Stârcea de ne-au mărturisit cum s'au fost tâmplat cu Mihalcea Durac la eșirea lui Brănovschie-Vodă de la Hârleu în sus, de a jecuit o cocie a boiărilor nostru a lui Gavrilaš, ce au fost Vornic, de i-au fost loat din cocie bani gata o mie și trei sute și șasezeci de galbeni bani gata, și o dulamă de adamască, și o dulamă de atlas cu blane, și o blană de jder, și o blană de spinări de hulpe, și un căftan de zarbă de cea bună, și un căftan de adamască cu jder, cu bumbi de mărgăritari, și zeace caragie și o sabie ferecată, și o laduncă cu argintu de 20 de taleri buni, și un covor nou, și o scoarță nouă, și cocia cu hamuri cu tot; pentru care lucru fost-au și pără multă la Moisei-Vodă și la Alexandru Iliăș-Vodă și tot l-au rămas Vornicul Gavrilaš, cum are și cărți de cum au rămas Stârcea și Durac, și ce au fost partea lui Durac el au plătit partea sa de bani deplin, iar Stârcea, pentru ce-au loat den bani giământate și aceale veșminte și postave și toate ce-s mai sus scrise, tocmitu s'au după ce l-au agiunsu leagea și s'au aflat adevărat vinovat, dat-au Isac Stârcea Vornicului Gavrilaš partea sa de moșie direaptă, a treia parte de sat de Boian, partea den sus, cu loc de moară, și giământate de sat de Onutul-de-sus, partea den gios, cu loc de moară pre apa satului, ce i-au fost cumpărătură de la Ionașco Stroici, și satul Lozianii, cu loc de hălășteaie și de mori, pre apa Borodacei, ce i-au fost cumpărătură Stârcei cu Musteață părcălabul de la Crâstina giupăneasa lui Gheorghie părcălabului de Hotin, care parte a lui Musteață încă sau venit Stârcei de pre giupăneasă-ș, căci au fost nepoata lui Musteață; care sat fost-au cumpărătură părcălabului Ghiorghie de la Lăzian și de la Nedelco, fost-au de moșie giupănesei Stârcei. Și direase ce-au fost avându Isac Stârcea pre aceaste ocine ce-s mai sus scrise, și de moșie și de cumpărătură încă le-au dat pre mâna Vornicului Gavrilaš. Și au fost aceasta tocmală și cu știrea fraților săi și a

rudelor sale, ca să cumpere aceste ocine, și n-au vrut nime să'ntoarcă. Pentru aceia, văzându Domnia Mea de bună voie tocmeală și plată, așijderea și Domnia Mea dat-am și am întărit bolarinului nostru Vornicului Gavrilaş pre aceale ocine ce-s mai sus scrise, ca să-i fie și de la Domnia Mea ocine pentru ale sale dreapte bucate, bani și avuție ce i s'au loat, și nime de amù să nu mai scornească pără nici dănoară în veaci prespre această adevărată scrisoare a Domnii Meale. Să să știe.

U Ias, vl. 7144, Ghen. 15.

Sam g[o]sp[o]ld[i]n veeal.

(Pecetea domnească
cu ceară roșie.)

Az Patrașco Bașotă Vel Logofăt.

Pe V^o foi a 2-a : Lozenii și Onutului-de-Sus și a treie parte de Boian. — No. 6.

Orig. 42 + 28 cm. — Hârtie, 27 rânduri.

Crâstina, giupăneasa lui Gheorghie, părcălab de Hotin (zis Lozonschi), menționată în doc. 8 și 9, este soacra lui Ieremia Movilă Voevod și deci mama vestitei Doamne Elisaveta.

10.

1636 (= 7144), Mart 17.

Zapisul lui Pătrașco Băldescul, prin care vinde Vornicului Mateiaș Gavrilaş jumătate din satul Cernaucă, aproape de Cernăuți.

Adecă eu Pătrașco Băldescul, feciorul ...(spațiu alb), scriu și mărturisescu cu cesta zapis al mieu cum eu de bună voia mea, de nime nevoit, nici asuprit, am vândut a mea dreaptă ocină și moșie din uric din împărțare ce am avut cu ...(rupt), cu feciorii lui Miron din Sinehău, de la Eremia-Vodă, giumătate de sat de Cernaucă, cu vadjuri de mori și de pive pre valea satului, ce iaste în ținutul Cernăuților, ...(rupt)..., ce giumătate de sat am vândut dumisale giupânului Gavrilaş Mateiaș V[orni]cu cu drept o sută și optuzăci de galbeni, bani buni, însă și cu niște zapise ce am fost pus eu zălog acea parte de Cernaucă, la fata lui Orăș, giupâniasa Onciului Iurașcovici, pentru un inel de aur dreptu șăsă-zeci de galbeni de aur. Care zapise am făcut eu de zălojitură pre acea giumătate de sat, suntu acumu toate pre mâna dumisale Vornicului Gavrilaş, iar... (rupt) ...și bani toț mi-au dat dumnialui

deplin întru mânuile noastre, ca să fie dumisale dreaptă ocină și cumpărătură în veaci. Căci eu am întrebat și de toți veri mei, feciorii lui Miron din Sinehău, și de altă rudă a noastră, și nime nu s'au aflat, nici au vrut nime să o cumpere, fără dumnialui Vornicul Gavrilaş. Și în tocmala noastră au fost dumnialui Lupul Prăjescul Marele Cluciar și Turcul ce au fost Stolnic ot Cuzlu și Efrim Hăjdău și Avram ot Lucăciani și Costantin Drăgășescul și Gheorghie Corasteanul și Andrei Murguleț și alți feciori de boiari și boiari au fost. Și pre mai marele credință pusu-ne-am și pe ceașile, și acești boiari toți au iscălit. Și eu Borăleanul uricar am scris cu mâna mea acest adevărat zapis. Să s[ă] știe.

Pis vl. 7144, Mart 17.

Az Lupul Prăjescul. Vasile Stroici Hatman. Az Pătrașco Băldescul
Vel Cluciar.

Az Costantin Drăgășescul (Pecete
cu
tuș
aplicată.) Az Gheorghie Corostanul
iscal.

Pe Vo: Az Andrei Murguleț.

Pe Vo: Cernauca.

Orig. 30 + 20 cm. — Hârtie, 20 rânduri.

11.

1638 (7146), Mart 15.

Uricul lui Vasile Lupu Voevod prin care întărește Marelui Logofăt Gavrilaş Mateiaș moșiile date de Isac Stârcea ca despăgubire pentru jaful săvârșit.

† Милостією божію мѣи Іу Башиліе Воевода господаря землѣ молдавскон знаменито чиним ис сим листом нашимъ вхсѣмъ кто на немъ вхзритъ или чтѣчѣн его слышитъ ажъ прѣиде прѣдъ нами и прѣдъ вхсими нашими молдавскими болѣри, великихъ и малихъ, саваѣ наше Исакъ Стѣрча и свѣдѣтельстввалъ намъ како приѣхалъ съ съ саваѣ наше Мнѣхалчѣ Дѣракъ до Ххрлѣхъ до изиденіе Барновскіевъ воеводѣ въ землѣ наше молдавскѣи (sic) къ лѣдскаа землѣи и разбѣгалъ они вѣдѣвъ тогда една кочюу болѣринови нашѣмъ вѣрніи и почитеніи, панѣ Гаврилашъ великомъ логофѣт, и вѣзѣлъ быістъ изъ неѣ одна тисѣщъ и трыіста и шѣстъ десѣтъ сѣи добри, пинѣзи готови, и нѣколикихъ вѣдѣжи и сребро за много цѣно и быіло съ тѣгалъ за сего дѣло, и нан-

прѣжде врѣмене прѣд Моси Коевода, и прѣд Плѣѣандрѣ Коевода, и сѣе востал нѣх ѡт прѣд господствоу ми наше вѣрніи и почитеніи болѣрин Гаврилаш великіи логофет како на велицѣи вѣрѣм ѡказовал прѣд нами листове за прѣкрѣканіе и за востаніе ѡт тѣх господари и по половинѣ из тоа имѣніе что была част Миѣалчеви Дѣрак, ѡн ѡфатил-сѣ, та заплатил сѣе исплѣна част его вѣх рѣцѣ нашему вѣрномуу и почитенному болѣрин панѣ Гаврилашѣ великомуу логофету. Я слыга наше Исак Стѣрча ѡн вѣстал-сѣ за его добра волѣ, неким непонѣжден, ани приселован, дал емуу своиу правин ѡтинни, третѣа част село Бѣан, вѣшнаа част, сѣх мѣсто за млин что вѣх волѣст чернѣвцѣскѣи еж бѣше емуу права за дѣдинѣ и половина село Кышніи ѡнѣст, нижнаа част, сѣх мѣсто за млин на потоцѣ село, что вѣх волѣст чернѣвцѣскимѣ, еж бѣше емуу кѣпежно ѡт Иѡнашко Стѣрчи, и тѣж село Лѣзѣніи сѣх мѣсто за стави и за млини на потоцѣ Бородачеви, вѣх волѣст дорохопѣскимѣ, что бѣше емѣ кѣпежно, сѣх Мѣстѣцѣх пѣркѣлав ѡт Крѣстина кпѣгинѣ Гѣвргіѣ быѣ пѣркѣлав хѣтинскѣи, а потом част Мѣстѣцѣх пѣркѣлав приходило сѣх част кнѣгини Стѣрчоде, понеж быѣст вѣшка Мѣстѣцѣх пѣркѣлав, которою село быѣст кѣпежно Гѣвргіѣви пѣркѣлав ѡт Лѣзѣніи и ѡт Неделію и было право за дѣдинѣ кнѣгини Стѣрчоде и на рѣденіе что имѣал слыга наше Исак Стѣркѣ на тѣх ѡтинни, ещѣеж подал нѣх вѣх рѣцѣ нашему вѣрномуу и почитенному болѣрин панѣ Гаврилашко великіи Логофету, але сѣх ѡзнаніе вѣхѣм брати и плѣменицим его и никто не хѣтел искѣпити тѣх ѡтинни нѣх лишили нѣх изгнѣлени. Ино мы видѣвше междо нѣми нѣх добровѣльное токмеж, и мы такожде и ѡт нас дали и потвѣрдили есми нашему вѣрномуу и почитенномуу болѣрин панѣ Гаврилашѣ великомуу Логофету на тѣх вѣш рѣченних третѣа част село Бѣан, вѣшнаа част, сѣх мѣсто за млин и половина село Кышніи ѡнѣст, нижнаа част, сѣх мѣсто за млин на потоцѣ село и тѣже село Лѣзѣніи сѣх мѣсто за стави и за млини на потоцѣ Бородачеви, да ест емѣ и ѡт нас правин ѡтинни и ѡрик и потвѣрженіе, емуу и дѣтим его и ѡнѣчатѣм и прѣѡнѣчатѣм и прѣѡнѣчатѣм и вѣсемуу родѣ его, кто сѣмоу избѣрет ближнѣишѣи сѣродник, сѣх вѣхѣм дохѣдом, непоколѣбимо николиж вѣх вѣки вѣчнѣи. Я хѣтар тим прѣдѣрѣченним третѣа част село Бѣан вѣшнаа част сѣх мѣсто за млин и половина село Кышніи ѡнѣст, нижнаа част, сѣх мѣсто за млин на

потоцѣ село и тѣж село Довѣнн сѣ мѣсто за стави и за млини на поточѣ Бородачеви, да ест емоу ѿкоже изберети-сѣ сѣ правдом по своим старамн хотари, покѣда нѣ вѣка ѿживали. И на то ест вѣра нашего господствами вышписанного, мѣи, Иѡ Касилѣ Коевода, и вѣра прѣвзлюбленнаго сѣина господствами Иѡани Коевода и вѣра болѣри наших, вѣра пана Дѣмитрашко Шолдан Великаго Дворника нижнѣи земли и вѣра пана Тоадер Великаго Дворника вышинеи земли и вѣра пана Гаврила Гетмана и прѣкзлаба сѣчаскаго и вѣра пана Костантин Чогола и Попѣскѣ прѣкзлабове хотинскомоу и вѣра пана Грама и Дѣмитрѣ Кѣркѣ прѣкзлабове (*rupt*) и вѣра пана Йоргакѣ прѣкзлаба новоградскомоу и вѣра пана Григорѣ Ърѣке Спѣтарѣ и вѣра пана Йпостол Катарѣѣл Постѣлинка и вѣра пана Пѣладѣе Кистѣринка и вѣра пана Тома Столиника и вѣра пана Дѣмитрашко Комиса и вѣра вѣси болѣри наших молдавских, великимѣ и малимн. И, по нашим живот и господстванѣе, кого изберет господинѣ Богѣ быти господарѣ молдавстѣи земли, тот бѣи емѣ непоколѣбити наше ѡстроенѣе и потврѣженѣе, нѣ алебѣи емоу дали и оукрѣпили занѣж сѣт емѣ правѣи ѡтинни за свои прави линѣи и права имѣнѣа что вѣзѣл емѣ. И на вѣлѣеи крѣпост и потврѣженѣе тоиѣ вѣси вышписаннѣх, вѣлѣли есми писати-сѣи и нашего печат привѣзати-сѣи кѣ сѣи наше истиннаа лист.

Писал Крѣстѣ Дамѣианович, еж бнѣ Логоѣет земли запланенских вѣ лѣтѣ 7146, Март. ѣи.

Иѡ Касилѣ Кѡда.

Pe Vo: No. 1.

Orig. 31 + 60 cm. Pergament. 22 rânduri.

V. planșa anexată.

Traducere (din veacul al XVIII-lea).

Suret de pe un uric de la Vasăle-Vodă din văleat 7146 (1639), Mart 15.

Cu mila lui Dumnezeu Io Vasălie Voevod, Domn pământului Moldovei, facem însemnare cu această carte a noastră tuturor care pre dânsa or vedē sau cetîndu-o o vor auzi. Adecă au venit înaintea noastră și înaintea tuturor boierilor noștri moldoveneshti, mari și mici, sluga noastră Isac Stârcea și au mărturisit nouă cum s'au tîmplat cu sluga noastră Mihalcea Durac la Hărlău, la ieșirea lui Barnovschie-Vodă din pământul nostru al Moldovei către

pământul leșesc și au jăcuit ei amândoi atunci o cocie a boerului nostru credincios și cinstit Gavrilaş Marele Logofăt și au luat dintr'însa o mie și trei sute și șasezeci de galbeni buni, bani gata, și câteva haine și arginți de mult preț, și au avut întrebare pentru acest lucru și mai înainte vreme, înainte lui Moisăi-Vodă și înainte lui Alexandru-Vodă, și i-au rămas pe dâșii la Domnia Lor al nostru credincios și cinstit boier Gavrilaş Marele Logofăt, cum mai pentru mare credință au arătat înainte noastră cărți de pără și di rămas de la acei Domni, și giurăte de acea avere, ce au fost partea Mihalcei lui Durac, el au grăbit de au plătit partea lui în mâinile credinciosului și cinstitului nostru boier Gavrilaş Marele Logofăt, iar sluga noastră Isac Stârcea el s'au sculat de a lui bună voe, de nimeni silit, nici asuprit, de au dat el a sale drepte ocini, a trie parte de sat de Boian, partea din sus, cu loc de mori, ce este în ținutul Cernăuțului, care i-au fost lui dreaptă moșie, și giurăte de sat de Onutul-de-Sus, partea din jos, cu loc de mori în pârăul satului, ce iaste în ținutul Cernăuțului, care i-au fost lui cumpărătură de la Ionașcu Stroici, și iarăși satul Lozinei¹, cu loc de eleșteie și de mori în pârăul Borodacilor, în ținutul Dorohoiului, ce i-au fost lui cumpărătură cu Musteață pârălabu de la Cârștăna, giupâneasa lui Gheorghie ce au fost pârălab de Hotin, iar după acea parte lui Musteață pârălabul s'au venit în partea giupăneasei Stârcioaiei, pentru că au fost nepoata lui Musteață pârălabul, care sat au fost cumpărătură lui Gheorghie pârălabul² de la Lăzăian și de la Nedelcu, și au fost driapta moșie giupăneasei Stârcioaiei. Și diresa ce au avut sluga noastră Isac Stârcea pe acele ocine s'au dat în mâinile credinciosului nostru și cinstit boierului Gavrilaş Marele Logofăt, însă cu înștiințare tuturor fraților și rudeniilor lui, și nimenea n'au vrut să le răscumpeare acele ocine, ce le-au lăsat ei pierdute. Și noi, văzând între dâșii de a lor bună voie tocmală, și noi așijderea de la noi am dat și am întărit credinciosului nostru și cinstit boier Gavrilaş Marele Logofăt pre acele mai sus zise: a treia parte din sat de Boian, partea din sus, cu loc de mori, și giurăte de sat de Onutul-de-Sus, partea din jos, cu loc de mori în pârăul satului, și iarăși satul Lozănii, cu loc de eleșteie și mori în pârăul

¹ Azi Lozna.

² Fratele Doamnei Elisabeta a lui Ieremia Movilă Voevod.

Burodacii, ca să-i fie lui și de la noi dreaptă ocină și uric de întărire, lui și ficiorilor lui și nepoților și strănepoților și a tot neamului lor, cari să vor alege lui mai dă aproape, cu tot venitul neatins niciodată în vecii vecilor. Iar hotarul acestor mai sus zise a treia parte din sat de Boian, partea din sus, cu loc de mori și giurăte de sat de Onutul-de-sus partea de gîos cu loc de mori în pârăul satului, și iarăși satul Lozâianii, cu loc de eleșteie și mori în pârăul Borodacii, ca să fie lui precum să va alege cu dreptatea după hotarele sale cele vechi, pre unde din veci au lăcuit. Iar spre aceasta este credința Domniei Noastre ce mai sus s'au scris, Io Vasălie Voevoda, și credința prè-iubitului fiului Domniei Meale Ioan Voevod și credința boierilor noștri: credința boierului Dumitrașcu Șoldan, Marelui Vornic de pământul de gîos, și credința boierului Toader, Marelui Vornic de pământul de sus, și credința boierului Gavril Hatman și pîrcălab de Suceavă și credința boierului Costantin Ciogolea și Popăscu, pîrcălabii de Hotin, și credința boierinului Grama și Dumitru Cîrcă, pîrcălabii (spațiu șters și pe uricul original), și credința boierului Iordache pîrcălab di Cetatea Nouă ¹, și credința boierului Grigore Ureche Spătar și credința boierului Apostol Catargiu Postelnic și credința boierului Palade Vistiernic și credința boierului Toma Stolnicul și credința boierului Dumitrașcu Comis și credința tuturor boierilor noștri moldoveni, mari și mici. Iar după a noastră viață și Domnie pe cine va alege Domnul Dumnezeu a fi Domnu pământului Moldovei ca să nu străce Domnia Lui a noastră așezare și întărire, ce ca să întărească Domnia Lui pentru că sînt a lui drepte ocine, pentru a săi drepti bani și driaptă avere ce i-au luat lui. Iar pentru mai mare întărire pentru aceste mai sus scrise poruncit-am ca să iscălim și a noastră pecete să legi cîtră această adevărată carte a noastră.

Pis Cârstea Damiianovici, care a fost Logofătul zaplaninscoi ².

Vă leat 7146, Mart 15.

Io Vasile Voevod.

Atîrnă marea pecete a Moldovei, de ceară, legată cu șnur de mătasă împletit cu roșu și albastru. Semnătura Domnului este în chinovar.

¹ Roman.

² Adecă Logofătul Țerii de peste munți, Muntenia.

12.

1639 (7147), Maiu 13.

Dumitrașco Burlă cu mama lui Ileana vând lui Gavril Mateiaș, Mare Logofăt, jumătate din satul Martinești, partea de sus.

† Это ми Дѣмитрашко Шолдан Бел Дворник вт Долнѣи Земли, и Тоадер Петрицаiko Бел Дворник вт Бишнѣи Земли, и Йордакин бив Бел Кнстѣрник, и Тома Бел Столник, и Ёрали Бел Ключар, и Грама Бел Житничар, и Бзлан Яга, и Рзковниц Чеханз фторин Логофет, и Пзтрашко Чоголѣ прѣказаав хотинскин, и Гевургѣ Рошка бив Кнстѣрник, и Ёремѣа Дворник, и Нѣнѣа Дворник, и Костантин Дворник, и Патрашко бив Постелник и нину болѣри вт двор гспднѣ его маетѣ пишем исвѣдѣтелствоми ис снм записом нашем како придошѣ прѣд нами Дѣмитрашко Бѣрлз (gurt) сѣ мти его Илѣна по свѣнух добраа воли, некѣм непонѣдени а неприселованни и продали своею правою втчиннѣи и дѣдинѣи вт ѣрик что имал вт Ётефана Коевода, половина село Мартиниѣи бишнѣа част сѣ мѣстѣ за ставѣи и сѣ ресѣи прихѣд, что ест ѣ волост чернѣцком, тоа продали его маетѣ панѣ Гаврилаш Мѣтиаш Беликомѣ Логофетѣ за (loc alb) лѣи битиу и вѣстал сѣ пан Гаврилаш Мѣтиаш Бел Логофет и заплатил исплазна тнх биш писаних пншн (loc alb) лѣи битиу вѣ рѣк Дѣмитрашко Бѣрлз и мти его Илѣни, вт прѣд вѣсѣми нами и нож ми ѣко ѣвндѣхѣом междѣ ними доброволною токмеж и плазнож платѣ, а ми ѣщеж сѣтворихѣом его мат. панѣ Гаврилаш Мѣтиаш Беликомѣ Логофетѣ сѣи наш свѣдѣтелством, ѣакож да сѣтворнѣа биан и нарѣденѣи вт гспднѣ его маетѣ и наш великон крѣпости и потврѣженѣи поставили есми наше печат и сѣ наш рѣки подписахѣом кѣ ѣемѣи истеномѣи записом unserem. И аз Борзлѣнѣа ѣриккар сам писал рѣка власнаа да сѣ знает. Пис ѣ Яс, в л. ѣрмѣз, Маѣи гѣ.

Urmează iscăliturile și pecețile.

Pe Vo. foi a 2-a : Martinești la Cernăuți. — No. 34.

Orig. 42 / 28 cm. — Hârtie. 15 rânduri.

Traducere :

† Adică noi, Dumitrașco Șoldan, Mare Vornic de Țara-de-jos, și Toader Petriceicu, Mare Vornic de Țara-de-sus, și Iordache fost

Mare Vistiernic și Toma Mare Stolnic și Eracli Clucer și Grama Mare Jitnicer și Bălan Aga și Racoviț[ă] Cehan al doilea Logofăt și Petrașco Ciogolea pârcălab de Hotin și Gheorghie Roșca fost Vistiernic și Eremia Vornic și Neanul Vornic și Costantin Vornic și Pătrașco fost Postelnic și alți boieri de la Curtea Măriei Sale Domnului scriem acest zăpis al nostru de mărturie cum că au venit înaintea noastră Dumitrașco Burlă..... (rupt), cu mama lui, Iliana, de bună voia lor, de nimeni siliți, nici asupriți, și au vândut dreapta lor ocină și moșie dintr'un uric ce au avut de la Ștefan Voevod, jumătate de sat din Mărtinești, partea de sus, cu loc de iaz și cu tot venitul, care este în ținutul Cernăuților, au vândut-o Grației Sale dumnealui Gavrilăș Mateiaș Marele Logofăt, drept...(loc alb în text) de lei bătuți, și s'a ridicat dumnealui Gavrilăș Matiaș Marele Logofăt și a plătit deplin acei mai sus scriși bani ...(spațiu alb) lei bătuți în mâinile lui Dumitrașco Burlă și a mamei sale Iliana, în fața noastră a tuturor. Și, deci, noi, dacă am văzut între dânsii această de bună voie tocmeală și plată deplină, și noi încă am întărit Grației Sale dumnealui Gavrilăș Matiaș Mare Logofăt prin această mărturie a noastră, ca să aibă a-și face și hrisov de la Măria Sa Domnul. Și noi pentru mai mare putere și întărire am așezat pecețile noastre și cu propriile noastre mâni am iscălit acest adevărat zăpis al nostru.

Și eu, Borăleanul uricar, însumi am scris cu propria mea mână, să se știe. Scris în Iaș, anul 7147, Mai 13.

Az Dumitrașco Șoldan	Az Toader Petriceicu	Az Pătrașco Ciogolea
Vornic.	Vel Dvornic.	biv Logofăt iscal.

Grama Jic.	Bălan Aga.	Az Iordachi
		biv Vornic iscal.

Constantin.	Az Neaniul Dvornic iscal.
-------------	---------------------------

Az Pătrașco biv Postelnic.	Ieremia Venculescu.	Racoviț[ă] Cehan
		Logofăt.

13.

1642, Iunie 20 (Cernăuți).

Coste Grama cu fiii vinde o siliște nepotului său, Lupul Stroescu, pentru 200 de galbeni, „de la Troian până la Nistru“.

Actul se află în Arhiva Tribunalului Cernăuți în traducere

germană făcută de Comisia de delimitare în 1782. Resumat de d. profesor Iorga în *Studii și Documente*, V, p. 399.

14.

1644 (= 7152).

Alegerea părții lui Dumitrașco din moșiile de la Zastavna.

† Eu Onciul Iurașcovici (rupt) biv starosta i Dumitrașco dă Zastavna și Iurașco și Nalivaico și Griga Grozăvescul scriem și mărturisim cu scrisoarea noastră cum am ales lui Dumitrașco în Zastavna din giumătate de sat a șasa parte ...(rupt), ce-i este moșie, așșdere ce are și cumpărătură în Zastavna, din giumătate din sat, dăn a șasa parte a treia parte, și iarăși mai are Dumitrașco ce au cumpărat din partea lui Andrușco, dăn giumătate de sat, dăn a șesa parte a treia parte ..(rupt) cumpărat de la fata lui Andrușco, și iarăși ce i se va alege moșie și din ...(rupt) ocină și moșie în toate ocinele, cu tot vinitul; să se știe. Pis v Zasta[v]na, vl. 7152.

Az Onciul Iurașcovici iscal.

Petrașco.

Toder.

Pis Grigorie

Ion Cazacul

Grozăvescul

iscal, pisal.

Pe V^o: Zastavna... — No. 27.

Orig. 30 + 18 cm. — Hârtie, 10 rânduri.

Documentul este rău conservat, fiind lipit de mult pe o altă hârtie.

15.

1644 (= 7152), April 24.

Grozav și nepoata sa Măricuța vând lui Lupu Stroescul jumătate din satul Martinești.

† Adecă eu, Grozav, fratele lui Inatco, și nepoata mea, Măricuța, fata lui Inatco, mărturisim cu ceastă scrisoare a noastră, de nimene imbiați, nici impresurați, ce de a noastră bună voie am vândut nepotu[lui] nostru Lupului Stroescul partea noastră din Martinești, din ținutul Cernăuților, giumătate de sat ce-au ținut unchiul nostru Ciudinschi, anume... (spațiu alb), fratele Bilavii, drept o sul[ă] de lei de argintu, banî gata, și ne-au făcut plata de-

plin în mănule noastre dinnaintea lui Isac căpitanul de Sinehău și Dumitru Lehacinschi și frate-său Vasilie și Andreiaș Talpă și Pântilie Barbovschi și Dumitru Barbovschi și Anghel și șoltuzul cu Vel Părgar de Cernăuți și Isar și Cucoreanul și Țântă și alți oameni buni bătrâni, vătămani și alți feciori de boieri și preoți, ca să hie dumisale ocină și moșie neclătit nice odănoară în veaci. Pentru căce ne-au fost moșie nouă din trei urice, și ne-au fost nouă această giământate de sat în partea noastră, fără de cătră alți frați. Și pre mai mare mărturie ne-am pus pecețile și iscăliturile, să să știe.

U Stroiești, lt. 7152, Ap. 24.

† Grozav Vercesul. Andriaș sam iscal, sam pisal.

† Dumitrie Lehacenschi. Isac Mircea iscal.

Az Vasile Leacinschi iscal. Di[a]conu Onose Lița.

Dumitrașco Barbovschi. Isac Cucoranu.

Pe Vo. foi a 2-a: no. 45.

Orig.: 32×20 cm. — Hârtie, 16 rânduri.

16.

1644 (= 7152).

Cartea lui Vasile Lupu Voevod pentru jumătate din satul Martinești, cumpărată de la Lupul Stroescul.

Io Vasilie Voevodă b[o]ljeiu m[i]l[o]știu g[os]p[o]dar zemli moldavscoi dat-am cartea Domnii Mele slugii noastre Lupului Stroescului spre ceaia ca să fie tare și puternic cu carte Domnii Meale a opri și a ține a sa drept[ă] ocină și cumpăratur[ă], giământate de sat de Martinești, ce sânt la ținutul Cernăuților, cari iaste direaptă cumpăratură de la Grozav, fratele lui Inașco, și de la sora ... (spațiu alb). Pentru aceeaia să n'aibă nime a intra nici cu plugul, nice cu coasa pre locul lui fără de voia lui; iar cine va hi cosit și va hi arat pre acel loc al lui, să aibă a-i lua a zece din pâne și din fân și din tot venitul. Iar cui va părë cu strâmbul, să aibă a-ș aduci diresele, să vie să stë de faș[ă] înainte Domnii Mele cu sluga noastră Stroescul. Sim pișem sin dase ne umișaeț.

G[os]p[o]din reci.

U Suceava, vl. 7152 (fără indicarea zilei).

(Pecetea

domnească cu

cerneală.)

Vel Logof.

uci.

Pe V^o foi a 2-a: „O carte de oprit Martinești“. — No. 44.

Orig. 30 = 20 cm. — Hârtie, 10 rânduri.

17.

1645 (=7154), Nov. 29.

Porunca lui Vasile Lupu Voevod dată în favoarea lui Gavrilăș Mateiaș pentru Toporiciuca, sat împresurat de Lupu Stroescul.

† Иѡ Басиліе Воевода бжюу млстію гспдрх земан мвл-
давскни вже прінде прѣд нами и прѣд вхсими нашими мол-
давскими болѣри великими и малими наше вѣрніи болѣрин
Гаврилаш Мхтіашъ бившіи Великин Логѣт и тѣгали за лице прѣд
нами сѣ слѣгам гспдвми Лѣпѣл Етроескѣл бив ѣрѣдник ѣ
Длзгою Пола, раді една вѣкатѣ за хотар вт хотар село Ынѣт,
что на Нистрѣ, ѣ волостѣ чернѣскомѣ, что сѣ именѣет из
давнню Пархінки, рѣкхщи болѣрин гспдвми вишписаним вже
вхѣл и ѣпрѣселввал слѣга наш Лѣпѣл Етроескѣл тоа вѣкатѣ
за хотар кѣ хотар едно силище мѣ что ѡн собнѣ кѣпил на имѣ
Топорѣчнѣка и ѣсѣдали собнѣ село на тоа вѣкатѣ за хотар и
поставил имѣ Шимѣшинѣ томѣ село. Я слѣга наше Етроескѣл
тако казалѣ прѣд нами како ест таа вѣкатѣ за хотар вт хотар
тоѣ силище что ѡн собнѣ кѣпилѣ что сѣ именѣет Топорѣчнѣка.
Яно гспдвми и сѣ вес сѣвѣт гспдвми сѣднѣом на нѣх
сѣ нашим правн сѣдом, а сѣтворилнм листѣ вт гспдвми
до наше вѣрни болѣрин Тодѣр Петричѣнко бившіи Великин
Дворник како ѡн да пошѣдѣ там до тѣх села вишписаним
кѣпно сѣ людем болѣринѣ гспдвми вѣрніи и почтенн Тодѣ-
рашко Великин Логоѣт да сѣбирает люди добри вт окрѣснн
межіашн и сѣ мартѣри за рѣдн тим хотар нкин вѣ вѣразом
вѣрѣщають сѣ тѣх люди добрн, ѡни да имають дати знаніѣ
гспдвми. Таж болѣрин гспдвми Тодѣр Петричѣнко Дворник и

сѣ чакѣ его мѣсти болѣринѣ Тодѣрашко Бел Логофѣт пошедѣ там и сѣ многи людѣи добри въ окрѣснѣи мѣжіашѣи, а тако вѣрѣтахом сѣ тѣх людѣи добріи како ест таа вѣкатѣ за ху- тар, котора вѣзѣла Етроескѣла, въ хутар село Ынѣтѣловѣи, а слѣга наше Ынѣла Етроескѣла въ не имают ни едно трѣбѣ сѣ тоа вѣкатѣ за хутар и избѣранѣи и хутарѣлаи и стаѣповѣла хутар село Ынѣт въ кѣ вѣснѣи сторонѣи по старомѣ хутар по кѣда из вѣка вживѣали то сѣ именѣет Плиткѣ, и Ыпкѣ, и дрѣгѣх старѣи хутарѣи за каменѣи и сказаѣли тѣх домоѣвѣх, что поставѣла Етроескѣла на тоа вѣкатѣ за хутар что въ рекѣжѣ Шимѣшинѣи. И зостаѣла слѣга наше Етроескѣла въ прѣд нами и въ вѣс закѣвъ земскѣи. И наше вѣкрѣи болѣкрѣи, панѣ Гавриѣлаш Логофѣт, въ ѣсправѣла сѣ и вѣзѣахом въ его мѣст. и фѣрѣжѣ кѣ златѣж вѣ вистѣнар гѣспѣмѣи. Ино въ силѣ наирѣд да имѣет дѣржати свѣнѣи праваа вътчѣнна вѣс хутар село Ынѣтѣловѣи, по старомѣ хутарѣи по гѣ избѣралѣи и хутарѣла ѣмѣ хутар томѣ село Ынѣт болѣкрѣи гѣспѣмѣи Петричѣко Дѣворѣи и сѣ тѣх людѣи добри въ окрѣснѣи мѣжіашѣи кѣпно сѣ чѣкѣ болѣкрѣи гѣспѣмѣи въиш пи- санномѣ на имѣ (loc alb) въ Плиткѣ по крѣснѣи даж до Ыпкѣи и на дрѣгѣх стаѣповѣ за каменѣи и вѣ знаменѣем ѣакож вѣдѣт наирѣжде, и из давѣни дрѣвѣни. И да не имѣет на тѣгати слѣга наше Ынѣла Етроескѣла на болѣкрѣи гѣспѣмѣи въишписанѣи раѣи на тѣж ѣни добѣвати наѣи ѣмишѣтѣи вѣ тоа вѣкатѣ за хутар что въ рѣчѣ Шимѣшинѣла, что сѣ зовѣт из давѣнѣи Пѣрѣици въ хутар Ынѣт ѣикоѣи на вѣкѣи вѣчѣи ни да сѣ не ѣмишѣет прѣд сѣм ѣстенѣи ѣистѣ гѣспѣмѣи. Ёаѣм гѣспѣнѣи вѣлѣла. Ѥ Іас, кѣто зрѣдѣ, мѣца Ноѣкѣ, кѣс дѣи.

Тодѣрашко Бел Логофѣт.

Дѣмитрашко.

(Pecetia timbrată căzută.)

Pe Vo. foii a 2-a: Ынѣт въишѣи въ волѣст Чѣрѣиѣи (= Onu- tul-de-Sus, ținutul Cernăuților).

Orig. 48 × 37 cm. Hârtie. 24 rânduri.

Traducere:

† Io Vasilie Voevod, din mila lui Dumnezeu Domn al țerii Moldovei, iată au venit înaintea noastră și înaintea tuturor boierilor noștri moldovenеști, mari și mici, credinciosul nostru boier Gavrilaş Măteiaș, fost Mare Logofăt, și s'a judecat în fața noastră cu

sluga Domniei Mele Lupul Stroescu, fost dregător la Câmpung, pentru o bucată de hotar din hotarul satului Onut, care este la Nistru, în ținutul Cernăuților, care se numește din vechime Părănți. A zis boierul Domniei Mele mai sus scris că sluga noastră Lupul Stroescu a luat și a impresurat acea bucată de hotar cu hotarul unei siliști pe care el și-o cumpărase, anume Toporucivca, și și-a așezat un sat pe acea bucată de hotar, și i-a pus numele Șimușinul aceluia sat. Iar sluga noastră Stroescu așa a arătat înaintea noastră, cum că acea bucată de hotar este din hotarul acestei siliști pe care el a cumpărat-o, ce se numește Toporucivca. Deci Domnia Mea și cu tot Sfatul Domniei Mele i-am judecat cu dreapta noastră judecată și am făcut scrisoare de la Domnia Mea către credinciosul nostru boier Toder Petriceaico fost Mare Vornic ca să meargă el acolo, la acele sate mai sus scrise, împreună cu oamenii boierului Domniei Mele, cinstit și credincios Toderășco Marele Logofăt, să adune oameni buni dintre megieșii d'împrejur și cu martori să socotească pentru acel hotar; în orice chip să deslege lucrul cu acei oameni buni, ei să aibă a da de știre Domniei Mele. Deci boierul Domniei Mele Toader Petriceaico Vornic și cu omul Grației Sale boierului Toderășco Mare Logofăt s'au dus acolo și cu mulți oameni buni megieși d'împrejur și astfel au dovedit cu acei oameni buni că acea bucată de hotar, pe care au luat-o Stroescu, este din hotarul satului Onutului, și sluga noastră Lupul Stroescu el n'a avut nicio treabă cu acea bucată de hotar, și au ales și au hotărât și au însemnat cu stâlpi hotarul satului Onut din toate părțile, pe vechiul hotar, pe unde din veci a umblat, care se numește Plitca și Lipca, și alte vechi hotare de piatră, și au dărmăat acele case pe care le-a așezat Stroescu pe acea bucată de hotar pe care el o numește Șimușin. Și sluga noastră Stroescu a rămas d'înaintea noastră din toată legea țerii, iar credinciosul nostru boier Gavrilăș Logofăt el s'a îndreptat și am luat de la Grația Sa și ferăie 24 zloji în Vistieria Domniei Mele. Deci din puterea dreptății să aibă a-și ținea dreapta lui ocină întreg hotarul satului Onut, pe vechiul hotar pe unde i-a ales și hotărât hotarul aceluia sat Onut boierul Domniei Mele Petriceaico Vornic împreună cu acei oameni buni megiași d'împrejur și împreună cu omul boierului Domniei Mele mai sus scris, anume... (loc alb), de la Plitca la Lipca și la alți stâlpi de piatră și cu semne, pe unde a fost mai înainte și de mult, cu lemn. Și

să nu aibă a se mai judeca sluga noastră Lupul Stroescu asupra boierului Domniei Mele mai sus scris pentru ea, de asemenea, nici să o ia, și să nu se amestece în acea bucată de hotar pe care el o numește Șimușinul, care se numește de mult Părănți, din hotarul Onut: nimeni în vecii vecilor să nu se amestece împotriva acestei adevărate scrisori a Domniei Mele. Însuși Domnul a poruncit. La Iași, anul 7154, luna Noiembrie 29 zile.

Toderașco Marele Logofăt.

† Dumitrașco.

Pecetea domnească timbrată, căzută.

18.

1654 (= 7162), Maiu 22.

Gheorghe Ștefan-Vodă răspinge pretențiile lui Toader părcălabul asupra moșilor pierdute de Isac Stârcea în urma jafului săvârșit de acesta.

† Io Gheorghie Ștefan Voevoda bojiu milostiiu gospodar zemli moldavscoi. Adecă au venit înaintea noastră și înaintea alor noștri moldovenești boiari, cei mari și cei mici, sluga noastră Toader, părcălabul de la Dorohoiu, ginerele lui Isac Stârcea de Popini, și s'au părut de fața cu boiarinul nostru cu Iordachie ce au fost Vistiarnic, ginerele lui Gavrilaş ce-au fost Logofăt Mari, pentru a treia parte din Boian, și pentru giumătate de sat de Onut, ce sântu în ținutul Cernăuților, și pentru sat pentru Lozine, ce sântu în ținutul Dorohoiului, zicând sluga noastră Toader părcălabul cum că aceste ocine ce mai sus scriem au fost a lui de moșie de pri socru-său Isac Stârcea și le-au impresurat Gavrilaş Logofătul, socrul boiarinului nostru lui Iordachie Vistiarnicul, iară Iordachie Vistiarnicul așa au dat samă înaintea noastră cum acele ocine nu le ține necum cu impresurătură, cum zice Toader părcălabul, ce, cându au fost în zilele lui Barnovschii-Vodă, când s'au dus în Țara Leșească, s'au sculat Isac Stârcea, socrul lui Toader Părcălabul, și cu alți soții a lui s'au jăcuit pre Gavrilaş Logofătul și i-au luat multă avuție și bani și haine și alte odoară scumpe, cum sângur Domnia Mea știu, cu toți boiarii țării, c'au jăcuit Isac Stârcea pre Gavrilaş Logofăt. După aceia Gavrilaş Logofătul au stătit la pără cu Isac Stârcea; deci legea l-au dat platnic

pre Stârcea ca să plătească toată paguba ce s'au făcut la Gavrilaş Logofătul. Deci Isac Stârcea n'au avut cu altă cu ce plăti, ce s'au dat acele ocine ce mai sus scriem: a treia parte din Boian și giumătate din Onut și Lozini, la Dorohoiu, pentru paguba ce s'au făcut. Deci Domnia Mea și cu tot Svatul nostru am socotit cum de atunci până acum sântu câțiva ani și Stârcea au fost împreună câteva vreme, și nu s'au întreat cu Gavrilaş Logofătul până au fost vii. Deci au rămas Toader părcălabul d'inaientea noastră și din toată legea țării, iar boiarul nostru ce mai sus scriem, Iordachie Vistiarnicul, s'au îndreptat s'au luat și herăe de la dânsul 24 zlofi în Visteria noastră. Pentru aceia de acum inainte ca să nu să mai pârască de această pără niciodată în veci. I in da ne umișae.

Pecetea
domnească.

† Sam gospodin velial. U Ias, leat 7162, msja Mai 22.
† Dumitrașco.

Pe V^o documentului: Ispisoc de la Georghie Stefan-Vodă de pără pentru sat pentru Boian și pentru Onut i Lozini, ce s'au părât cu Toader părcălabul.

Orig. Hârtie. No. 28.

În 1913 acest document era proprietatea d-lui Constantin Berariu din Cernăuți. A fost publicat în foaia bucovineană „Deșteptarea” și în „Arhiva Genealogică”, II, din Iași, 1913, p. 45, de păr. Dimitrie Dan. — Documentul, împreună cu unele acte de hotărnicie, publicate cu aceeași ocazie, va fi făcut parte din dosarul nostru, rătăcindu-se nu se știe cum sau la ce epocă.

19.

1670 (=7168), Iulie 2.

Hotărnicie pentru Onut.

† Rugină Vornicul dăm știre cu această scrisoare a noastră cum ne au trimis Măria Sa Vodă cu cinstită carte Mării Sale să mărgem la satul la Onut, ce iaste în ținutul Cernăuților, pe Nistru, să alegem hotarul Onutului de spre Midcău și de spre alte sate, pre un[de] li să va împreuna hotarele. Deci noi am mărșu și am strânsu oameni buni bătrâni și megieși de pren pregiur și slugi domnești, și am [a]les tot hotarul Onutului de spre toate satele prin pregiur, și am pus și seamne stâlpi de piatră. Este hotarul

Onutului din Fântâna Putredă: asupra fântânei am pus piatră, de acolo dreptu peste Lăze Negre și în Verteb. Asupra Vertebului am pus piatră. De acolo în movilă supt dumbravă, de acolo can gios și la vale peste dumbravă în coastă am pus piatră den gios de doi stăjari ce-s alături, de acolo dreptu peste vale și la deal pen dumbravă, peste drumul cel mare. Lângă drum este piatră mare. De acolo can sus și peste dumbravă spre Nistru, pân în stâlpîi cei de piatră ce sântu de spre Dvurnicăuții Stroescului și până într'apa Nistrului. Și la aiasta hotărâre sau tâmplat Pătrașco Țântă și Cisar Grama și Pătrașco Lastuca și Gheorghijă Dingă și Vasălie și Dumitru și Marcu și Năga și Costin și Pătraș și alți mulți oameni buni megieși. Și pentru mai mare credință am iscălit și ne-am pus pecețile și degetele, și să-ș facă dumnealui și direse domnești de pre aciasta zapis al nostru, să s[ă] știe.

U Onutu, v[ile]a[le] 7168, Iul. 2.

Pătrașco Țântă.

Az Rugină Vornicul iscal.

Pătrașco Lastucă

Gheorghie Dinga.

Vasile.

Dumitru.

Marco.

Iorga.

Coste.

Pătrașco.

Pe Vo. foi a 2-a: Hotarnica Onutul, la Cernăuți. — No. 8.

Orig. 30×20 cm. — Hârtie. — 20+3 rânduri.

20.

1660 [7168], Iulie 25.

Uric de întăritură dat de Ștefan Lupul Voevod pentru satul Onut.

† Io Ștefan Voevod bjeiu milostiiu gospodar zemli moldavscoi. Adecă au venit înaintea noastră și înaintea alor noștri boiarin moldovenesți, mari și mici, al nostru cinstit și credincios boiarin Iordachie Marele Vistiarnicu și au arătat un zapis de mărturie făcut de boiarinul nostru de Rugină Vornicul de Poartă și de la mulți oameni buni bătrâni, slugi domnești, megiași de prin pregiur, scriindu și mărturisindu într'acel zapis cum au mărșu la sat la Onut, ce iaste în ținutul Cernăuților, pre Nistru, de au strânsu oameni buni bătrâni, slugi domnești, megiași din pregiur, și [au] ales hotarul satului Onutului de spre Midcău și de spre alte sate,

pre unde li se va impreuna hotarele prin pregiur, și au pus seamne stâlpi de piatră, și iaste hotarul Onutului din fântâna putredă, și de-asupra fântânii au pus piatră, și de acolo dreptu preste Lozii Neagre și în Verteb, și de-asupra Vertebului iar au pus piatră, și de acolo într'o movilă supt dumbravă, iar de acolo can în jos și la vale preste dumbravă, în coastă, am pus piatră, din jos de doi stejari ce-s alăturia, iar de acolia dreptu preste vale și la dial pin dumbravă, preste drumul cel mare, și acolea lângă drum iaste piatră mare, iar de acolea can sus și preste dumbravă spre Nistru pân în stâlpii cei de piatră ce sântu de spre Dvurnicăuții Stroiescului, și pân într'apa a Nistrului pod. Pentr'aceaia și Domnia Mea, dacă am văzut acel adivărit zapis, făcut de la boiarinul nostru Rugină Vornicul de Poartă și de acii oameni buni și bătrâni, slugi domnești, megiași de prenpregiur carii au fost acolo hotarnici de la Domnia Mea, încă am dat și am întărit alui nostru cinstit și credincios boiarin ce mai sus iaste scris, Iordachie Marile Vistiarnic, ca să fie a lui direaptă ocină și moșie satul Onutul, cu tot vinitul, și să-ș ție precum au ales acei hotarnici de spre hotarele altor sate și precum au pus sãmne stâlpi de piatră, cu tot vinitul și uric de întăritură neclătit și nerușit nici odănoară în veaci. Și altul să nu să amestece priad sim listom. G[o]sp[o]dv[o]mi G[o]sp[o]din velial.

U Ias, vl. 7168, mja Iulie 25.

Pecete domnească timbrată, purtând data 7168.

Răcovița Cehan Vel Logofăt.

† Tiron pis.

Pe V^o foi a 2-a : Ispisoc de hotărâre Onutul ot vlost Cernaufcomu. — Orig. 48 + 38 cm. — Hârtie, 17 rânduri.

21.

1671 [= 7180], Novembre 3.

Mărturia locuitorilor despre Toporucichi și Samușin.

† Adeacă au venit Stroescul ce au fostu vornic de Poartă cu cinstită carte Mării Sale lui Vodă la dumnalui Dumitrașco Boul, staroste de Cernauf, și la dumnealui Dumitrașco ee-au fostu Pitar

Mare, scriindu cartea Mării Sale lui Vodă să margă la un sat ce să chiamă Toporucichi, în țărmurile Nistrului, să   sama pentru acel sat, ce i-au p rit Stroescu  și cu popa Samoil  de fa    inainte Mării Sale lui Vodă și inainte dumisale lui Solomon Marele Logo  t. Stroescu  au dat sam  c  Toporucichi este sat b tr n, iar  S mu inul s'au chemat a   acel loc și au fostu pe hotarul celui sat ce mai sus scrie. Iar  popa Samoil  au dat sam  c  și S mu inul este sat b tr n, deosebi de Toporucic. Deci Stroiescu  au v nit cu porunca dumisale starostul la mine, s  m rgu depreun  cu dumnalui, s  str ngu oameni buni, megie i de pe  mprejur, și am v nit tot oameni b tr ni, anume popa Lavrentie de Colodrubca, carele  ine minte de la Eremie-Vod , și l-am  ntrebat cum  tie el cu sufletul lui: fost-au și S mu inul sat b tr n au ba? El a   d  sam  c  sat b tr n este Toporucichi, iar  S mu inul s'au chie mat acel loc la trec toare unde trece Nistrul și este pe hotarul celui sat mai sus scrie. Și au mai v nit oameni de sat de Midc u, v t manul Mih ilo și Procop ot tam și Ghiorghie ot tam și Griga ot tam și al i oameni, și a  jdere au v nit oameni de Onut: Ivan v t man și Ștefan Baranicu  și Ștefan Vorona și Ivan Ratu  și Maxin ot tam și Marco de Pilipc u i și Naco t j de Pilipce și Miron ot tam și Ștefan Crutoholul ot Ustie fost v t man ot tam și Ștefan Vaico ot tam. Deci ace i oameni buni to i au m rturisit cu sufletele lor și au zis c  și cu giur m ntu mare vor giura cum n'au mai fostu sat la S mu in de c ndu-   ara p n' au desc lecat la acea trec toare sat d n p ji te  n zilele lui Vasilie-Vod , dac  au cump rat Stroiescu  ac  seli te anume Toporucichi, și nu  'au pus oameni la seli te cea b tr n , ce i-au a  zat la acel loc ce se chiam  S mu inul. A  jdere au m rturisit c  hotarul este mai d n gios de acel loc, la o vale ce se chiam  Mura co Vadolin , p n  la un troian ce merge dreptu  n Nistru de spre Midc u. De iasta noi to i ce mai sus s ntem scri i m rtorisim cu sufletele nostre și pe mai mare cred n  ne-am pus degetele, ca s  hie de cred n , ca s  s   tie.

Pis u Toporucicu, v let 7180, Nv. 3 dni.

Popa Lavrentie.	Mihalco.	Procop.	Ghiorghie.
Ivan.	Baranic�.	Marco.	Griga.
Ștefan Cra�oholul].	Ștefan.	Mih�il�.	Voron�.
Iacov Babici.	Miron.		

† A Domniilor Vostre mai mici și plecați: Turcul biv Căpitan.
Pe V^o foi a 2-a: Toporucichi. No. 24.
Orig. 31 × 20 cm. Hârtie 24 + 18 rânduri.

22.

1673 (=7181), April 13.

Carte domnească a lui Ștefan Petriceicu Voevod, dată lui Lupu Stroescul pentru Martinești.

Io Ștefan Petră Voevod, bjeiu mlstiiu gspdr. zemli moldavscoi, dat-am cartea Domniei Meale boiarinului nostru Lupului Stroescu-lui ce au fostu Vornic, să fie tare și puternic cu cartea Domniei Meale a opri și ținea a lui dreaptă ocină și moșie ce are la sat la Martinești, la ținutul Cernăuților. Și cine va fi arat sau va fi cosit pre locul lui, să aibă a lua de a zăcea din pâne și din fânaț și din tot locul, cu tot venitul ce va fi pre locul lui, și nime să nu cutează a ținea sau a opri peste cartea Domniei Meale. Iară cui va părea ceva cu strâmbul, să vie cu toate direasele, cine ce va avea, să stea de față inaintea Domnii Meale Za toe pișem. Saa[m] gospodîn veleal.

Hotin, leat 7181, Apr. 13.

Pecetea domnească, aplicată cu chinovar.

Pe V^o foi a 2-a: Carte de Martinești.

Pre giumătate de sat de Martinești, dires la . . .

și ispisoc de la Ștefan-Vod[ă]. — N. 33.

Orig. 32 × 20 cm. Hârtie. 9 rânduri.

23.

1720 [=7229], Oct. 24.

Porunca lui Mihail Racoviță Voevod, pentru fixarea hotarelor moșiilor lui Iordachi Cantacuzino, biv Vel Medelnicear.

† Io Mihail Racoviț Voevod, b[ol]jiu m[i]l[o]stiiu g[os]p[o]d[a]rŭ zemli moldavscoi. Scriem Domnia Mea la credincios boerinul nostru dumnalui Dumitru Macri biv Vel Banu, starostelia de Cernăuți. Facem știre că aicea la Domnia Mea să jălui credincios boerinul nostru Iordache biv Vel Medelnicear, zicând că are dumnalui câteva moșii pre acolo, la acel ținut a Cernăuțului, și

il înpresoară unii și alții hotarăli, și pre une sate are și scrisori de-î scriu pre unde i-au îmblat hotarălea, și ei nu bagă sam[ă] și tot înpresoar[ă], iar pre alte sate n'are scrisori, să-î scrie din hotar în hotar. Deci, pentru acesta lucru, iacă-ți scriem dumitali, dacă a vini dumnalui Medelniceriul Iordache cu carte Domniei Meale, să socotești dumn[ie]ta foarte pe dreptatea și pre la care sate va avea dumnalui scrisori, pre undea îi vor scrie scrisorile că i-au îmblat hotarălea, pre acolo să-ș ție și de acmù moșiile. Iar di care satù n'or hi scrisori, să scrie din hotar în hotar, să strângi dumn[ia]ta oameni megieși bătrâni și să-î întrebî cu bună adevărîntă, și, pre undea vor hi știind oamenii că i-au îmblat și mai di de mult, pre acolo va ținea Medelniciariul Iordache și de acmù hotaruli. Și, precum va fi mai cu dreptul, să-î faci dumn[ia]ta și o mărturie încredințat[ă], pri la locuri însămnate, ca să i s[ă] de și om gd. să-î pue petri pre marturie dumitale, și ca să i s[ă] facă și ispisoc gd. de întăritură. Aceasta scriem.

U Ias, lt. 7229, Oct. 24.

Pecetea domnească aplicată cu chinovar.

Vel Logofăt.

Pe Vo. foi a 2-a: No. 17.

Orig. 32 × 20 cm. Hârtie. 17 rânduri.

24.

1722 [=7230], Mart 6.

Porunca lui Mihail Racoviță Voevod, în chestiunea pârii lui Iordachi Cantacuzino biv Vel Medelnicer cu Grigoraș Stroescul biv Postelnic, pentru Toporucichi.

† Io Mihail Racoviță Voevod, b[ol]i[eiu] m[i]l[o]stiiu g[os]podarù zemli moldavscoi. Adeacă s'au părât de față înaintea Domniei Meale și a tot Sfatul nostru Gligoraș Stroescul biv Postelnic cu boiariul nostru Iordache Cantacuzino biv Vel Medelnicer pentru o siliște și giurăte ce sântu la ținutul Cernăuților: anume săliște întreagă Toporucichi, la țărmurile Nistrului, ce iaste între Onut și între Midcău, și o giurăte de săliște, anum[e] Martinești, precum ne au arătat Gligoraș Stroescul, și dreașă de cumpărătură de la Vasiliu-Vodă, a moșului său Lupul Stroescul, ce au fost diregător de Câmpul Lungu. Iar boiariul nostru Iordache Medelnicer [au] zis

că are și dumnealui direas[e] de răspunsu înprotiva direșălor Stroescului și deade sam[ă] că nu i-s direșăle îndemână. De cari lucru i s'au fost mai dat o carte domniască Stroescului de poprit această moșie, ca să-ș scoată și Medelniciariul direșăli la ival[ă], și au trecut doi ani, și dumnealui nu li-au mai scos. Deci acmù iată că li s'au pus zis și de la Divan de astăzi, Mart 6 zile, pân în două săptămâni după Paști, să aibă dumnealui Medelnicer a veni la zi cu direas[ă], să-și întrebe cu Stroescul, iar, neaducându-și direșăli la zi, să va da rămas și din zi și din toată leage a țarei. Aceasta scriem.

U Ias, lt. 7230, Mart 6.

Pecetea domnească aplicată cu chinovar.

Vel Logof. vă Divan ucl.

Pe Vo: Martinești.

Carte de rămas de la Măria Sa Mihai-Vodă, No. 43.

Orig. 33×22 cm. — Hârtie, 14 rânduri.

25.

Circa 1722.

Judecata lui Mihail Racoviță Voevod, în pricina pentru Samușin.

† Io Mihail Racoviță Voevod, b[o]jeiu m[i][o]st[i]iu g[os]p[o]dar zemli moldavscoi. Adecă s'au părît de faț[ă] înainte Domniei Meali și a tot Sfatul nostru Gligoraș Stroescul biv Post. cu boiarinul nostru Iordachi Cantacuzino biv Vel Med[elnicer] și cu cumnatul său Șerban Boteanul Păh[arnic] pentru o bucată de hotar ce să chiamă Simușinul la trecătoare Nistrului, în ținutul Cernăuților, zicând Gligoraș Stroescul pe cum acea bucată de hotar iaste a lui direaptă moșie din hotarul satului său, anume de Toporucichi, și dumnealui Medelniceriul Iordache, cu cumnatul dumisali Șerban Boteanul, îi țin acea bucată de hotar cu mare înpresurare și cu mare nedireptate, arătându-ne Gligoraș Stroescul Pos[telnic] și direas[e] câteva, de la Vasilie-Vodă, de cumpărătură și d'intăritură a moșu-său Lupului Stroescul ce au fost diregător de Câmpu-Lungu, în care direasă cu adevărat s'au aflat și numeli acelu loc, Simușinul. Deci, jăluind Gligoraș Stroescul pecum îi țin acel loc cu înpresurare; iar dumnealor boiari cari s'au numit mai sus, Iordache Medelnicer și Șerban Boteanul, scoa[se]ră și dumnealor un

ispisoc de la răposatul Vasilie-Vodă, cu care ispisoc, din văleat 7154, au dovedit pe direasăli lui Gligoraș Stroescul, căci mai pe urmă așa scrie cum că s'au părât la Divanul lui Vasilie-Vodă Gavrilaş Mateiaș biv Vel Log[ofăt], moșul lui Iordache Med[elnicer] cu Lupul Stroescul, moșul lui Gligoraș Stroescul, pentru acea bucată de hotar, ce s'au zis mai sus, zicând Gavrilaş Mateiaș Log[ofătul] că iaste de hotarul satului său, de Onut. Iar Lupul Stroescul au zis că iaste de hotarul satului său de Toporucichi. Și, necrezând răpăosatul Vasilie-Vodă nici pre unii, au trimis o carte gpod. la Toader Petriceico, ce au fost Vornic Mare, de au mărșu acolo, la acealea sate, de au strânsu megiaș din pregiur, și au cercat de rândul acelor hotară, și așa au aflat cu acei oameni buni precum iaste acea bucată de hotar de care să leagă Lupul Stroescul de hotarul satului Onutului, iar Lupul Stroescul n'au avut nicio treabă cu acea bucată de hotar. Și atunci, pecum au ales, au și hotărit cu stâlpi de piatră, și au stricat și casăli ce au fost pus Lupul Stroescul pre acea bucată de hotar ce au fost numit el, Simușin. Și au rămas Lupul Stroescul din toată leage a țărâi, și de atunci au stăpănit pre acel hotar tot neamul lui Gavrilaş Mateiaș Log[ofătul]. Deci, dovedindu-s[e] într'acesta chip, au rămas Gligoraș Stroescul biv Post[elnic] cu dreasăle lui d'inainte Domniei Meali și din toată leage a țărâi, și s'au ras și numili Sămușinului din direasele lui, căci s'au aflat c'au fost pus Lupul Stroescul acel nume cu meșterșug, căci în zapisul cel de cumpărătură a Lupului Stroescului, pre câte sămne s'au scris, nici de unili nu scriu la direasăle lui Vasilie-Vodă ceale d'întăritură. Pentru aceaia s'au dat rămas Gligoraș Stroescul din toată leage a țării, ca de această pără să nu să mai părăscă în veaci pread sim listom g[o]s[po]dtvami.

[Pecetea domnească aplicată cu chinovar.]

(ss) Darie D[onici] Vel Iicnicer vă Divan.

În interiorul documentului se află o bucățică de hârtie groasă, lungă de 2 cm., pe care este scris numele de „Sămușinu“, tăiat din zapisul lui Stroescul.

1649.

Pe Vo. foi a 2-a: Păra Stroescului pentru Simușin. Carte de rămas pe Stroescul pentru Simușin la Onut, la Nistru. N. 51.

Orig. 32 × 23 cm. Hârtie. 29 + 6 rânduri.

26.

1726 (= 7234), Iulie 20.

Mihail Racoviță Voevod scutește de dijmă pe străinii din Polonia așezați la Onuț, pe moșia Medelnicerului Iordachi Cantacuzino.

Io Mihail Racoviță Voevod b[o]j[i]eu m[i]l[o]stiiu g[os]p[o]d[a]r zemli moldavscoi scriem Domnia Mea la care strângu dijma de la oamenii străini din Țara Leșească și din olatul turcescu ce or fi arătat la ținutul Cernăușilor că facem știre, viindu carte Domnii Mele, să căutați pentru câtă arătură a făcut pe locul dumisale Medelnicerului Iordache la Onutu, să căutați să dați pace, nici unora ce or fi arat pe locul dumisale să nu li luați nemică, căci Domnia Mea am lăsat să-ș ia dumneasa dijma ce a fi pe moșie dumisale. Mai mult supăr să nu faceți. Aceasta scriem.

Lt. 7234, Iulie 20.

Pecetea Domnească

mică, aplicată cu chinovar.

Pe V^o: No. 16.—Orig. 31 × 20 cm.—Hârtie, 8 rânduri.

27.

1726 (= 7234), Iulie 25.

Privilegiul lui Mihail Racoviță Voevod dat lui Iordachi Cantacuzino, biv Vel Med. pentru reînființarea podului umblător de la Samușin.

† Io Mihail Racoviță Voevod b[o]j[i]eu m[i]l[o]st[i]iu g[os]p[o]d[a]r zemli moldavscoi. Dat-am cartea Domnii Meale boierului nostru dumisale lui Iordache Cantacozino biv Vel. Med. să fie volnic cu cartea Domnii Meale a-ș face pri a sa dreaptă ocină și moșie ce este la ținutul Cernăușilor, în malul Nistrului, anume Samușinul, în țărmurile cari-s di spre Moldova pe obiceiul vechi a bătrânilor, precum avè invoială hranișul. Măcar că este podu leșescu la malul lor, dar și dumnalui să aibă a-ș face în malul di spre moșia dumisale, precum este obiceiul: cini trece di spre Moldova trece în podul moldovinescu și-ș è brudina, iar cine trece di spre satul leșescu trece în podul lor și-ș eu ei brudina. Așe au fost obiceiul bătrânilor și așezare hranișilor. Deci și noi i-am dat

voe să-ș facă pod, și nime să nu stè împotriva cărții Domnii Meale.

Pecetea domnească
mică, aplicată cu chinovar.

Pe V^o: Pe podul Samușinu. No. 52.

Orig. 23 × 20 cm. — Hârtie. 10 rânduri.

28.

1727, 17 Ianuar.

Privilegiul latinesc al lui Grigorie Matei Ghica Voevod pentru podul umblător de la Samușin.

Ioannes Gregorius Gika,

Dei Gratia Princeps et Palatinus Terrarum Moldaviae.

Cum fidelis Baro Noster Georgius Kantakuzenus quondam Po-cillator istius Principatus humiliter a Nobis petierit ut eci concedamus liberam aedificationem pontis navigabilis in Bonis vocatis Szaimusint, iacentibus ad ripam Dniestri, cuius postulatis benigne annuentes, uti legitimo haeredi bonorum Szaimusint, istam ipsi largimur benignitatem atque concedimus ut pontem Nauly ad dictam ripam Dniestri pacifice sine ulla a nemine inpeditione aedificet fructumque qui potest haberi a supra dicto ponte absque ullo obstaculo in suum commodum habeat. Serioque ipsi mandamus, ut, ex parte eius nullum accidat tum Iuribus Vicinitatis, tum tranquillitati in limitibus, in iudicium quod etiam desideratur et speratur ex parte haeredis Bonorum vocatorum Ustie. Ut autem praesentes nostrae universales Literae pro meliorili sint valore, illas manu Nostra propria subscriptas sigillo maioris Cancellariae firmavimus (?). Dabantur Iassy, Die decima septima Ianuarij, Anno Domini Millesimo Septingentesimo Vigesimo Septimo.

Io Grigorie Ghica Voevod iscal.

(Pecetea domnească
timbrată.)

Pe V^o: Latinesc este scris pentru Onut.

A Onutului să să întăriască. No. 13.

Orig. 38 × 30 cm.—Hârtie. 14 rânduri.

29.

1728 (= 7236), April 24.

Porunca lui Grigore Ghica Voevod adresată lui Șerban Cantacuzino, starostele de la Cernăuți, în chestia podului umblător de la Samușin.

Io Grigorie Ghica Voevod bojiu milostiu gospodar zemli moldavscoi scriem Domnia Mea la boiarul nostru Șerban Cantacuzino, staroste de Cernăuți, sănătate. Facem știre dumitale că ne-a spus boiariul nostru dumnealui Iordache Cantacuzinu biv Vel Med. precum că au un loc acolo la ținutul Cernăuților, anume Samușinul, în malul Nistrului, și este pod înblător leșescu, pe care loc i s'au fostu făcut carte Domniei Mele ca să-ș stăpânească locul și să-ș ia venitul de pi pod, precum au fostu obiceiul, pre giumătate, și pân acmu ne-a spus că ce au fostu venitul și au luat, iar acmă zăce precum că i-ai poruncitu dumneata să-ș ia mai puțin de giumătate, nu știm den ce pricină. De care iată că scriem, venindu-ți carte Domniei Mele, să cauți dumneata di iznoavă să poruncești să-ș ia venitul pre giumătate precum au fostu obiceiul vechi și precum scrie și cartea noastră ce s'au făcut. Iar, de ar cărti Leșii ceva la vremea când să face comisăe, să așezi și de astă pricină pentru acel pod, căci dintr'unul ca acesta prind străinii nărav și să fac și mai multe amestecături și gâlcevi, lăsându-s[e] lucrul di spre partea Moldovei în slab. Aceasta scriem.

U Iaș, 7236, Aprilie 24.

Pe V^o foi a doua: La boiariul nostru Șerban Cantacuzino, staroste de Cernăuți, dati sea zdravem.

Pecetea domnească în ceară roșie, foarte frumos păstrată, cu inițialele I. G. G. Vv. și data 1726.

Adnotație posterioară: Die Kantakuzinische Familie, damit selbe zu Samusin das Ponton der moldauischen Seite auf dem Niester unterhalten möchte. — No. 53.

Orig. 31 × 19 cm. — Hârtie, 14 rânduri.

30.

1736 (= 7241), Ianuar 6.

Scrisoarea lui Stroescu Comis, adresată lui Iordache Cantacuzino biv Vel Păharnic în chestia pricinii pentru Martinești.

† Stroescu Comis făcut-am scrisoare noastră la mâna dumisale

lui Iordache Cantacuzino biv Vel Păh[arnic], precum ne'm pus ză d'inainte dumisale Iordache Cantacuzino Spăt. de astăzi, Ghenar în 7, pân la Sfântul Gheorghe, să mărgu să'm întreb rudele mele pentru pol satu de Martinești, luat-au a zăce de la pace încoci. Pentru că dumnalui Păharnicul zăce că n'au stăpănit nemul meu și, adeverindu c'au luat de a zăce ei, să țin și să-m dè parte moșii, iar, nefiindu la zăce, să fiu lăpsit de ace moșie, că și tote zapisele l'am dat dumnalui Spătariul.

Stroescul Comis.

Veleat 7261, Ghen. 6.

Pe V^o: Scrisoare Stroescului. No. 19.

Orig. 19 × 16 cm. — Hârtie, 13 rânduri.

31.

Circa 1740, April 21.

Bălăuță a luat 6 lei pe un uric pentru o parte a Zastavnei.

† Adecă eu Bălăuță scriu cum am luat 6 lei bătuți de la dumneaei de la Spătăroaia de am dat la o triabă a noastră pentru un uric. Deci să aibu a mărgu să mă socotescu cu dumneaei pentru o parte de moșie ce am la Zăstavna: de va hi să-mi mai dea dumniaei să mă istovască cât mi să va mai veni, iar uricul au fost a dumisale, și l-au loat boiarii cei mari de la mine și l-au dat dumisale. Să să știe.

Bălăuță. U Ias, Ap. 21.

Pe V^o: No. 29.

Orig. 19 × 15 cm. — Hârtie, 8 rânduri.

32.

1740 (= 7248), April 22.

Porunca lui Grigore Ghica Voevod în chestia pricinii între Grigoraș Stroescul și Spătăroaia lui Iordachi Cantacuzino pentru Martinești.

† Io Grigorie Ghica V[oe]vod bojiu milostiuu gospodar zemli moldavscui dat-am cartea Domniei Mele boiariului nostru lui Gligorașco Stroescul Comisul, să fie volnicu cu cartea Domnie Mele a strânge de toată dijma, din pâne, din fân și dintr'altele, de pe tot locul satului Martinești, împreună cu omul dumisale Spătăroaiei lui Iordache, și, acè dijmă strângând-o depreună, să o pue la un locu, să stè pân la Sfântul Neculaiu, și atunci la ză să

trimiată dumneaei omul dumisale, cu diresă ce ar hi având, să vie aice să-ș ia giudecată cu Comisul Stroescul, și, atunce, a cui va rămânè acè dijmă, o va lua, iar nime să nu stè înpotriva cărții Domnii Meale. U Ias, 7248, Av. 22.

(Pecete mică
aplicată cu chinovar.)

Pe V^o: No. 40.

Orig. 32 × 20 cm.—Hârtie, 9 rânduri.

33.

1744 (= 7252), April 19.

Eustafie morarul se constituie rob al lui Constantin Cantacuzino Vel Păh.

Adecă eu Ostafie Dud, melnic, și înprăună cu fămeaia mea, anume Anița, și cu copiii mei, anume Alecsa și Mihail, făcut-am acest adevărat zapis al nostru intru cinstita mână dumisale giupânului Costandin Cantacozono Văl Păharnic precum să știe că eu sântu a dumisal[e] veacin dreptu din moșai strămoșai mei, de Onut, din satul dumnealui, și pân acmū m'am dosāt de spre dum-nialui, dar acmū, aflându-mă dat la închisoare la Cernăuți pentru pricina furtușagului a unor cai a unui țăgan din Vlădeni, anume Toder, pentru care cai eu sântu năpăstuit de spre acel țăgan, deci eu, cunoscându că nu ieste bine ca să mă ascundu de spre stăpânul mieu, am căzut cu multă rugăminte la dumnealui ca să fiu tot a dumisale rob pecum au fostu și părinții miei, și să fiu suptu stăpânire dumisale. Pentru pricina furtușagului, eu mă apuc cu mare giurământu inaintea dumnealui precum a sta tot față pân m'or îndrepta, iar eu oi fi tot față în satul dumisale, în Seplința sau orunde ar fi voe dumnalui. Iar, de aş lipsi eu de sup stăpânire dumisale, orunde m'ar prinde dumnalui, să aibă a mă pedăpsi cu mare pideapsă pecum a fi voe dumnalui. Pentru cre-dință am pus degetul. Leat 7252, Ap. 19.

† Eu Ostafii Dud, morar.

† Eu Anița, femeae lui Ostafii.

Ion starostas, Badul.

Manoli cap[itan], martur.

Ioniț[ă] Vel Căpit., mart[ur]. Andreiu Popa col. (?), mart[ur].

Și acestu zapis am scris eu, Vasălea Dumitrescul, căp[itan] za bărani; am scris acestu zapis cu zăsa lui Ostafu murar.

Pe V^o foil a 2-a : Onutu. No. 14.

Orip. 19×14 cm. — Hirtie. 14—13 rinduri.

34

1760, 'sfârșitul lui Iunie.

Ordine către Pașa de Brăila și Domnul Moldovei (Ioan Calimah) pentru a cerceta despre podul făcut de „un certain Pa-kan”. „Dans la fin de Zolkisza, 1173.”

Urmează raportul făcut de Numan-Molă Meidani-Zadè, cadiu de Brăila. Podul aparținuse acum treizeci și patru de ani lui Iordachi, tatăl lui Pașcanu. Il ieau Polonii, dând un venit proprietarului. L-a reluat acesta de doi ani.

Resumat de N. Iorga în „Documente privitoare la Familia Callimachi”, vol. II, p. 260, după originalul în ms. Czartoryski 620, p. 381. — După calculele noastre, ultima zi, adică 29 ale lunii Gihigè 1173, ar corespunde la 20 Iunie 1760 st. vechiu.

35.

1760, August 25.

Copie, în traducere din limba turcească, de pe un ilam al lui Ibrahim Naibi, cadiul, referitor la podul de la Samușin.

Ilam¹ a lui Ibrahim Naibi, dat la 6 a lunei Safer a anului 1174², întru care arată că, prin cerere solului leșesc Podoschi³, făcându-se cercetare cu amăruntul pentru podul ce au făcut Pașcanul pe Nistru, la ce velete l-au făcut și cu ce chip dă păgubire Camenețai, și de eu venitul podului pe giumătate, adică a Pașcanului, parte unui mal, să să arăte la Înalta Poartă. Pentru care s'au dat în scris poruncă către mehmandariul solului, Ghe-dihil Zaim Ibrahim-Aga, și către Domnul Ion-Vodă Calimah.

¹ Ilam înseamnă raportul unui judecător.

² După calculele noastre, ziua de 6 al lunei Sefer din anul 1164 al Hegirei corespunde cu 25 August 1760 st. vechiu. Am întrebuințat metoda și tabelele ate de Brinckmeier în „Handbuch der historischen Chronologie”, Berlin 1882, p. 56.

³ Adică Iosef Podoski, ajuns la Constantinopol în Novembre 1759. Cf. P. P. Panaitescu, *Călători Poloni în Țerile Române*, București 1930, pp. 174-214.

Deci, mergând la podul pentru care au fost această pricină, care pod să află pe apa Nistrului, pe moșie ce se chiamă Samușănu, ce să stăpânește de numitul Pașcan și este în hotarul Moldovei, unde făcându-se adunare di mehmandariul și, din parte Domnului, starostele de Cernăuți, și protosinghelul Adam, din parte episcopului de Cameneț, s'au cunoscut cum că, acest pod fiind făcut de tatul Pășcanului, de Iordache, cu trăizăci și patru de ani mai înainte de această cercetare, să păzăe obiceiul tovărășăii dispre amândouă părțile: trecē podurile pe trecători, după împărăteștile iahtinamēle (adecă așezări). Și, murind Iordache Pășcanul, și putrezind podul, în câtăva vreme lua din partea podului leșescu venitul parte malului Pășcanului: 30 lei pe anu. Iar acum, fiindcă, cu doi pol ani mai înainte, ș'au făcut Pășcanul iar pod și trece după obiceiul vechiu pe trecători, care pentru aceasta au mărturisat mulți de credință marturi hotinlăi, care sânt arătați în ilam și mulți pământeni moldoveni, deci s'au făcut acest ilam după mărturiile hotinlăilor turci și pământenilor boeri și a altor mulți lăcuiitori vrednici de credință, arătându-să cum că acest pod este vechiu și cum s'au innoit, și la venitul podului acestuia să păzăște în giumātate obiceiul după cum au fostu dintru'n-ceput.

Pe V^o: No. 54.

Orig. 48 . 21 cm.—Hârtie.—35+3 rânduri.

36.

1760, Septembre.

De la Sultan Mustafă, la începutul lunei Rebi-el-achir 1172. Ordin către Domnul (Ioan) Calimah și Ibrahim Naibi cadiul, ca să cerceteze pentru pricina podului de la Samușini.

A urmat de sigur o traducere de pe acest hat împărătesc. — Lipsește, din nenorocire, hârtia fiind tăiată.

Luna Rebi-ul-achir din anul Hegirei 1174 corespunde la 17 Septembre — 15 Octombre, st. vechiu, după calculele noastre.

Orig. 14 × 24 cm. — Hârtie 3 rânduri.

37.

Înainte de 1775.

Scrisoare a lui Vasile Zota cu știri despre podul umblător de la Samușin.

Cinstit d-*ta* giupâne, să fii d-*ta* sănătos. Cu plecăciune închinându-mă, sărut cinstita mână dumatăle. Cinstit răvaș a dumatăle ce mi-ai trimis d-*ta* cu Pintilie cu plecăciuni l-am luat și ci-mi scrii d-*ta* am înălăs. Pentru banii fânului, iacă am trimis cu Pintilie șaptezăci și trei lei și giumătate. Pentru sămănătură, cât au fost la puțință, în tot chipul m'am sălit și s'au sămănat, după cum ȝ'a spune dumatăle și Pintilie din gură, că l-am purtat prin ȝarină. Carte cea domnească de pricina podului încă am trimis-o la dum. Numai vei ști dum. că este mare pricină pentru pod, c'am văzut o carte scriându capuchehaia di Hotin la dumnealui starostile precum al doile carte au scris rămăstariul ¹ la Măria sa Pașa de Hotin numai ca s[ă] ridice acel pod, că n'au fost obicei ca să fie acolo pod, ce numai luntrele. Că, după scrisoare cea d'intâi ce scriseasă Rîmintariul, scriind Pașa la Măria Sa Vodă, i-au făcut Măria Sa Vodă răspuns Pașii c'au dat poruncă la staroste, încă au trimis și carte gpd. numai ca să popriască podu, și, văzând că nu să mai oprește, acmù au scris de iznoavă, și s'au tulburat Pașa, arătând că dum. starostele este nesupus poruncii, și era să scrie iar la Vodă. Și s'au rugat Capuchihaia și-au luat asupra lui și-au scris în Olat la starost. ca să-i dea răspunsu. Deci n'au poprit podul, și i-au scris răspunsu d-lui Spăt. precum poruncă ca să popriască podu n'au avut, fără de cât să cerceteze cu ce pricină este făcut acel pod. Și au făcut răspunsu la Măria sa Vodă de toată pricina pre largu, și al doila poruncă nu s'au mai venit. Într'acest chip au scris starostele la capuchihaia, și cum s'a fi lucrat acolo la Hotin nu știu. Dumnata ca un cias mai înainte opîntești la Eși și isprăvești această triabă cum îi ști mai bine. (Restul scrisorii este fără interes.)

Iul. 3.

Vasile Zota,
vornic ot Vis-Rânceanca.

Pe V⁰ foi a 2-a: Întru cinstita mână dumisale giupânului Pah. Costantin Cantacozino cu plecăciune să să dè dumisale.

(Pecete cu ceară neagră.)

Orig. 20 × 16 cm.—Hârtie, 13 + 15 + 15 rânduri.

¹ Rottmeister.

38.

Înainte de 1775, April 22.

Porunca lui Silion staroste pentru a alege hotarul Martineștilor.

† Dumitale, căpitan poliției, și dumitale, Ion Motaș. Iată că ne vine dumnealui C[ostan]din Stroescu cu o luminată carte a Măriei Sale lui Vodă pentru sat pentru Martinești, cum că e giământate de sat. Dar aici zăce Laiba Jidovul cum că hotarul Martineștilor nu este hotarul de spre altu hotar a dumisale Pah. Deci să vă sculați și să mărgeți acolo, să alegeți hotarul Martineștilor de spre hotarul Onutul și de spre altul hotar, să știți, ca să-ș e Const. Stroiescu, pă giământate de sat dija pi obicei. Și, cum îți alege, să-mi faceți știre. Aceasta, și fii sănătos.

(fără an), Apr. 22.

Gata spre slujba domnilor voastre,
Silion staroste.

Pe Vº. No. 41.

Orig. 19 × 16 cm. — Hârtie. 11 rânduri.

39.

1761)= 7269).

Cartea de întăritură a lui Grigore Ioan Callimachi Voevod, dată lui Gligoraș Stroescu pentru jumătatea din Martinești.

† Io Grigorie Ioan V[oe]vod bojiu m[i]l[o]stiiu g[o]spodarul zemli moldavscui dat-am cartea Domniei Meli boeriului nostru Gligoraș Stroescu biv Vel Comis, să fie volnic cu carte Domniei Mele a ținut și stăpini giământate de sat de Martinești, ce zisă că are la ținutul Cernăuțului; care moșie au arătat că este cumpăratură de la un Grozav, fratele lui Ignat, cu zapis din vlt. 7152¹, și au arătat că are și ispisoc de întăritură de la răposatul Vasăle Vodă din vlt. 7152, și mai are și alte scrisori. Deci, după dresă ce zisă că are, să aibă a lua de a zăce din ținut cu pâine, din fânețe, din prisăci cu stupi, din grădini cu legume și din tot locul, cu tot venitul, pe obicei; însă prin știre isprăvnicească de la ținut,

¹ Este vorba de documentele 15 și 16 din 1644, publicate mai sus.

iar, având cineva mai mult de spus, să vie de față. Într'alt chip să nu fie.

Leat 7269, Av. 20.

(Pecetea domnească cu inițiale
și data 1761, aplicată cu chinovar.)

Procit Vel Log[o]l[ă]t[ă].

Pe V^o: No. 42.

Orig. 30 × 20 cm. — Hârtie. 14 rânduri.

40

1764, April 17.

Grigore Ghica Voevod scrie starostelui de la Cernăuți să cerceteze la fața locului pricina pentru jumătate din Martinești.

Io Grigorie Alexandru Ghica Voevod boj. mlst. voevoda zemli moldavscoi.

Credincios boierul Domniei Mele, dumneata Păun biv Vel Pah., staroste de Cernăuți, sănătate. Îți facem știre că aice la Divanul Domniei Mele au avut giudecată dumn[ealui] Pah. Costandin Cant. cu Grigoraș Stroescul Comis, pentru moșia Martinești de la acel ținut, din care moșie giumătate cere Stroescul, zicând că este a lui. Și, întâi, eșind la giudecată înainte dumnealor veliților boeri, după dovezi ce-au arătat Pah., s'au dovedit că rău îmblă Stroescul de cere acé giumătate de sat de Martinești, și, tot neodîhnindu-se Stroescul, au eșit la giudecată și inaintea Domniei Mele cu dumnealui Pah. Și, întrebându-se pe Stroescul ce are să răspunză, el altă n'au arătat fără decât cărți de soroace și cărți după jaloabă lui luată de volnicie, să dijmuiască acé giumătate de sat, iar vre-un zapis incredințat sau vre-o dovad[ă] de stăpânire pe acé giumătate de sat n'au arătat. Întrebatu-s'au și pe dumnealui Pah. ce răspunde. Dumnealui ne-au arătat un ispisoc întăritor de la Vasălie-Vodă, din care să dovedește sat întreg de Martinești, și altă dovadă o anaforă de la Domnia Sa Ion Teodor Vodă, de giudecată ce au avut Stroescul cu Volcinceștii, neamurile lui, în care anaforă sângur Stroescul arată că acé giumătate de sat de Martinești au eșit ră, fiind a dumisale Păh. Care pricină de giudecată vrând Domnia Mea ca să pliroforisescu și mai cu adevărat de înpregiurașii de acolo și de neguțtori ce-au ținut moșia cu anul, iată îți scriem dumitale : luând cartea Domniei Mele, să

orânduiești pe Ștefan Tabără, Vor. de Poartă, fiind acolo, ca să margă la numita moșie Martinești și, să strângă pe toți răzeșii înpregiurași de acolo, să cerceteze pentru acé giumătate de sat ce cere Stroescul, ce au stăpânit Stroescul cu Pah. Cant[acuzino], și cine au luat dijma acelei moșii. Și, după cercetare ce va face, să daș mărturie anume și pre largu, în care mărturie atât dum. să iscălești, cât și Vornicul de Poartă și toți acei martori ce vor mărturisi, alți câți s'or mai întâmpla; care mărturie cu tremisul ce va veni acolo cât de în grabă să o trimiți aci la Domnia Mea. Aceasta scriem.

1764, Ap. 17.

Pe V^o foi a 2-a: Credincios boierul Domniei Mele dum.

Păun biv Vel Pah., staroste de Cernăuți, dat is zdraviem.

Procit treti Logofăt. — No. 36.

Orig. 33 + 23 cm. — Hârtie. 23 + 9 rânduri.

41.

1764, Sept. 7.

Judecata lui Grigore Ghica Voevod în pricina pentru jumătate din Martinești.

Noi Grigorie Ghica Voevod boj. mlst. gpodar zemli moldavscoi.

După giudecata d-lor velișilor boiari poruncim Domnia Mea așa să să urmeze, însă, neodihnindu-să vre-o parte și iar ceare la Divan: ușa Divanului Domniei Meale iaste deschisă. Și am întărit și cu a Domnii Meale peceate.

(Pecete domnească,

aplicată cu chinovar.)

(Pecetea are inițialele G. G. V. V.

și data 1764.)

Procit treti

Post[elnic].

1764, Spt. 7.

Prea-înălțate Doamne,

Din luminata poruncă Mării Tale ce-am fost orânduit prin ți-dulă, am luat samă între d-lui Pah. Costandin Cant. Pașcanul cu Grigoraș Stroescul, pentru un sat Martinești u Cernăuți, și, cetind scrisorile la amândouă părțile, într'acest chip am aflat: Grigoraș Stroescul, cu zapis din văletu 7152¹, după vânzarea unui

¹ Publicat supt No. 16.

Grozav cu sora lui, cere giumătate de sat de Martinești, pe cari zapis au mai arătat Stroescul și câteva cărți gpd., date să ia dijmă și răvașile soroace de la starosti de Cernăuți, iar vr'o carte gpd. de giudecată, ori de la Divan, sau de la vre-un boeriu, cum că s'au dovedit că giumătate de sat Martinești este a Stroescului, sau că au dijmuit vri-odată el sau părintele său, vri-o dovadă ca a-cesta n'au avut să arete, și, cât pentru stăpânirea, însuș Stroescul s'au mărturisit înainte noastră că n'au stăpânit, nici au luat dijmă. Că atâta pe tată-său nu l-au suferit părintele dum. Pah., cât și pe dânsul nu l-au lăsat dum. Pah. să se apropie de moșiia. Și, cercetând acel zapis de vânzarea celui Grozav cu sora lui (spațiu alb) ce-au vândut, giumătate de sat de Martinești, moșul lui Grigoraș Stroescului, sântu trecuți 92 ani, și în zapis nu sânt iscăliți vre-un Staroste de Cernăuți sau vre-un boer să-l încredințeze că acei vânzători au vândut bine moșiia lor, ce numai marturi s'au pus șoltuzul cu 12 pargari de Cernăuți. Și, după zapis, într'atâția ani, videm că Stroescul n'are nicio dovadă, atâtu pentru stăpânirea, cât și pentru dijmă, cât s'au arătat mai sus, ce numai cărți gpd. date pe jalobă și pe cererea lui.

Deci, cercetând și scrisorile dum. Pah. în catastivurile ce sânt de înpărteală moșiilor frățești, arată satul întreg Martinești. Osăbit au mai arătat dum. Pah. un ispisoc de la Vasilie-Vodă, din veleat 7160¹, întăritură pe moșii ce ari di pe niamul dumisale, și arată și pentru Martinești, sat întreg și cu 2 hălășteie, iar nu giumătate de sat, și acestu ispisoc este cu 8 ani în urmă zapisului Stroescului, de încheia tot satul Mărtineștii. Care, după scrisorile și stăpânirea dum. Pah., cercetând aciastă pricină, noi, prè-inălțate Doamne, cu dreptate lui Dumnezeu, fără nicio patimă, așe am aflatu că fără cale cerea Stroescul acè giumătate de sat, și înștiințăm pe Măria Ta. iar hotărârea cè desăvârșită rămâne la prè-inaltă și legii cunoscătoarea înțelepciune Mării Tale. 1764, Sept 5.

Plecați slugile Măriei Tale

L[upu] Balș Vel Vornic.

Ștefan Ruset Vel Logofăt.

Cost. Catargi Vel Ban.

Mihail Racoviță,

Vasile Ruset,

biv Vel Logofăt.

Hatman.

Pe V^o foii a 2-a : Fürstliche Bestättigung über das Dorf Mar-

¹ Acest act din 1652 nu se mai află în dosar.

tinesti in dem Besitz des Kantakuzenu wieder dem Gligorasz Strojescu.—No. 50.

Orig. 32×22 cm.—Hârtie, 20 + 22 + 9 rânduri.

42.

1764, Sept. 11.

Gligoraș Stroescul Comis cere dreptate de la Ștefan Racoviță Voevod în pricina jumătății din Martinești.

Milostive și luminate Doamne, să fii Mărie Ta sănătos.

† Jăluescu Măriei Tale ca unui Domnu milostiv pe Costantin, fiul răposatului Iordache Cantacuzinu Spătar, că am, Doamne, giământate de satu de Mărtinești la Cernăuți, pe care moșie am și scrisori. Iar dumn[ea]lui zice că este acel satu tot a dumn[î]sale, și m'au sorocit să viu la Divan, zicând că și diresăle dumisale sântu aceleaș. Și eu am venit pe sorocu, și mi-am adus și scrisorile ce amu pe acē giământate de sat, și le am arătat și la dumnealui Vel Logof[ăt]. Și dumn[ea]lui încă au zis că ș'a căuta scrisorile, și m'au tot purtatu din zi în zi 2 săptămâni, și neci o scrisoare n'au scos, și el s'au dus la țară și-ș ține și moșie în țarie dumisale, și au dat bani, cumpărându-le la Măria Sa Mihail Vodă și pe urmă și la luminat Divanul Măriei Tale, precum am și cărți de giudecată. Și tot așe m'au purtat și tată-său din zi în zi, că ș'a scoate scrisorile, și într'atăța ani nu l'au mai scos. Și eu am scrisori, și ei îmi ținu moșie în țarie lor și făr dreptate. Ce mă rog milei Mării Tale să aibu dreptate, și să mi să curme de la mila Mării Tale. Că și acum el m'au sorocit, și am venit, și șed în cheltuială de 2 săptămâni, și dumnealui știe nevoie mea. Cer mila Mării Tale.

1764, Săpt. 11.

Robul Măriei Tale : Gligoraș Stroescul Comis.

Pe V^o foi 2-a: Să meargă om g[o]sp[o]d să-l aducă, de vreme că el te au sorocit, și, după ce-ai venit, n'au vrut să stē până vi s'a hotări giudecata.—No. 32.

Orig. 20×16 cm.—Hârtie 14 + 12 rânduri.

43.

1779, Apr. 22.

Hotărnicie pentru Onut.

Facem știre cu aciasta mărturia hotarnică noi, rânduiț hotarnic

de la cinstita Administrație a deștrectului Bucovinei pentru pricina moșii Medcău ce s'au întâmplat între mănăstirea Schitul-cel-Mare din Țara Leșască și între d-lui Ghiorghe Rusăt, și prin jaloba dumisale Șatr[arul] ce-au dat către cinstita Admenistrația, și, fiindu adunați toți față, părinții de la Schitul Șandrilu Șatr[arul] Gheorghie Rusăt și alți oameni migieș, ni-au arătat părinții de la mănăstire Schitul o hotarnică din leat 7265, Av. 5, șă cu în-tărituri de la Domnii Moldovii șă pe acê hotarnică am cercetat moșia Medcău din giur împrejur ș'am aflat semne bune vechi ci pomenescu într'acê hotarnică, șă nestrămutate, atât de spre parte dumisale Stolnicul Iordache Cant. Pașcanu, cum șă di spre partea dumisale Șatr[arul] Ghiorghe Rusăt, care despărțește moșia Midcăul în două. Și de la piatra unde desparte moșia în două ni s'au rugat părinții călugări, părintele Teoctistu egumenul șă părintele Dorotei proegumen, cum șă dumlui căpt. Ion Zota, vechilul dumisale Stol. Iordache Cant., care au fost rânduit șă d-lui hotarnicu de spre parte dumisale Ghiorghe Rusăt, ca să li să puia semne mai desă, fiindu rare de spre moșia dumisale Stol. Iordache Cant. Pașcanul, satului Onutu, șă de la piatra aceia am purces în sus, la altă piatră veche, ci este di-asupra bălții ce cură de la Ocnîță, și de acolo peste baltă la Copanca, tot pe semne vechi. Și de-asupra Copancii am pus piatră drept de spre Țapus într'un dambu, șă de-acolo drept pe pravăț în Ciritii am pus altă piatră, șă de-acolo tot drept am pus a treia piatră. Șă de acolo tot drept pin Ciritii s'au pus a patra piatră, care acea piatră caută la piatra a cinci, ci s'au pus într'un piscu di-asupra unei văi, din gios, în stânga Nestrului, la capul ostrovului din sus, ce este în Nistru, care ostrov pomeneste hotarnica cea veche, șă, pominindu în hotarnică capul ostrovului din sus, sămnu la acil sămnu la capul ostrovului s'au pus acê a cinci piatră în piscu. Șă pe aceste semne am făcut câte o mărturie ș'am datu la mâna părinților șă la mâna dumisale capt. Ion Zota, vechilul d-sale Stol. Iordache Cant. Pașcanul, întru care ni-am șă iscălit cu toții.

Leat 1779, ap. 22.

Manole Postelnic.

Teoctist egumen.

Constantin Logofăt.

Toder (?) Marcu Căpitan. Dorotei proin egumen.

Pe V^o foi a 2-a : Hotarnica Onutului-de-Sus, de spre Midcău, cu călugării. No. 48.

Orig. 35 × 22 cm.—Hârtie 24 + 12 rânduri.

44.

1781, Iulie 23.

Ordin de a face o hotărnicie pentru Onut.

De la Giudecătoria ch[esaro]-crăiescului Auditoriat a districtului Bucovina către dum. mazil (patru cuvinte șterse). Manolea Tabără, capitan ot Cincău, iară, de n'ar putea dum. cap. Manolea Tabără ieși, poftesc pe dum. Vasile Simaca ot Babin. Vă poftesc pă dum. ca, luându-vă osteneală, să faceți invoială întră dum. grafu Tadeus Turcu i Ioniță Zota capit. și vichilul boiarului Pașcan Cantacozino Văl Ban, pentru pricina ce iaste întră dum. pentru hotarul Onutului și a Pohorlăuții, și, așa, invoiându-i, vei scrie și invoiala, după care invoială vi să dă dum. puteare ca să puneți și seamne hotărătoare. Iară invoială să o aducă la a-cesta Giudecătorie, ca să să întărească.

De la chesaro-crăescu Auditoriat Districtului Cernăuți.

23 Iulie 1781.

Algai von Lustenau,

Hauptman und int. District.

Algai von Lustnau Capit. i Auditor
a Districtului.

(Pecete austriacă timbrată.)

Pe Vo. : No. 28.

Orig. 18 × 23 cm. — Hârtie. 14 rânduri.

45.

1781, Sept. 17.

Act de hotărnicie pentru moșia Onut.

† Facem știre cu aceasta mărturie hotarnecă că, viându-ne poruncă de la cesta Administrația, întru care poruncă ne să poruncește de domnul căpt. Algai, audetor deștreț Bucovinei, ca să mergem la sat la Onut, al d-sale Iordache Cant. Vel Ban, și să luăm sama hotarului Onutului de spre hotarul Pohorlăuțului, a d-sale Tadel starosta Turcul, avându multe pricini la acel hotar, șă de pe poruncă am mărșu la locu cu pricină, unde ne-au arătat vechilul a d-sale Banului Iordache Cant., d-l Ion Zota căpt., o înțărătură de hotarnică veche de la Ștefan Vodă-din leat 7161¹,

¹ 1653,

Iulie 25, întru care arată că purcede hotarul Onutului din fântână putredă șă, strângându oameni bătrâni de prin pregiur, din sat Dobronăuții : pe Zaharia Lăurăn ce-au fost vornic și pe Tănase Bișac ot tam șă pe Ion Bojăscu ot Onut șă pe Vasăle Croitor ot Balamuteuca și pe Ioric ot Zăstavna, toți aceștia oameni bătrâni au mărturisit că aceea este fântâna putredă, șă, după semnele hotarnice vechi neaflându-să piatră, am pus di-asupra fântânei putrede stâlp de piatră care caută spre Apus. Și purcede hotarul în sus pe la capul Lozielor ce să numescu Lozăi Negre și de-acolo can pe coste la dial pân deasupra unui hârtop cu piatră și cu surpături de-asupra hârtopului, am pus piatră, șă de-acolo drept peste nește hârtope merg pân de-asupra stâncii a Părăului Negru: am pus piatră, șă de acolo drept peste o vale la o movilă s'au pus stâlp de piatră, care de la acè movilă rămân patru movelețe în parte hotarului Pohărlăuțului, și de acolo chezăși, can la vale, între drumul, s'au pus piatră, iar de acolo tot chezăș la vale s'au pus piatră di-asupra unei fântâni, care acea fântână rămâne în hotarul Onutului. Șă din piatră ce-i pusă di-asupra fântânei drept pe coste s'au pus piatră, șă de acolo can sus di-asupra unei văi s'au pus piatră, și de la acè piatră drept peste vale șă la dial, la un podeș în Ceritei, s'au pus piatră, care acè piatră este găurită. Șă de acolo drept peste vale, și la deal pen Ceritei spre Nestrul, lângă drumul cel vechiu s'au pus piatră, unde au arătat doi omeni ot Doroșăuți, anume Toader Bujăneț și Vasăle Nezuliaco, că agtunge hotarul Doroșăuților pân acolo. Șă, nefiindu stăpănetor Doroșăuților față nu s'au cercat după hotarnica cea veche a Onutului pân la Nistru, numai pân la drumu, unde s'au pus piatră. Și, primindu-să amândoua părți, după îndreptare pravăzului și punere semnelor au șă iscălit unul la mâna altuia ; care șă noi rânduiți după primire d-lor sale șă învoială am iscălit.

Tadus Turcul.

Leat 1781, Sept. 17.

(Urmează autentificarea autorităților austriece, în limba germană.)

Pe V¹ foi a 2-a : Hotarnica Onutului. — No. 49.

Orig. 35 × 21 cm. — Hârtie. 29 + 23 rânduri.

46.

1783, Febr. 4.

Judecata Tribunalului din Cernăuți în javoarea lui Constantin Stroescu. Traducere românească după o copie legalisată în limba germană, aflată de asemenea în dosar.

Hotărîre de giudecată.

După orânduiala a Împărăteștii Crăeștii Intirimal-Administrație a Bucovinii, au venit înainte acestue Ștabu și Vel Auditoriatul dumnalui Costantin Stroescu, mazil ot Sobraneți, jăluitor, de spre o parte, și dumnalui Ioan Zota, vechil dumisale Iordachie Pașcan Cantacozono de peste Cordon, răspunzător, de spre altă parte. S'au hotărât pentru cumpărătura a moșului jăluitorului Lupului Stroesc, din leat 1644, Ap. 24, ce-au cumpărat giumătate de satu Martineștii, de care cumpăratură Domnii ce au fostu la Moldova pe Stroescu și pe clironomie-sa au întărit, din leat 1644, 1673, 1722, 1746¹ și 1761. Și el nu numai cu aceasta au dovedit că este drept a lui, ce s'au și dovedit și stăpânire, după rânduelile judecăților. Despre partea răspunzătorului, iară arătate împărțea moșiilor, întărită de la Domni, din leat 1652² și 1723², și iarăși o anafora de hotărâre a Divanului, din leat 1764, Septemvrie în 3³. Și, după toate de amândouă părțile răspunsurile, arătate scrisorile și auzirea marturilor, s'au hotărât. Domnalui răspunzător, neștiind în seamă însă mulțami, fiind în anafora cè pomenită pentru o anenată domnească inchierea, nu au fost giudecată cea de săvârșit, și părintele a jăluitorului au jăluit atunci de iznoavă, și au lătu un soroc de giudecată: este dator a da giumătate de satu Martineștii jăluitorului la stăpânire sa, împreună cu vinituri din 25 Martie 1776, la ziua cea d'întăiu dedere jaloabii aici, cu toate cheltuelile ce-au avut pentru această pricină de giudecată, care cheltuală poate să o dovedească că ar fi cheltuit cu dreptate. Așa s'au hotărât în Cernăuți, la 4 zile a lunii lui Fevruari, leat 1783.

Orlandini Ștaps și Vel Auditoriu.

Precumu hotărârea de giudecată mai susu scrisă s'au făcut as-

¹ Acest act nu se mai află în dosar.

² *Idem, idem.*

³ Actul nostru No. 38, de fapt din 7 Septembrie 1764.

tăzi știută amândoa părților care s'au fost chemat de fațe și s'au învățat (?) pentru vremea apelației la înalte locuri de astăzi până în 14 zile, ce se întărește cu iscălituri de comisie. Leat cum scrie mai sus.

Constantin Stroescu. Ioan Zota, vichil.

Alte semnături oficiale.

Pe V^o foi a 2-a : Giudecata ot Cernăuți cu Stroescu pentru pol Martinești, care au făcut-o răsufală la giudecata Leovului. No. 39.

Orig. 38 × 24 cm.—Hârtie.—23 + 14 rânduri.

47.

1783, Febr. 15.

Ciorna apelației lui Iordachi Cantacuzino biv Vel Spătar, împotriva hotărârii de la Cernăuți în pricina pentru Martinești.

De la Iordache Cantacozono biv Vel Spat.

A p e l a ț i a .

Un Costandin Stroescu din Bucovină de strigă cerșind de la mine pol satu Martinești (care satu este iar la Cordonu), prin jaloaba ce au datu la auditoriu de Cernăuți, fiindcă cu scrisoarea ce am scrisu la Auditoriu, arătându cum că acel Stroescu rău mă supără ca să-m ei moșia strămoșască și stăpănită de samă de ani, n'au vrutu să dă credință, ce au cerșutu să trimitu vechilu, de care, fiind silitu, ca un lucru ce nici prin cugetu nu-m trecē să tragu o supărare ca aciasta, am făcut vechilu pe Ionu Zota căpt. (iar dincolo, din Bucovină), dându-i numai o samă de scrisori care socotemu că-su destule a li cunoaște de adevărate, în vreme când stăpănire este știută de mulți obrazi de cînste că totu de neamul meu au fostu, și de mine până astăzi. Acum, văzând că după giudecata ce au făcutu Auditoriu la 4 a lui Fevruarii imi ia moșia, acestu pol satu Martinești, și dă Stroescului, făcând scrisorile mele răle și dând credință marturilor Stroescului (oameni ce-i sîntu cunoscuți de vează ce au), adăugând și aciasta în carte de judecată cum că giudecata ce au avutu tatul meu cu tatul acestui Stroescu (din leatu 1764, Săptem în 3) ar fi aninată, adică neisprăvită, și dum. Auditoriu imi scrie pentru că aciastă pricină s'au curmatu la Cernăuți, și a să mai căuta de al doile nu să

poate, ce la înaltele locuri, deci mă rog giudecați după dovezile ce am, care s'au înștiințat și de către Domnul nostru de aici, să-m aflu dreptate. Căci știutu este tatul Stroescu lui de toate persoanele de cinste de aici ce omu au fostu, după cum iaste, și mărturia am trimisu ca să văză. Care mărturia de aș fi știutu cum că giudecata de la Cernăuți m'ar fi hotărâtu într'acestu fel, putem de atunci să o facu și să o dau la vechilu ce l-am avutu, dar m'am cugetatu că or da credință la marturi ca aceia ce au scos Stroescu la giudecată, în vremea când aciastă moșia o amu de la strămoșii miei baștină și cu stăpânire știută de toți cu samă de ani, și Stroescu numai cu mărturiile ai unor proști din Cernăuți și cu arătări neintemeete vra să-m ia moșia, mai multu s'or crede zisăle Stroescu și marturiilor ce i-au arătat, ori atâți, Domni și boeri ce mărturisescu? Mă rog dreptate, dreptate să aflu. De vra cu aciastă giudecată de la Cernăuți să mă dè rămas cum că au fostu fățiș vechilu meu, la aciastă socotiască înălăpciune giudecătorilor: când vechilul meu, de n'au avutu toate îndreptările ca să răspundă (fiindcă nici socotemu pân în atâta să vie), sau, di n'au și pututu să arăte toate dovezile, eu să perdu moșia pe arătările și chipurile ce face unu ca Stroescu. Mă rog dreptate să-m aflu de la cei ce o cunosc.

1783, în 15 Fev.

(fără iscălitură.)

Pe V^o foi a 2-a: No. 35.

Orig. 31 × 22 cm.—Hârtie, 19 + 23 + rânduri.

48.

1783, Febr. 17.

Refusul autorităților militare bucovinene de a revisui hotărârea de la Cernăuți și trimeterea pricinei în apel la Liov.

De la Țăriasca Crăiasca Oșteneasca Administrația Bucovinei către dum. boier Iordache Cantacuzino Spat.

Carte d-tale din 30 Ghenar cu cinste o am luat și toate pe largu le-am înțeles precum d-ta ti-ai fi înștiințat di Ioniță Zota, vechilul d-tale, cum că după dreptate giământate de sat Martinești s'ar fi dat la stăpânire Stroescu lui, cu hotărâre ca de la ziua giudecății pân în 14 zile să cauți d-ta să faci apelație către prea-

înalte locuri. Cu adevărat așa s'a hotărât, și nici este altă mijlocire fără decât a face apelație către Ghenereal-Comandant la Leov, iar să să mai primească alte neștiucaiva scrisori sau dovezi la această pricină sau să să mai de prelungiri peste prelungiri de vede, după cum poate știi d-ta, nici într'un chip nu dau pravilile noastre, fiindcă noi nu sântem dătători de pravili, ci miniștri spre deplina împlinire dreptății. Că, după cum d-ta ai dat vechilului dumitale aceste scrisori ce ni-au arătat, cu acel chip ai fi putut trimite și alte câte dovezi ce ai fi mai avut, nici să să socotiască, precum și aici s'ar urma după urmările obiceiurilor celor vechi și neintemeiate, că nu putem după pofta unuia, prlungind vede peste vede cu străcăciune. Al treile, că destul au fostu însuș, d-ta poți să socotești de la leat 1767 și pân acmă câte vede și soroace peste soroace ță sau trimis d-tale, și nici la unul vechilul d-tale n'au fostu trimis. Pentru aceeaia acmă iarăși nu lipsim a înștiința pe dumita precum la giudecata de aice de la Ștaps Vel Auditoriat după dreptate ce are Stroescu, nu numai acă giumătate de Martinești, ce și totu venitul moșii aceia de atâția ani, și cheltuiala ce au cheltuit într'această pricină, Stroescului i s'au giudecat, și nici este altă mijlocire fără decât a face apelație, adevă să ne înștiințezi d-ta, vrei să cerci dreptate și la alte prea-înalte locuri (că a cerca slobod este) și, de vrei numai decât, luând înștiințare d-ta, toate scrisorile ce sânt aice, atâta a dumitale, cât și a Stroescului, împreună cu protocolul și carte de giudecată ce s'au făcut aice în Cernăuți, le vom trimite la prea-înalte locuri, și după cum se va hotărâ și de acolo te vom înștiința pe d-ta. La care lată ți s'au pus d-tale mai pe urmă vedă pân la 14 zile luni lui Mart, calend. nou, ca, trecând acă vedă și nefăcând d-ta apelație îndată, giudecata ce s'au făcut aice prin execuți să va împlini, și mai mult cuvânt de răspuns niciodinjoar loc n'a avè. Iar să să mai ia de iznovă giudecata, aceasta la cercetare aice prin giudecatorie Vel Auditoriatului nici într'un chip nu să poate. Și, rămâind, sântem

A dumitale a slugii gate.

(s.) Ghenereal Maior

Cernăuți, 15 Fevr. 1783,
calend. nou.

Enșenberg.
Orlandi Vel Auditor.

Pe Vo. foli a 2-a: Ot ghenereal, ca să facă apelație.

Orig. 37×23 cm. — Hârtie. — 18+20+7 rânduri.

49.

1783, Iulie 4.

Hotărârea tribunalului de apel din Liov în pricina lui Iordachi Cantacuzino cu Constantin Stroescu. Traducere românească după o copie legalisată în limba germană, aflată de asemenea în dosar.

Hotărâre.

Care, după cercetare ce s'au făcut de către Chesaro-Crăiescul al Bucovinii Vel Auditoriat, de spre o parte, între dum. jăluitoariul Costantin Stroescul, mazil ot Obraneș, și, de spre altă parte, între dum. Ioniță Zota, vichilul d-lui boierului Iordache Cantacuzino din partea Moldovii, pentru pricina satului Martinești, cerșind acel jăluitoar de la numitul boier giudecătate de satu Martinești ca să i să dea supt stăpânire sa. Și, după apelația ce au făcutu numitul jăluitoar Ioniță Zota, vichilul mai sus scrisului boier, împotriva hotăriri ce s'au făcutu întru această pricină de către numita giudecătorie a Bucovinii la 4 zile Fevruarie 1783, trimițându-să toate actumurile și scrisorile câte s'au lucratu de către scrisul Vel Auditoriat aice, și cercetându-să toate cu amăruntul, s'au hotărât de către a noastră giudecătorie, care să numește al Galiției și a Lodomerii giudecătorie cei mai mare și oștenească, cu scopul cel desăvârșitu într'acesta chip:

Ca hotărâre ce s'au făcut întru această pricină prin numitul Auditoriat al Bucovinii să fie răsuflată și străcată, de vreme că giudecata ce s'au fost făcut iarăși pentru această pricină la Iaș, în anul 1764, pre deplin și bine s'au fostu hotărâtu, și după poruncile împărătești nice n'ar fi mai trebuitu a să lua această pricină în susu, ce să rămâie precum s'au fost hotărît în Iaș. Iară, în câtu-i despre cheltuială ce s'au făcutu la această pricină, rămâne ca nimică să nu întoarcă unul la altul, fiindcă nu s'au trimis nice un izvod.

(s.) Freiherr von Schröder,
Feld-Marschal Lieut.

Din cancelăria chesaro-crăeștii
a Lodomerii și a Galiției ju-
decătorie oșteniască, Leov, în
4 zile Iulie 783.

(s.) Iosef Anton v. Monterg.

(Urmează autentificarea)

Pe Vo. foi a 2-a: Giudecata ot Leovu pentru Martinești cu

Costandin Stroescu, nemțească și tălmăcită și pe moldovini; 1783, Iul. 4, no. 46.

Orig. 38+24 cm. — Hârtie. 29 rânduri.

50.

1783, Novembre 2 st. n.

Generalul v. Enzenberg scrie lui Alex. C. Mavrocordat, cerând ca Domnul să mijlocească o transacție între Constantin Stroescu și Iordachi Cantacuzino.

Serenissime și Celsissime. D. Prințeps,

Un Costandin Stroescu, mazil de aice, din Cordon, dând jalubă asupra d-sale boierului Iordache Cant. Pașcan pentru răsplătirea giumătate satu de Martinești, tij din Cordon, după toată cu amăruntul făcută temelnică cercetare di cătră giudecătoria de aice, după dreptate ce s'au cunoscut, s'au fostu hotărât giudecata ca acè giumătate de satu să să dè la stăpânire jăluitorului mazil, dar, nemulțămindu-să d-sa, numitul boier, cu acè giudecată, au datu apelație la Leov, adecă la iudițium delegatum militare mixtum, unde s'au prefăcut acè giudecată, și pe acestu Stroescu l-au datu rămas. Cu care neodihnindu-să jăluitorul mazil însuș la prea-înaltul Divanul Dreptății a Curții au făcut cercare (ce să zice revizie); la care, după toată cercetarea scrisorilor, tot asemine ca mai înainte s'au cunoscut dreptate Stroescuului, iar acè anafură ce o arată d-lui boierul Pașcan s'au cunoscut a nu fi desăvârșit hotărâtă, numai cât, înainte ce spre desăvârșit curmare aceștii pricini prea-Înaltul Divan de Viena s'ar așeza, ni-au scris ca nu cumva d-sa boierului oareșcare nenăjduită hotărâre să i să întâmple prin mijlocitoare dreaptă Înălțimi Tale, o prietiniască invoială să să facă, cu care ambe părțile mulțămindu-să, vecinica pace să să întemeiască. Pentru aceaia, după noima acè prea-înalte milostive porunci, noi, după întemeiata dragoste megieșăscului prieteșug, cu toată cinste poftim pe Înălțime Ta ca să binevoiești pe num[itul] boier înainte Înălțimii Tale a-i porunci să vie, și curgere primejdioasii pricini arătându-i-o, spre primire invoialii milostiveaște a-l indemna ca ori o bucată de moșie aice, în Cordon, undeva, ori o sumă de bani să-i dea. Bună este aceasta cu adevărat și milostivă, vrednică de laudă aducere aminte însuș pentru folosul

d-sale boerului, și cu totul sintem nădărduiți precum dumnealui numitul boer la stăpânească îndemnare Înălțimii Tale fără nicio pricină va fi bucuros de asemenea învoială, mai ales socotind că nu cumva prin o nenorocită tâmplare răzeșii să i se adaug. Di spre cari și cinst. aceasta a Bucovinii Administrație tot chipul de silință va pune ca și jăluitoarul mazil să să primiască de învoială, de care primiindu-să și dlui boerul, să dea volnicie vecinului său Ion Zota ca învoiala ce să va face să o iscăliască, și noi încă, la asemenea pricini îndatoriți fiind a sluji prietenesc și de folos lucrător răspunsu, cu plecăciune așteptând, cu toată cinste rămăind, sântem

A Înălțimii Tale

Bun prieten și gata spre slujbă

Cernăuți, 2 Noemvr.

General Major

1783, calend. nou.

(s) Enzberg.

Pe V^a foiă a doua: Carte ot Gheneral ce scrie către dumnia mea ca să mă învoiesc cu Stroescu.—No. 38.

Orig. 37 × 24 cm.—Hârtie, 19 + 20 + 6 rânduri.

51.

1784, Mart 9.

Renunțarea lui Constantin Stroescu la pretențiile sale asupra jumătății din Martinești, în schimbul sumei de 150 de lei.

Per la metà del villaggio dello Martinești, situato nel distretto di Cernovitz, che io sottoscritto pretendevo in giudicio dal sigr. Spattari Georgio Cantacozeno, trattandosi questa causa avanti il sigr. auditore Orlandi, e supponendo che le mie scritture fossero valide, cioè una corta di compera che avevo da mio avo Lupulo Stroesculo, dell'anno 1644, alli 24 di aprile, ed una carta del principe dell'anno 1644 ed un'altra scrittura del(*sic*), ed un'altra del 1722, ed un'altra del 1746, ed un'altra d'el 1761, questa causa essendo nuovamente esa-

Pentru jumătate de sat de Martinești la Cernăuți, care cerem eu, cel mai jos iscălitu, de la dum. Spataru Iordache Cantacozono cu giudecata ce s'au făcutu la Cernăuți înainte lui Orlandinu Ștab-Auditor, socotindu cum că scrisorile mele ar fi bune, adică o cumpărătură ce avem a moșului meu Lupul Stroescu din let 1644, Ap. 24, și o întăritură domniască din let 1644 și altă scrisoare din let 1673 și altă scrisoare din let 1722 și altă din let 1746 și altă din let 1761, această giudecată, fiindcă de al doile s'au mai căutat și la Leovu, și toată dreptate s'au datu

minata în Leopold, dandosi tutta la ragione al sigr. Spathari, in vista delle sue più valide scritture e delle attestazioni delli piu riguardevoli sigr. di Moldavia, io, non auendo piu nissun' altra ragione, mi son rimesso al detto sigr. Spathari per mezzo dell' Ill-mo sigr. Agente de Raicevich e del sigr. abbate Marquis, affinché usasse verso di me qualche atto di generosità, e non per giustizia, ma compassionando il mio stato, onde hò ricevuto piastre 150, rimettendoli tutte le scritture spettanti alla muscia Martinești nominate disopra. Onde in appresso non farò più altra pretensione su la detta muscia Martinești, e, caso, che comparisse più altra scrittura, sia stimata di nissun valore. Se poi io in appresso o alcuno de miei parenti su questo affare inquietassimo il detto sigr. Spathari, in qualunque tribunale si sia, che io sia punito come persona cativa e scandalosa, e pagherò per emenda le 150 piastre che mi furono date per mano del sigr. Abbate a titolo di carità a suo riguardo, aggiungendone altre 130 e tutte le spese occorrenti. In attestato di che sottoscrivo la presente di propria mano. Iassi, adì 9 marzo 1748.

dum. Spat., după scrisorile ce au avutu dum. Spat., mai bune decât a mele, și după mărturii ce au avutu de la cei mai întâi boeri ai Moldovii, eu deci, nemai avându altu cuvântu de răspuns, am căzutu la d-sa Spat. prin mijlocire Mării Sale Agente Raicovici și al lui Abate Mar-chis, ca să facă milă Spat. cu mine, fiindu omu săracu, nu doar că-i dreptu să-m dè ceva, ce mi-
lostivindu-să de sărăcia mē, și mi-au datu o sută cînzăci lei milă, și eu am datu dum. toate aceli de mai sus scrisă scrisoare ce am avutu pe Martinești după velturile ce s'au arătat mai sus, și de acmū să nu mai am a mai trage giudecată pentru Martinești, și orice altă scrisoare s'ar mai ivi pe Martinești din parte mē să rămăi răsuflată, iar, de oi mai supăra de acum pe dum. Spat., ori eu ori alții din neamul meu, pentru aciasă pricină, ori la ce giudecată ar fi, o să mă pedepsăscu ca omu rău și găl-cevelnicu și să plătescu st[r]afu acești o sută cincizăci lei îndoiți, fiindcă dum. mi i-au datu milă pentru voia lui abate Mar-chis, și ori ce cheltuială ar face să o plătescu. Și pentru credință am iscălitu cu însuș iscălitura mē. 1784, Mart. 9.

Costandin Stroescu.

Pe V^o foi a 2-a : No. 31.

Orig. 28 × cm.—Hârtie, 31 + 20 rânduri.

N. IORGA

O CULEGERE de ACTE MOLDOVENEȘTI

— PÂNĂ LA 1437 —

O culegere de acte moldovenești

În frumoasa colecție a d-lui M. Costăchescu, *Documentele moldovenești înainte de Ștefan-cel-Mare*, I, *Documente interne*, 1374-1437, actul din 2 Iulie 1398 (resumat românesc) era inedit. Interesantă mențiunea în Cronica lui Ștefan Logofătul (*Trompeta Carpaților*, 1871) a unui alt act al lui Roman-Vodă, tot pentru Pobrata, cu fiii: „Alexandru, Bogdan, Ștefan, Mihail, Iuga și alt Alexandru“, adăugându-i-se mărturia Vlădicăi Iosif. Tătărușii (Suceava) (p. 18) înseamnă: Țigani și Tătărășii; Unghenii sânt locuitorii din Unghiu (v. p. 19). Tot inedit e actul din 12 Mart 1398 (resumat românesc), cel din 1399, cu privire la „Baicoiu“ sau „Pancoiu“, v. „Baicovșii“ de la pagina 25. Băceștii vine din Băicești. Nou și no. 10 (c. 1400). Nici acum nu cred în lupta de la Hînduani ori Vîndăuani: regele Ungariei, Sigismund, a atacat după documente latine pe Ștefan în capitala sa, deci Hârlău. Interesant satul Ferești din Fehér, Albul (p. 35). Tot așa echivalența Preușescul și Popovici (pp. 35-6). Brebii înseamnă Castorii, v. și Brebul prahovean. Berzinți trebuie apropiat de Mehedinți; deci de la Berza (dar e greutatea sufixului sârbesc tocmai pe la Bacău) (v. p. 40). La pagina 42 pare a fi în adevăr Horaetă și nu Horaet (de la Hora, a se apropia mănăstirea Horaetii, Horaița; erau doi Horaetă; pp. 32-37).

Actul din 7 Ianuar 1403 (pp. 46-7) e deosebit de important pentru că, în dania către mănăstirea Moldovița, Alexandru-cel-Bun pomenește pe toți înaintașii, de la Bogdan întemeietorul înainte. Bârlea apare ca de „Hârlău“, deci *pârcălab* acolo. Ciudat „Ioan cel bătrân din Vorona“. Dar Badea de la Suceava, Horaetă de la Hotin, Sandu de la Neamț sânt tot *pârcălabi* (mai târziu cei de la Siretiu și Suceava), proprietar însă Giurgiu din Volovăț (nu Volhovațchi). Așa și boierul din Tudora: Șandru

cel din Molnița, Micu, la pagina 42. Romanul are un Vornic : Vlad. Ce poate fi „Hodco Ciacinschi”? Cf. un „Tucianschi”. Birgău pare greu de admis. Sinovschi e fiul lui Sân, deci nepotul lui Bârlea. Ravas *Litovoiu* mai dă odată numele vechiului Voevod jiiian (p. 47). Primele acte ale lui Alexandru-cel-Bun sânt interesante și prin compunerea capricioasă a Sfatului domnesc. V și echivalențele Tăvădar-Tivadár, Andreiaș-Andrász, Tóth-Tăutul (Totoiu ; p. 113).

Nou și no. 17 (1404) (notă despre cele două neamuri Șandrea-Sándor, cum Miclăuș-Miklós, Ianăș-János, Paul-Pál, Gherghel-Gergély, Giura-Györy, Dămăcuș-Domokos, Laslău-Laszló, Tamaș-Tamás, Blaj-Balázs). La no. 27 se vede că Domocuș și frații (nu fratele) Blaj și Iacob erau fii lui „Ghelebi” (Gereby) Miklós. Erau de pe Cașin și Oituz (Octuz, Ohtuz), unde Stânișoara și satul lui Grozea, lui Stoe sânt lângă al lui Laszló. Erau Maramurășeni, de unde numele fiilor lui Dămăcuș, Tador și Stețco (p. 80, no. 28). În *Uricariul*, XXIII, p. 12, e alt Dămăcuș. La no. 20, abia în 1467, apare starostele districtului luat de la Poloni în Nord (p. 56). La no. 21 nu e „Leucusăuții lui Bratianu”, ci Leucuseștii (de la Leuciță) al urmașilor lui Bratul (Brăteștii) ; v. și ceva mai departe. În general, formele cu *-ovici*, de simplă cancelarie, sânt a se traduce cu *-escul*.

La p. 64 (no. 22), unde satul e Neag și judele Neagăș, sufixul de derivație unguresc (apoi Negășești). La p. 66 : „Grâncă” e Hrinco. Nu Suhodol traduce Valea Seacă, ci diacul a slavizat numele românesc. P. 70 : Hetce nu e decât Hectiu de lângă Lespezi.

Inedit e no. 24 (1409). Forma, prescurtată, e rară. Inedit în slavonește e no. 25 : și aici resumat, dar cu lista boierilor. „Spenea” e de fapt Spinul. Inedit și no. 26. „Banco” îmi pare suspect. Nu trebuie „Rusaii”, ci „Rusei” (forma veche pentru: Rusoaică). Remarcabil : Jireapăn, rotacism din Jineapăn, jneapăn. A semnala satul Brășăuții, asemănat de editor cu Brașăul-Brașov la p. 80, no. 28.

La no. 29, se vede diacul străin în forma „Ceteței” (ЧЕТЕЦЕАОВЕЗ), poate și în „Fromosul”, în Preotescul. La 1411 apare Vistierul Vâlcea.

La no. 30 Plotun e Platon (nu „cerb”). Numele de Baliță re-apare la fiul lui Bârlea. Pentru întâia oară un pârcălab de Țețina, Hodco. Giurgiu „Volherschi”, e : de Volovăț. Documentul nu-mi pare fals.

: La no. 31, e vorba de Tataři. Șoldan Petru e *Sultanul* Petru, botezat și căsătorit cu fata Maramurășeanului Julea. Fratele „Sultanului” devenise Miclăuș. Ei căpătaseră satul urmașilor lui Timurtaș (Tamirtășăuții; v. și no. 99). Se pomenesc „cele cinci curți (nu sălașe) de Tataři” date Pobratei. V. și no. 32. Faptul că Tun Pintece a fost boierul locului unde apar Folticenii arată dubla poreclă: Pintece și Folticiu, de la Foltea (Mincăciosul).

. Inedit e și no. 34 (1412). Și aici se constată paralelismul român-slavon, căruia-i corespunde în Ardeal cel român-ungar: Volodovți-Vlădeni (se pune alături: Toporăuți-Toporăști). V. și la no. 36 Cobăla-Iapa.

Foarte interesant no. 35 (1413), și el inedit. De sigur e vorba de mama, nu soacra (cum credea Wickenhauser) Domnului, Anastasia.

La no. 36, Veariș Stanislav e alt Ungur maramurășean din vremea cuceririi: Veress. De aici vin Ioan Vereș și satul Verișani, Verișăști (p. 106), în același Ținut băcăuan sau nemțean. Un Levet Micloș, în Neamț (1414), p. 111. Siliștea lui Dieniș amintește pe un Denes, p. 117. Numele maramurășean de Lațcu („Boț”) și în 1421, p. 143. Fratele lui se chiamă Miclăuș (*ibid.*). Tot așa Stan. Urmeză la p. 169 (1425). De la Lațco vin Lățcanii (p. 186). Tot așa Bătar-Báthory, de unde satul Bătărăști (p. 181). În original se spune numai că satele Lie și Țigănești sânt „cnezești”, „judecii, alături de satul lui Tămaș și Ivan.

Cneji: Litu (din Litovoiiu; d. Costăchescu amintește Litenii) și Șerban și la no. 108. Aici se vede că ei sânt șefi de colonizare, „cnejii”, satul fiind Muntenii Scutași (scutelnici).

. Acum, la 1414, apare Jurj Fratovschi. Neobișnuit e boierul de Valea-Albă, Vlad. La p. 108 și „Pirăul Alb”. Grîdovici e fiul lui Gîrdea. Porecla lui Toader Pitic corespunde cu a lui Purice din vremea lui Ștefan-cel-Mare. De la Mesehnă vine familia Mihănești, din Botoșani (v. p. 107). Pentru Hlăpești, satul lui Hlap, Hlapea (v. p. 115) cf. Chlapen din Balcani, în luptă cu Bizantinii. Ō Șcheie în Neamț, *ibid.* La n-1 39 apare *zavesca*, heriia, p. 116. V. și p. 127. Drăgoiiu de la Tulova e pomenit aici întâiu; *ibid.* Un fiu de popă, Stan Popovici, intră în rândul boierilor, *ibid.*

La no. 40 (1415) Alexandru pomeneste Vaculeștii (Vaculinții) și „seliștea lui Zîrnă”, deci Zîrneștii, dată de Doamna Ana, „ade-

vărata sa soție", la moarte, Moldoviței. Din nenorocire e numai un regist german al lui Wickenhauser.

La no. 41 s'au mai pomenit zugravii (зррррр) *Nichita și Dobre, cărora li se dau satele Crainicești și Leucusești (v. și mai sus), „dar ei ni vor scrie pentru aceste două biserici: una la Târgul-de-Jos, iar alta care ni va fi voia, afară de biserica din Rădduți“* — pentru care deci se învoiseră — „ori vre-o casă ori ррр“ (nu poate fi: pridvor). *Nichita* pare a fi Grec, *Dobre* Sârb. Legătura cu Doamna Ryngalla ar face să se creadă că ea i-a adus. Un altrelea pictor (зррррр) al lui Alexandru e Ștefan, căruia i se dăruiesc, la 30 Ianuar 1425, patru sate pe Miletin: Berchișești, Ieremiești, Popești și Pășcani (n-1 56). Ștefan și-a făcut și o moară acolo. Dar la 1443 el nu mai stăpâna aceste locuri (v. p. 171). Însă amintirea lui a rămas în satul Zugravii de lângă Hârlău (p. 171). A se mai însemna pârăul lui *Dobrotici* (deci numele era la noi, contra aserțiunii unui Mutafciiev). La traducere „Dolh Dragomir“ e Dragomir Lungul. Drăslivița e Drăslăuțul de la Huși (v. și inscripția bisericii de acolo); aproape e și Movila Răbâil, nu Răbănei, cu numele enigmatic; lângă ea a Rusului.

La 1418, 15 Ianuar, Alexandru, căsătorit cu Rângala, e la Baia, оу Бани; no. 42. (Despărțirea de dânsa în 1421; n-1 46.) La 17 Mart în Roman, de a cărui biserică se îngrijește la n-1 41, care e deci de *atunci*, nu din „c. 1415“. Aici darul lui Sin al Bârlui către Moldovița.

La n-1 44 (1419), „Câmpul lui Dragoș, la Nechid“. Se enumeră satele din el: Netedul, Parcișești, Blăgești, Bolăcești, Beșești, Ștefănești, Bolcești, Marișești, Ceretenii, Poiana Lungă, Poiana Răului, Runcenosul, judeciile lui Draganici, lui Dâmba, Urșești, Giurcanii, Bărbășanii, Rediul, Muncelul, Lăzești, Cindești, Petrești, Stănești. D. Costăchescu preferă pe Dragoș cel vechiu lui Dragoș Viteazul din 1428 (p. 134). Dar acesta e și Dragoș *de la Neamț* (v. pp. 87, 165). Era „locul între Tazlău și Bistrița“.

La n-1 45 (1420) „mănăstirea lui Vârzar“. Și un *Tigomir* (Tugomir, Tihomir). Aici și starostele Giurgiu. În note se pomeneste și mănăstirea lui Chiprian (de unde: Căpriana) „la Vișneveț“ (p. 140). Ea a fost supusă Doamnei Marina.

La n-1 46, Opișa și Bob Opișa nu era de complectat în „Opișac“, imposibil. Aici, toți boierii (și Porcul, și Uncleat, și Ciurbă, și Budul, și Dutcă, și Horaetă — nu „Goraetă“ — cu fra-

tele Stanislav, și Dragomir al lui Vrană, și Leon fratele lui Hodco, și Boris *Golovat*, și Stroișor Druj, și Stanislav al lui Miliș, — de unde Milișăuții — și Dumitru al lui Bode, și Corlat și Ioachim fiul lui Calian, bogatul Grec din Cetatea-Albă). Ingenioasă ideea d-lui Costăchescu că Maria din 1455, stăpână la Siretiu și Olhovăț (Volovățul din părțile Rădăuțului? Sau cel din Dorohoiu, pe Prut?), „mamă” a lui Petru-Vodă și mătușă a lui Vladislav al II-lea, e Ryngalla. Aceasta, ca și prinții sirbi, ca și Muntenii Tihomir și Băsărabă, trebuia să aibă un nume creștin.

E foarte curios actul din 1422, prin care Alexandru, făcând un dar mănăstirii Neamțului, se intitulează, pentru această singură dată, până atunci, dar ca pe patrahirul cunoscut: „Domn a toată țara Moldovalahiei” (p. 147). Între acei cari delimitează e grămaticul Neagoe, care a fost Logofătul trimis la sinodul din Florența (*ibid.*). Actul fiind scris la Neamț, și de un Logofăt muntean, deprins cu „Ungrovlahia”, explicația acestei forme neobișnuite trebuie căutată în practicele altei cancelarii. Numai la 1428 (no. 71) se întâlnește exact aceeași intitulare, dar *din nou Domnul e la o mănăstire, Bistrița, și logofătul e tot Neagoe*.

La n-1 49 danie a Cuciurului în teritoriile nordice, dobândite de la Poloni; se pomenește vătămănușul Gherman. E ciudat că dania se face fiului, Buhuș (în formă rusească: Boguș), și *prin el* tatălul, un boier bine cunoscut, Nesteac. Aici *впришака* nu presupune un nominativ *впришак*, ci se intercalează între finalul numelui și forma de flexiune un *к* supletiv. Satul lui Oprișa e doar Oprișeni. De altfel v. p. 202: *впришук*. Tot Oprișa e la n-1 67.

La n-1 51, în 1423, apare și un Șerbea de la Vaslui, *aceasta pentru că dania se face în vecinătatea lui, pe râul Răbricea*. Aici era un sat Sârbii, deci o slobozie de Sârbi, de unde vine mai târziu un Nicoară Sârbescul sau Ciocârlie (v. pp. 158-9). Lângă acest sat e „satul lui Moişă Filosoful” (v. și satul Moişinți, în Neamț; p. 274).

Ce înseamnă acest predicat, o putem stabili. În acest timp Sârbii au ca reformator al ortografiei și ca scriitor al vieții Suveranului lor, Despotul Ștefan, pe Constantin Filosoful (v. opera lui în *Glasnicul* din Belgrad, XLII). Moişă, cu numele slavizat, cum o observă și d. Costăchescu, a avut de sigur o asemenea misiune. *El poate să fi fost însuși învățătorul uricarilor moldoveni*.

Acest Sârb, al cărui nume se păstrează și azi în „Dealul Filoso-
soful“, era frate cu Vană, adică Ivan, Popșa și, de sigur, rudă
cu boierul Mihail Popșa: privilegiul din 31 Mart 1423 li în-
tărește această stăpânire. Moişă Filosoful are doi copii, ambii cu
nume balcanice: Danciul (din Daniil) și Marușca, iar fata lui
Popșa are un nume și mai sârbesc, Ilca (p. 159). În familia lor
se întâlnesc și mai târziu nume sârbești, ca al lui *Sima* Gureș.

Urmașii lui Rotâmpan (Stanislav și Giurgiu, numele fiilor, tri-
met la Maramurăș), de la Rotâmpănești, Rotopănești, lângă Baia,
apar în nr. 52, la 15 April 1423. Movilele bătrânului servesc la
hotărnicie. Mențione, în note, a satului Jidești, al lui Jid, ori al
Jidului, al Evreului. Piticii e satul neamului boieresc Pitic.

N-1 53 privește pe frații popa Iuga (nume maramurășean) și
Nan, tot din aceste părți lângă Baia. „Stan“ pare a fi Stanislav
Rotâmpan. Rădășenii de azi, atunci: Radeșani, e satul lui Radeș
(numele în -eș, sufix unguresc, sânt dese acolo: Lateș). *Арауица*
e îndreptat în *Арауица*; d. Costăchescu observă că aproape
sânt Drăgușenii. Aici din nou apare Neagoe Logofătul.

La n-1 55, un globnic. Acest Giurgiu va intra în lista boierilor
de Divan (v. p. 170).

La n-1 57, satele date lui Stravici, de fapt Stroici (aici *Строичи*)
(v. și n-1 59), amintesc ca întemeietor pe Lev (Levoșăuți, Leușeni),
pe Nepoloca (Nespălătu), pe Deren (și Dereneu), toți Ruși, pe
Zubră (Zubrauți, dar și Zubrești). E vorba și de Ravas, care e
Litovoiu (admisibil ca eponim al Reusenilor). Mențione de Tataři.

La n-1 61 un boier Hrăman (1427).

La n-1 62, dania Neamșului, și pentru sufletul Doamnei, al
cărui nume e scris de Logofăt: Marena.

La n-1 63 neobișnuitul nume de sat Trămedeci. Apare un
protopop Simion (a se pune în legătură cu protopopul trimis de
Alexandru la sinodul din Florența, Constantin). El are un fiu preot,
Andrei, și doi mireni, Filip și Mihul, poate marele negustor de
mai târziu. Satul Călugării la Vâlcov (nu „Vulhova“), care se dă
la 1428, popei Zaharia (n-1 69), e și el pe locul unei mănăstiri,

La n-1 64, în note Șuşman e bulgărescul *Şişman*.

La n-1 66 Mihodrea e rău cetit pentru Mihordea. Apare ca
martur Hodco „Mamurinschi“, frate cu Lev. Se poate să fie, cum
propune editorul, din Mamornița, dar acest nume a trecut printr'o
formă prealabilă: Marmurinți, de la Marmure, nume pe care-l

poartă mai târziu un uricar (cf. p. 203). БИЛАВЫ se traduce nu „Bilav“, ci Bilăi, care e și numele unui uricariu. Ivașco e *al lui* Brăteiu.

La n-1 70 încă un nume din familia cu sufixul -otă : Negotă.

La n-1 71 ХНЖЬ pentru Tatari nu poate fi „poiești“, ci *bordeie*. La numele de Țigani : Hrăman, nu Herman; la Tatari numele păgân de Ciabalaî li arată originea.

La n-1 74 : Iuginții sânt Iugeștii. Multe din aceste acte sânt inedite.

La n-1 75 „Fundeanii на ЯЛБ[ИНЪ]“ e Fundenii pe apa Albăca (v. și p. 226, nota 6). Movila вът не дѣи înseamnă, de sigur, „Movila Nedeii“, „bălciului“.

La n-1 76 apare în Sfat boierul Știbor.

N-1 78 arată originea mănăstirii Humorului, pomenind pe Lazăr, Stanciul și Costea, fiii lui Ivan Vornicul, cari au „săliștea lui Dobrin, la Humor, unde este mănăstirea lor“. V. și n-1 86.

Foarte important n-1 81, dania către Doamna Marina : mănăstirea de la Vișnevăi, a lui Chiprian — deci Căpriană —, satul Călinești și prisaca pe Botna (nu „la Botna“), apoi Brăneștii, Șendreștii, Prijoltenii, Glăvășanii. *Se vede de aici că Petru-Vodă a fost fiul Marinei, și nu un bastard*. Fiica a fost Cneajna (Bogdan, *Doc. lui Ștefan-cel-Mare*, I, pp. 147-9). Țiganul Tolpan, de la pagina 250, trebuie să fie Ciolpan.

La n-1 82 „Glod Ciorbă“ trebuie rectificat : „glodul lui Ciurbă“.

La n-1 83 danie pentru Radul Grămăticul, de origine probabil munteană.

La n-1 86 satele sânt, firește, în ciuda finalei slave, Stroeștii, Zahareștii, Litenii (nu Litanouții; de altfel și d. Costăchescu, pp. 272-3, o știe. Gădinții, de la Gădea, are sufixul sud-slav : -inți, ca și Mamurinți), iar „la Orbic seliștea“, e „siliștea Orbicului“. Acolo era „curtea“ lor. Deci Ștefan-cel-Mare va da lupta pe moșia fiilor lui Ivan Vornicul, cari, Lazăr, Stanciul și Costea, l-au și servit apoi. Лычюмъ роуъ să nu fie Cornul *Luncii*? „Suboverh“ e Vârful Sec, și cel ce stă acolo e Ioan al Falei. Cei dăruiți au voie a-și face *douăzeci* de sate peste Prut.

Și n-1 87 privește o danie, ca pentru șase sate, pentru Dan „Uncleata“ (Unchiat), „în pustie“. *Astfel Alexandru-cel-Bun apare ca marele colonisator al părților de peste Prut*. În același an el dă

un iezor și o prisacă Nemțenilor (n-1 88 ; v. și n-1 94). Și n-1 89. Dar *acolo erau drumuri și fântâni* (p. 280).

Pe la 1429 lângă fiul domnesc asociat, Iliaș, apar anume Stețcu, Petru și Alexandru (în Decembre 1428 numai Stețcu și Petru; p. 228, no. 76), dar Iliaș e deosebit, în calitate de co-regent. În 1430, între Februar și Decembre, dispăre Alexandru (v. p. 308). Extrem de importantă mențiunea, la 4 Decembre 1428, a lui „Bratul, fratele Doamnei“ (княгинина брата) (pp. 228, 267, 280); ar părea deci al Marinei, „fiica lui Marin“, după letopiseș. Originea ei străină, la care mă gândisem, trebuie deci părăsită.

La n-1 92, Târnavca e de sigur Târnavca bucovineană.

În n-1 93 (1430) împărțirea satelor lui Ion Jumătate. În moștenire și Tatar. Fiii sânt: Giurgiu, Șteful și Mândrul. Lectura greșită nu e a mea, ci a traducătorului din secolul al XVIII-lea.

La n-1 95 mănăstirea Sfântului Nicolae unde a fost Huba, cu satul și cu moara și cu siliștea de la Nichid și cu vechile hotare“, e la „Hubești“, poate Hudești.

La n-1 96, sate arătate prin numele singur al „moșului“ : Miclea-Miclești și Bălan-Bălănești. Marturii sânt presințați în acest document, redactat în grabă, la Vascăuți (greșit *васкаковцы*; v. no. 97), pe scurt, fără înșirarea boierilor.

La no. 97 Hențăuții sânt Hânțeștii, Grigorăuții Grigoreștii, Tominții, Tomeștii, Cătămăreștii (de la Catamară), Cătămăreștii, Neagșinții, Necșeștii. „Hacișce Leșul“ nu pare a corespunde la *учинишчох лешх*. Interesantă mențiunea unui „cetar“, „ciatariu“, Durnea. O Verbia basarabeană, p. 325, no. 97.

La 1431, 31 Iulie, Alexandru dă un act din Bistrița (no. 98). „Casa lui Crăciun din Piatra“ arată că târgul abia se formă pe atunci ca Piatra lui Crăciun.

N-1 99 presintă răscumpărarea de la moarte prin dania unui sat.

În n-1 100 se poate vedea cum scriitorii lucrau cu finalele de nume ale satelor: Hodoreasinții—Hădărăuții de mai târziu.

Încă la 20 Decembre 1431 (an de la Septembrie) Alexandru dă un act (no. 99) scris de Ghedeon, „diacul Doamnei“. La 4 Ianuar apare acum Ilie (no. 102). Deci *pentru moartea lui Alexandru e a se lua tot 14 Ianuar 1432*. V. notele la pp. 332-3 și memoriul meu la Academie, an. 1931.

În primul document de la Ilie apare fiul Roman și fratele Bogdan. Nimic nu se schimbă în Sfatul domnesc; la 13 Ianuar, Nea-

goe e tot Logofătul. Peste câteva zile el introduce pe frații Stefco și Petru, pe Bogdan nu (no. 103). Deci un act ar fi din 1432, celalt din 1433, sistemul cronologic fiind într'un cas de la 1-iu Ianuar, în altul de la 1-iu Mart. D. Costăchescu a simțit-o (p. 337). Atunci același e casul cu n-1 104 (din cauza fraților domnești). *Aceste două din urmă (17 Ianuar), sânt singure din 1432*; primul e din 1433, cum se vede din comparația cu n-1 109, ca marturi dinastici. *Ruptura cu frații mai mari se face deci imediat, în 1432, Bogdan fiind atras în locul lor.*

Actul din 29 Iunie 1432 e în adevăr ciudat, aproape neexplicabil. De și scris la Suceava, se dau ca marturi numai starostele Gheorghe, un *Fârău* (Forró), un Petru Brătescul, un Oana Viriș (Roșul), Stanciul lui David, diacul Bogdan, One și Filip, iar în locul Logofătului e numai diacul Pascu.

În tot acest timp multe danii ale noului Domn la credincioșii lui. Astfel la n-1 108 pentru Isaia, care capătă și Bosancea și Borolea (nu Borăle); cf., de altfel, p. 346. Interesant numele satului Selajani, Sălăgeni. *Deci cu Maramurașenii au venit și oameni din Sălagiu.* „Bojii lui Petru” e un loc cu boji (de la boz, arbust). O danie către Onea Clucerul (no. 112). La n-1 110 „Ionu” cu u întreg.

La n-1 112 se vede că Docolina e „satul lui Docolin”.

La 15 Iunie 1433 se făcuse iar împăcarea cu Stefcu, care figurează ca martur (n-1 112). Imediat numărul boierilor crește, cu Dan Vornicul, cu Uncleat, cu Cozma al lui Șandru, Costea al lui Dragoș, Petru Hudici și vornicelul Toma. *În Novembre*, după bătaia decisivă, *Domn e Ștefan, cu pușini credincioși*. Dintre cei vechi Mihail de Dorohoiu, starostele Juri din Frătăuții-Noi, pe lângă Stan al Bârliei, Negrilă Vornicul, Ciurbă, Baciu, Duma (cel Negru), Halmaj (v. p. 387, satul Hălmăjești), Albu Ceășnicul, oameni noi, cei patru din urmă (n-1 114). Și Neagoe e raliat la schimbare, și diacul Marinei, Ghedeon, va scrie cărți domnești.

Ștefan gonise pe Ilie încă de la 8 Octombrie, după un document care a scăpat d-lui Costăchescu (v. Iorga, *Chilia și Cetaatea-Albă*, p. 92).

Vedem pe Ștefan răsplătind, la 9 Novembre, pe *Danco fiul Frătăușeanului* (n-le 115-6. Alt frate Mihul). Acuma și Vâlcea e lângă dânsul, Dan Cupcici, Uncleat, Stan Vistierul; e și un Vistier Mircea, care ar părea că vine de la Munteni. Apoi vine

rândul lui Hodco, fiul lui Costea (no. 117). Petru Hudici a revenit și el. Banciul și-a adus fratele, Șteful. Apare și un Clucinic. Urmează un Miclea (no. 118), apoi cei trei Unguri, Blaj, Domo-neuș și Iacob. Aici și boierul Criste. Numele de Blăgariul e rar. Gruban e dăruit în Ianuar 1434 (n-1 120), Groza și Mihail în Februar (no. 121). Alt boier nou: Bogdan Stolnicul. În actul din 24 April 1434 pentru Popa Iuga (n'o fi el călugărul de la Ceta-tea-Albă? v. Iorga, loc. cit., p. 93), apare și satul Podraga, unde se va da lupta cu Ilie, și „siliștea lui Oțel“ (n-le 123-4). La Curte e și Isaia și spătarul Dieniș. Popa Ioil capătă o pustie „la Cărligătură (no. 125), pentru „a-și face o mănăstire“.

La 25 Maiu 1435, Ștefan e la Iași (*ibid.*). Dar în Iunie se in-toarce la Suceava (no. 126). În Iulie e la Dorohoiu (no. 127).

Face neconținut danii la mănăstiri. E în atitudinea lui o neli-niște. La 8 Octombrie, când dăruiește ceva lui Costea Varnușai (*sic*), care e de sigur Voruntar, și lui Jurj, se știa că el era în Suceava (v. n-le 128-9). Nu se observă vre-o deserțiune din ju-rul lui (boierii de la n-1 131; 3 Ianuar 1435, sânt rău cetiți).

Nu e de mirare să-l vedem pe Ilie momentan la Suceava în ziua de 17 Februar 1435. El are lângă dânsul pe Jurj de Frătăuți, care a părăsit pe Ștefan, pe Dan, pe Șteful, pe Mândrul, pe Lazor, pe Stanciul și Cozma al lui Șandru, pe Duma și pe Mircea, pe Banciul, pe vechiul Fărău, pe un Vitold și un Misa, pe un Cârste Negrul (Ciornohuz), pe un Vlașin Mogoșescul, pe un Baloș și un Berinde (no. 136).

Tot din Suceava însă Ștefan face o danie, lui Petru Hudici, la 14 April 1435 (n-1 132). Se vede stăpânirea până la Milcov, unde satul Lumiriani e de la Lumină, Lumiră (v. și p. 406). Costea lui Dragoș, Giurgiu Piatra (*sic*), Vană Ureche, Gancea Potelnicul sânt boieri noi, în locul celor fugiți. La 12 Maiu, de acolo, Ivașco Podobitul capătă întărirea unui sat (n-1 133).

La 8 Octombrie Ilie apare, dăruind pe Liciul și Simon, în to-vărășia boierilor Jurj Frătăușeanul, Vâlcea, Dan, cei doi fii ai lui Jumătate, Lazor și Stanciu, Duma Limbădulce cu Mircea, care se vede a-i fi frate, cu un Tăutu, un Dumitrașco Coșulă, cu Baloș, Berindeiu, Mișea (nu cel viclean; n-1 138, ca și Mihail Coșcie-vici), Cârstea, Dienes fiind Logofăt, și câțiva indescifrabili (n-1 137). Stan al Babei e răsplătit, la 18 Octombrie, și la Țeșina (n-1 138).

Actele de la Ilie și Ștefan, acum co-regenți, încep la 22 April 1436 (no. 140). Se răsplătesc credincioșii ambilor Domni, n-le 140-1. La pagina 437 spița neamului lui Iurj de Frătăuți. La n-l 145 mențiunea Chigheciului, în marginea pustiei. Și un popă Mircea. La n-l 147 pomenirea unui sat Bulgarii, lângă Crasna, de fapt, cum observă editorul: Șcheia. La n-l 148 să nu fie Crăstoea (și nu „Crotolci“)? „Cheșenăul” lui Albaș“ e o cădere de apă (cf. încercările etimologice de la pagina 465). La n-l 150 *Maliat* e *Majlăth*. La n-l 152 Balasin și Balasinovici de la Balasinești. La n-l 153 de sigur că Dohtana (Doftana) e în legătură cu puțuri de dohot. La Temișeștii Neamțului, cu zece bordeie de Tatarî, un nume caracteristic mongolic ca Mamai (n-l 155). La 156 lista moșiilor lui Iuga preotul și fiului lui, Mihul Grămăticul, pp. 505-6. Și tabla neamului la pagina 506. La n-l 157 Stețcu Coșilă (= Coșula). Actul cu n-l 158 e în adevăr fals. La n-l 165 un Ion Ureche păhărnicele. La n-l 166 satele Ugrinăuți și al lui Itovoiu și satul viitoareii lupte a lui Ștefan-cel-Mare cu Tatarii, Lipnic pe Nistru. *O colonizare cu Caragunici din Balcani în același act din 1437.*

Despre Verbla pe Jijie, locul luptei lui Despot, p. 547.

N. IORGA

Documente privitoare la Ioan Noroceă
Logofătul și la Velica Noroceă,
prietena lui Mihai Viteazul¹

¹ După o Condică din secolul al XVIII-lea, proprietate a Institutului pentru Studiul Sud-Estului european.

Documente privitoare la Ioan Noroceă Logofătul și la Velica Noroceă, prietena lui Mihai Viteazul

1.

Întru Hr. Dumnezeu bine credinčos și de Hr. iubitor blagocestivul și însuș stăpănitorul Io Radu Vvod. și Domn, fiiul marelui Vlad Vvd., cu mila lui Dumnezeu și cu darul lui Dumnezeu stăpănindu și domnindu toată Țara-Rumănească, încă și laturile plaiurilor, Almașului și Fagarașului herțeg, bine am voit Domniia Mea cu bună voirea Domnii Mele, cu curată și luminată inima Domnii Mele ca să proslăvesc pre cel ce m'au proslăvit pre mine, pre Dumnezeu, pre Scaunul întru sfinții ei (*sic*) răpoosașilor părinților Domnii Mele cu mărire înălțându-mă, iată mi am adus aminte Domniia Mea că mulți Înpărași întru Înpărăția sa s'au veselit, ci puțin[i] cereasca Înpărăție au moștenit, nevoit-am și eu nu numai Înpărăția a îndrepta, ci și cei ce sânt pururea ai noștri a socoti, care sânt totdeauna adevărați și drepte slugi, care trupul său foarte l-au trudit călătoriilor Domnii Mele și nici întru una nu s'au îndoit cu firea sa: ca rădăcină bună a cinstitei grădini, au adus rod. Drept am dăruit Domniia Mea acest în totul cinstit și bun închipuit și mai întâi cinstit decât toate dărrurile ceste dă acum acest hrisov al Domnii Mele jupăneșii Stanii cu feđorii ei. Pentru că au venit jupăneasa Stana înaintea Domnii Mele de au înfrățit pă soru-sa, jupăneasa Mariia cu feđori sau fetele ei, preste toți Tătari și preste partea ei dă la Răzvad, care o au cumpărat dă la Stan și dă la Ivancea, și viile dă la Tărgoviște toate și doaoă sălașă dă Țigani, anume Zota cu copii lui, și Colcea cu copii lui, și pentru că s'au înpărțit ca să-i fie în lóc dă frate. Însă, până când va fi jupăneasa Stanca vie, singură să stăpânească bucatele și Țigani, iar după moartea ei să fie bucatele surori-sei jupănesii Marii toate. Iar, dă să va întâmpla și ju-

pănesii Marii moarte, după aceia bucatele și Țigani ce sânt mai sus scrise să fie acele toate fečorului jupănesii Stani, jupănuului Datco, fečor lui Datco Stol., și cu fečorii lui. Iar, dă să va întămpla vre o moarte mai nainte jupănesii lui Datco și fečorilor lui și nu va rămănea sămănță din inima sa, bucatele acestea să nu fie vânzătoare, ci iar să fie aceste bucate toate și Țigani ce sânt aici într'acest hrisov al Domnii Mele surorilor jupănesei Stani, jupănesii Neacșăi și jupănesei Voicăi și fečorilor și fetelor lor, ori sat ori Țigani sau vii, toate bucatele ce s'au zis mai sus, și Domniia Mea le-am ertat lor calul: pentru ori Țigan sau vii, toate bucatele ce s'au zis mai sus. Pentru aceia am dat și Domniia Mea lor toate acestea ca să li fie lor intru moștenire stătătoare și ohabnice, lor și fečorilor lor, nepoșilor și strenepoșilor ce vor rămănea dintru dănșii, și dă nimenea să nu să clătească, după cum s'a dat nimele (*sic!*), și să fie în pace de vama oilor și dă vama porcilor și dă dijmărit și dă găleată și dă cositul fânului și dă cară și dă podvoade, și să fie slobod dă toate slujbele și dăjdiile câte vor urma intru singura stăpânirea și oblăduirea Domnii Mele, și nimenea să nu îndrăznească a-i supăra pre ei, nici județi, nici birari, nici podvodnicari, nici armași, nici globnici, zic: nici slugile sau boeri Domnii Mele ce să vor trimite după slujbe și trebi ale Domnii Mele. Pentru că cine s'ar ispiți a-i băntui pre ei măcar dă un păr, unul ca acela om va lua mare pedeapsă și orgie dă la Domniia Mea. Într'alt chip nu va fi după zisa Domnii Mele.

Blestem am pus Domniia Mea, pre carele va alege Domnul Dumnezeu a fi Domnu Țări-Rumânești, au din fii Domnii Mele sau, după păcatele noastre, dă alt neam, dă va cinsti și va înnoi și va întări acest zapis al Domnii Mele, pre acela Domnul Dumnezeu să-l cinstească și să-l întărească în Domniia lui, iar, de nu va cinsti și nu va întări, ci va strica și va călca și de va defăima, pre acela sufletul lui (*sic*), și să aibă parte cu Iuda și cu Ariia și Măntuitorul nostru Is. Hr., ș'au zis: sângele lui asupra lor și asupra fečorilor lor, care este și va fi în veci, amin. Iată și mărturii am pus Domniia Mea: jupân Barbul Craioveanul i jupân Cărstiian i jupân Badea ce au fost Vornic i jupân Părvul Vel Vornic i jupan Stoica Vel Log. i jupan Theodor Vist. i Dančul Comisul i Radul al lui Vinteloiu Pah. i Stroe Pahr. i Dragomir Stol. i

Radul i Dragomir Marii Postelnici. Și eu Sin am scris în Scaunul orașului Târgoviște, în luna lui Oct. 6.

Acest izvod s'au scris pă limba rumânească după hrisovul cel slavonesc la școala domnească în București de Lupp dascal.

Az Lupp dasc. slov. ispisah.

2.

Cu mila lui Dumnezeu Io Pătru Vvod. și Domnu a toată Țara-Rumânească, fiiul marelui și prea-bunului Mircii Vvod., dat-am Domniia Mea această poruncă a Domnii Mele cinstitului stăpănitorului și întâiului sfeatnic al Domnii Mele, jupanului Ivan Vel Logt. și cu fečori lui căți Dumnezeu îi va dărui, ca să-i fie lui la sat la Răzvad partea Badii vاتف. și a fraților lui, Dumitru și Gherghina, și a lui Cărstiian și a lui Lăudat și a nepotă-său Negre și Radului dă la Cîmești, toată oricătă s'ar alege și din câmpu și din siliste și din dealul cu viile și cu vinărițul dupătutindinea, pentru că părțile lor dă la satul Răzvadul au fost a lor dă baștină, ce au venit însuș Badea vاتف. și frații pre acest mai sus zis cinstitul boiariul Domnii Mele jupan Ivan Vet Logt., preste părțile lor din sat din Răzvad, preste a treia parte, iar doaoă părți le-au cumpărat cinstitul boiariul Domnii Mele jupan Ivan Vel Logt. de la Badea vاتف. și dă la frați lui, Dumitru și Gherghina și Cărstiian și Lăudat, și dă la nepoți lui, Negre și Radul dă la Cîmești, drept 18.000 aspri gata. Și așa au vândut ei dă a lor bună voie și cu știrea tuturor boiarilor și a megliiașilor d'innaintea Domnii Mele. Și încă și mărturii au pus atuncea când le-au prețuit, și aldămaș au luat 100 aspri gata. Și așa mărturiile să știe, anume: Ion Logt. dă la Muți, și Vălcul cel bătrân logt. de la Pogănești, și Stoica logt. Tatareș și fii-său cel mic Tatareș și Dragomir logt. dă la Bălaci și Dragomir logt. dă la Miroși și Micul logt. dă la Fundeni și Liica de la Zembrești și Neagoie dă la Dălăbănești (*sic*) și încă mulți megliiaș. Pentru aceia am dat și Domniia Mea cinstitului stăpănitorului și întâiului sfetnec mai mare de casa Domnii Mele jupăn Ivan Vl. Logt. ca să-i fie lui la sat la Răzvad părțile ce s'au zis mai sus de moștenire și ohabnice, lui și fečorilor lui, nepoților și strenepoților lui, și dă nimenea să nu să clătească Domnii Mele (*sic*). Iată dar și mărturii am pus Domniia Mea pă jupan Neagoie biv Vel Ban dă la Craiova i jupăn Nedelco Vel Vorc., i jupăn Burtea Vel Vorc., i jupăn Iane

VI. Vist., i jupân Brăcan VI. Comisu, i jupân Stan VI. Spat., i jupan Pană VI. Stol., i jupân Manea Vel Peh., i jupân Ghiorma Vel Post. și ispravnic Nedelco VI. Vor. Și am scris eu, Dragomir dă la Balač, în Scaunul Bucureștilor, în luna lui April 22, lt. 7075. (Traducere de Lupp, de la școala domnească.)

3.

Cu mila lui Dumnezeu Simeon Moghila Vvod. și Domn a toată Țara-Rumânească. Dat-am Domniia Mea această poruncă a Domnii Mele sfintei, dumnezeiești mănăstiri Golgota, unde hramul sfânta preobrajânie a Domnului, ca să-i fie ei partea răposatului Ivan Vornicului dă la Răzvad toată, oricâtă să va alege, și cu rumăni căți vor fi toți și la dealul cu viile și du preste tot hotarul. Pentru că această moșie ce s'au zis mai sus la Răzvad au fost cum-părată dă răposatul Ivan Vorc., iar fetele lui Ivan Vornic, anume Samfira și Velica și Ștefan, fečor lui Petru, ei au fost dat și au miluit cu partea tatălui lor Ivan Vorc. dă la Răzvad pre sfânta mănăstire Golgota pentru sufletul răposatului părintelui lor Ivan Vornic și pentru sufletul lor, ca să le fie lor pomană în veci. Și am văzut singur Domniia Mea și cartea lor cu blestem și cartea lui Mihail Voevodu cum că au dat și au miluit pre sfânta dumnezeiasca mănăstire Golgota. Și așijderea și Domniia Mea am întârit cartea lui Mihail Vvod. cu această carte a Domnii Mele. Pentru aceia am dat și Domniia Mea sfintei și dumnezeiești mănăstiri ce să numește Golgota, ca să-i fie ei satul Răzvadul, partea lui Ivan Vornic toată, și cu rumăni, ohamnică și stătătoare și dă întărire, iar călugărilor spre hrană, și dă nimenea să nu să clătească, după zisa Domnii Mele. Iată dar și mărturia am pus Domniia Mea pe jupan Dumitru Vel Vornic, i jupan Dan Vel Logt., i Ianache Spat., i Pană Vistierul, i Ștefan Comisul, i Preda Stolnic, i Gherghina Peh., i jupan Dumitrache Vel Post. Și ispravnic Dan Vel Logf. Și am scris eu Vălcul în Scaunul orașul Târgoviști, în luna Ghen. 26, lt. 7109.

(Tradus de Lupp.)

4.

Târgoviște, 30 Iulie 7115.

Radu-Vodă, lui Petriman Cojocariu și „nepoților lui dă frate Vasilie și Neacșul“, pentru moșie la Răzvadul-de-sus. Contra lor

se ridică Drăghiciu și ceata lui, arătând „cum ei au multe vii ale lor și va să le ia și vinăriciu din deal“. Li se dau șase boieri pentru cercetare „și încă mulți bătrâni oroșani, anume Ivan județul și Petriman județul și chir Fote și popa Dumitru și popa Petriman și încă mulți oameni“. Ei decid ca viile să fie ale lui Petriman „nedajnice, iar cu vinăriciul din deal amestec să nu aibă... Și de acum innainte, câte vii să vor face și să vor innălța de acum innainte, să fie toți frați, care cum va avea moșia, iar dintru acești mai sus ziși boeri Drăghici Vorc. și Balea Spătr. și Nedelco Post. și Petriman Cojocar și nepoți lui dă frate, căți dintru ei vor vrea sau a-ș inmulți viile lui, să aibă voie. Că așa au tocmît acești mai sus ziși boieri.“ Marturi : „jupan Radul Clucer Buzescu, i jupan Cernica Vel Vornic, i jupan Lupul Vel Log., i Nica Vis-tier, i Mărzea Spăt., i Bărcan Stolz., i Grigorie Comisul, Stančul Peh., i jupăn Leca Vel Post“.

(Tradus de Lupp.)

5.

10 Octombre 7115.

Radu-Vodă, pentru Petriman Cojocar, întărindu-i moșia la Răz-vad, „însă partea ce să chiamă Cumeasca“, foastă a lui Lamotă Clucer, fiul lui Harvat de la Ciumești. Lamotă înfrățește pe Petri-man, „când insumi Domnia Mea am venit d'intăi“, la 7111. „Iar apoi sluga Domnii Mele ce am zis mai sus, Petriman Cojo-car, și nepotu-său ei au dat pentru frăția lui Lomotă Cluěr. mo-șie pentru moșie la Izvorani, rumăni și cu toate delnițile lor și cu tot vinăriciul, și aspri gata au dat lui 28.006 și un cojoc de vulpe și un covor. Și apoi au fost atuncea la tocmeala lor oare-[care] boer anume Ionașcu Spatar, și l-au dăruit Petriman Cojo-cariu cu o mahramă, prețul aspri 1.000, și cu altă măhramă pă nepotul lui anume Ivașco Pah., și au fost atuncea adălmășari buni opt oameni, anume Petriman județul și popa Istrate și Dumitran diiacon și Andrei Drăguniță și Gherghe vameșul și Efteni Puș-cariul și Bărghiul armaș și Grozav armaș și popa Gheorghie i Dumitru i Chirfotă județu și Ivan județul și popa Petriman și Preda Pah. și din Bănești Radul logt., cum s'au înfrățit ei de a lor bună voie, a fi frați nedespărțiți în veci“. Acum „ridică pără“ „Drăghiciu Vorc. dă la Cornășeanul și cu Balea Spatr. și cu Ne-delco Post.“, oferind să „întoarcă banii“. Nu se primește de Domn. „Și încă, atuncea când s'au înfrățitu sluga Domnii Mele Petriman

Cojocar și cu boierul Domnii Mele Lomotă Cluțr., eu am fost dat știre tuturor boierilor ce am zis mai sus, lui Drăghiciu Vorc. și Bali Spatr. și lui Nedelco, și atuncea foarte au fost multă frică în țara Domnii Mele pentru Tătari, și atuncea niciunul dintru acei boeri nu au căutat dă aceste moșii și moșteniri.“

Marturi: „jupăn Radu Clucer Buzescu și frate-său jupan Preda Vel Ban de la Craiova i jupan Cernica Vel Vorc. i jupan Stoica Vel Logf. i Nica Vist. i Mărzea Spatr. i Bărcan Stalc. i Grigorie Comisul i Stanțul Peh. i jupan Nica Vel Post., Ispravnic Oancea vt. log. Și eu Neagoie logt. am scris la Târgoviște.“

(Tradus de Lupp.)

6.

Târgoviște, 8 Iulie 7127. Gavrilă Voevod, pentru „sfânta mănăstire ce să numește Blaj, unde este hramul sfântului arhistratig Mihail, și părintelui Agapie și tuturor călugărilor căți vor lăcuî întru acest lăcaș“, pentru moșie la Răzvad, partea lui Vintilă Clucer, fiul lui Drăghici Vornic din Cornățeni. Vintilă o dase „la vreme dă moarte, pentru sufletul lui și pentru a fii-sei Ancuței, și s’au îngropat în sfânta mănăstire, ca să fie večnică pomenire, iar sfintei mănăstiri de întărire și de hrană... Iar după aceia și jupăneasa Vlădaia, jupăneasa lui Vintilă Clucer, ia încă au lăsat, după moartea lui cum au dat Vintilă Cluțr. această moșie mănăstirii, să-i fie dată și neclătită de nimenea pentru sufletele lor. Și au lăsat Vintilă Clucer cu mare blestem la vreme dă moarte cine din rudeniile lui va vrea să calce și va vrea să strice această pomană a ei, oricarele om va fi, sau va vrea să scoață pă egumenul Agapie din egumenie și din sfânta mănăstire, acela să fie procler și anathema și afurisit de 318 sfinți părinți dă la Nicheia și să aibă parte cu Iuda și cu Arie. Și au fost la vreme de moarte mulți boieri mărturii, anume: dă la Răzvad Preda cel bătrân peh., și Necula peh. dă la Cornățeni și din Bărbătești Nan post. și Hrizan și Socol peh. și Ianache Cornea (?) și din Balomirești Radul post., și din Săteni Vintilă post. și Grama, și din oraș din Târgoviște popa Tanasie. Marturi: „jupan Ianache Vel Ban dă la Craiova, i jupan Ivașco Vel Vornic, i jupan Papa Vel Logofăt, i Stoica Vel Vist., i Miho Vel Spătar, i Mihalache Vel Stalc., i Grigorie Comisul, i Vladul Peh. i jupan Nicolaie Vel Post. Scribe Lepădat logofătul.

(Tradus de Lupp.)

7.

3 Septembrie 7128.

Gavril Moghilă Voevod, pentru Nedelco Post. din Mărăci-neani și soția Maria, nepoata lui Ivan Noroceea Dvornic, întărindu-li Răzvadul-de-sus, a treia parte, Ciumeasca, „și din apa Ialomîiții, și cu vinărițul din deal și cu rumăni, anume Tudor Rășpopul și Radul al Iiinei și fečorul Ancăi și Bratul și Oprea Căpriță și Cărstiian“. „Pentru că această mai sus zisa moșie ia au fost dă baștină a Negrii și a Radului de la Ciumești, dă la moși, dă la strămoși. Apoi, când au fost în zilele lui Pătru Voevod, fečorul Mircii Voevod, iar Ivan Noroceea Vornic, unchiul jupăneasii Marii, el au cumpărat această mai sus zisă moșie dă la Răzvad dă la Badea văt. și dă la frați lui, Dumitru și Gherghina și Cărstiian, și dă la nepoți lor, Negrea și Radul, tatăl lui Lomotă Clučer. din Ciumești, drept 18.000 dă aspri dă argint gata, și de atuncea tot au ținut această cu bună pacc. Iar, când au fost în zilele Radului-Vodă Șarban, după moartea lui Ivan Noroceea Vorc., iar Nedelco Post. și jupăneasa lui, Mariia, ei au avut pără cu Lomotă ...cum n'au fost vândut Negrea și tată-său Radul această mai sus zisă moșie de la Răzvadul lui Ivan Vornic Noroceea. Iar Nedelco Post. și jupăneasa lui Mariia ei s'au plănsu înaintea Domnii Mele la Divan cum că au cumpărat. Întru aceia Radul Voevod Șarban Domniia Sa au silît pă Nedelco Post. și pă jupăneasa Mariia, soția lui, ca să-ș scoată cărțile dă cumpărătoare, iar Nedelco Post. și jupăneasa lui Mariia ei n'au avut dă unde scoate cărțile dă cumpărătoare, pentru că au fost cărțile lor în Țara Ungurească, la fata lui Ivan Noroceea Vorc., nu au fost aicea în țară; ci nu avut cu ce să părască.

Apoi au luat Lomotă Clucher această moșie dă la Răzvad fără dreptate dă la mână lui Nedelco post. și dă la jupăneasa lui Mariia. După aceia Lomotă Clucher, fečorul Radului, ei au vândut moșia dă la Răzvad cu tot venitul lui Petriman Cojocar din orașul Târgoviști, al doilea rând. Iar apoi, când au fost acum, în zilele Domnii Mele, cu Petriman Cojocar... (*sic*) pentru moșia dă la Răzvad, și așa pără pe Petriman Cojocar cum au cumpărat dă la Lomotă Clucher și au scos și cărți dă cumpărătoare, iar Noroceea Vornic n'au cumpărat nimica. Într'aceia Domniia Mea însumi am căutat și am judecat după dreptate și după lege cu toți cinstiții Domnii Mele boieri, și amu văzut Domniia

Mea și am citit și cartea răpoosatului Pătru Voevod, fečorul Mirci Voevod, dă cumpărătoare când au fost curgerea anilor 7075, cum au cumpărat Ivan Noroceă Vorc. această moșie dă la acești mai sus ziși boieri. Apoi Domniia Mea încă n'am crezut bine, ci am dat Domniia Mea lui Petriman Cojocar și lui Nedelco Post. și jupănesii Marii între dănși 6 boieri pă răvașe domnești, anume Fiera Clucer și Neagul Vornic și Tatul Postelnic dă la Lězuri și Badea Pah. și Preda Peh. de la Răzvad și Buta Logofătu dă la Țigănești, ca să caute și ca să adevereze cu sufletele lor: fost-au cumpărat Ivan Noroceă Vornic această moșie dă la Răzvad dă la acești mai sus ziși boieri din Cumești au n'au fost cumpărat. Apoi acești 6 boieri ei au venit toți înaintea Domnii Mele în Divan dă au mărturisit cu sufletele lor cum au fost cumpărat Ivan Noroceă Vorc. această moșie dă la Răzvad dă la acești mai sus ziși boieri din Cumești, cum am citit și cartea lui Pătru-Vodă pentru această moșie dă la Răzvad. Și au rămas Petriman Cojocar de lege și dă judecată d'înaintea Domnii Mele, și am luat Domniia Mea cărțile lui Petriman Cojocar din Divan și răvașale celor 6 boieri, dă le-am dat Domniia Mea toate în mână lui Nedelco post. și în mână jupănesii Marii, ca să ție moșiia dă la Răzvad, cum o au fost cumpărat dă la Ivan Noroceă Vorc., și să fie în pace dă către Petriman Cojocar... Iar Petriman Cojocar el să-ș ia bani dă unde i-au dat."

Marturi: „jupan Ianache Vel Ban dă la Craiova, i jupan Ivașco Vel Vornic, i jupăn Papa Vel Log., i Stoica Vist., i Mihalache Stolc., i Grigorie Comisul, i Vladul Peh., i jupan Necula Vel Post.“. Scrie Lepădat log. la Târgoviște.

(Tradus de Lupp.)

N. IORGA

DOCUMENTE DE PE VALEA
TELEAJENULUI ȘI A SLĂNICULUI *

* Originalele în colecții private,

Documente de pe Valea Teleajenului și a Slănicului.

1.

† Adeacă noi megiașii Ținteni dat-am credinços zapisul nostru la mână dum. jup. Enache Gheorghiu precum să știe că, avându noi uh sătîian birnicu al nostru, anume Ghiorma sin Stanču Călugăru Lipănescu, i cu Coman, frate-său, întâmplându-să de au fugit din satu, și rămăindu biru lui pe noi, și tot luându bani de la Turci cu dobândă, de-l plătiam de bir[ul] Visterii, n'am mai pututū birui dobănzile a-i mai plăti pe la neguțători și, înpresurându-ne cu atăța bani, ni-au miratu la ce să rămăe la atăta datorie, ni-am sfătuit cu toți de ni-am dus la dumnialui ispravnicu județului, luîndu și pe un frate al lui Ghiormeii mai mare, de l-am dus innainta ispravnicului, și, spuîndu-i pricina fugirii lor, și cu atăția bani care au rămas de i-am plătit noi, ni-au orănduit cu frate-său înpreună că să găsim pă cinevaș să-i vindem cinci cesvărți de vie č-au avutū aiča în dialu Țintei pe moșia sfn. mănăstirii Mărgineni. Și, așa umblăndu, am găsit pe acestu neguțător care să numește mai sus, avădu și altă vie cumpărată alăturia, și ni-am tocmitū cu dum. de i-am vândut acestu petecu de vie cu obrățile ei i din sus i din jos, den drumu din sus păn la drumu din jos, i cu o crămșoară i cu o tocitoare i cu o corită (*sic*), drept tl. doozeč și șapte. Și i-am vândut eu, Ștefan, frate-său, înpreună cu toț săteni care mai jos anume să vor iscăli, ca să-i fie dum. de statornicie, moște ohamnică, dum. și jupănesi dum. și coconilor căț Dumnezeu i-ar dăruî, să aibă a o stăpăni în več, de cătră mine (*sic*) nesupărată. Iar, întâmplându-să și venîndu Ghiorma cu frate-său Coman și ar avia ceva a răspunde pentru 'acest petecu de vie, să avem

noi săteni cu frate-său Ștefan a-ș căuta cu noi, iar nu cu jupân Enache, pentru că dum. au cumpăratu cu buni bani și drepti fără de ničo pricină alta. Și pentru adevărata credință ni-am iscălit mai jos, puindu-ne și degitele mai jos, ca să să ciază în tot locu și ori la fiește judecată. 1762, Av. 10 dni.

(Degete :)

Eu, Ștefan, fratele lor, împreună cu săteni, am vândut de bună voe.

Eu, Niagu Arič părcălab am vândut, cu săteni.

Eu, Vladu Roșca părcălabu, cu săteni, am vândut.

Crăcun Răpianu, vânzător. Dumitru Nan vânzător.

Drăghișan părcălabu, cu săteni, am vândut.

Eu Coman Gură Dulce, vânzător. Costandin Dănescu, vânzător.

Bucur Troacă, vânzător.

Eu, Stan Bondocu, vânzător.

Radu Sorescu, vânzător.

Diaconu Grigorie, vânzător.

Radu Comni (*sic*), vânzător.

Și cu știrea tuturor sătenilor, și care n'au fost față.

Și am scris eu, Ion Brașovianu, cu zisa tuturor sătenilor, și sântu martur.

(V-o :) Zapisul sătenilor din Țintia pentru vânzarea vii lui Ghiormei i lui Coman sin Stanču Călugăru Lipănescu:

2.

Adecă eu Ștefan, brat Ghiorma Lipănescul ot Țintea, dinpreună cu săteni de la sat Țintii, dat-am zapis[ul] nostru la mână dum[nea]lui jup[ănu]lui Ianache Gheorghiu ot Cămpina precum să să știe că, având frate-meu Ghiorma 5 cezvărți de vie părintească în dealul Țintei, pe moșia sfintei mănăstiri Mărgineni, care să răzorește cu pop[a] Vlad Pătros și cu Costandin Pleș, și din drumul de jos până în drumul de sus, însă și o crămșoară, o toci-toare, și am tocmit cu dumnealui drept tl. 26, aceste 5 cez[vărți] care mai sus scrie, și ne-au dat dum[nea]lui toț bani deplin, și i-am luat în mâinele noastre. Deci dumnealui să aibă a stăpâni cu bună pace, și dum[nea]lui și coconii dum[nea]lui, și tot neamu cine s'ar trage den dumnealui, atăta de cătră noi, cât și de cătră toț săteni; iar, de să va scula cineva, atăta din săteni, cât și de cătră Ghiorma, noi, săteni, să avem a răspunde la orice judecată.

Și pentru credință ne-am iscălit și ne-am pus și degetele în locu de peceț, mai jos, ca să] să crează.

Iul. 29 dn., 1762.

† Eu Ștefan brat Ghiorma, vânzătoru.

† Eu Drăghicean părc[ălab] adeverez.

† Eu Gligore diiacon „

† Eu Neagul părcă[lab] „

† Eu Vladu părcă[lab] „

† Eu Costandin Dănescu „

† Eu Coman Gură Dulce „

† Eu Vasile Coj[ocariul] „

† Eu Stan Gușat „

† Eu Crăcun Răppanul „

† Eu Dumitru sin Nan „

† Eu Radu Florescu „

† Eu Gheorghe Dănăscu „

† Eu Vladu Calestru „

† Eu Stoica Pistică „

† Eu Radu, fii-său „

† Eu Tudose Băndaru „

† Eu Șarban Dănescu „

† Eu Bucur Troacă „

Și noi cu toți săteani care am fost de față.

(Pe dos:) Ἡ ὁμολογία τοῦ ἀμπελίου τοῦ Γιώργκα.

3.

† Adeverezu cu zăpisul mieu la mână dum. nașului Andreiu Dimitriu precum să știe că am luat denu mână dume zăpisele, adecă cin[ci] zăpise de vie ale răposatului cumnată-mieu Iana che cel Negru, ce le avè pentru viaa ce are la dealul Ținte, care zăpisele acestea le-au fostu lăsat răposatul la dum. zălog pentru o datorie. Ce, fiindu zăpisele acum de trebuință cumnată-mi Calîți, m'am rugatî eu de dum. de mi le-au dat în mână mea, ca să le trimițu cumnată-mè, ca să-și isprăvască o treabă cu niște oameni ce s'au sculat ca să ia din vie îndărat, apoi, isprăvindu-și, să aibu eu a-i dare dum. aceste zăpise. Iar încă dându-le (?) nașului And[r]ei, ca să le aibă dum. Iar, până să va plăti cumnată-mea de datoria răposatului, s'au mai găsit un zăpisu de vie, care s'au făcutu zăpise șase; iar, întâmplându-să ca să nu dau

zapisile iar în mână dum., dumⁱ să fie bunu stăpănu pă vie, și cu scrisorea aceasta a mea, și cu zapisul răposatului, ce-l are dum. la mână, că, fiindu-că au fost forte trebuinçoase zapisile, și de aceia mi le-au dat dum. în mână mea. Și pentru credință m'am iscălit mai jos ca să se crează.

Eu Iordachi Cod[il]ă adeverez. Mart 21, leatu 1772.

Însemnarea ce zapise au fost și de la cine.

1768, Fevruare 20, zapisul lui Radu Sorescul i cu frați lui Nițul, pogoane 2.

Un zapisu ce au vândut săteni Ținti 5 Țozvărți de vie la un om, anume Ghiorma.

Un zapisu al Ghiormi Lipănescul, iar de 5 Țozvărți.

Un zapisu Andrei Pleșăscul, de pogoane 2.

Un zapisu care scrie pe numele popi lui Vlăd, vânzător.

Un răvașu al setenilor care s'au scris alt zapisu în zapisul acesta în față.

1785, Feur. 15, Cămpina. Aceste mai în sus șase zapise le-am priimitu eu de la mână dumneaei jupăneș[i] Dospini, soția răposatului Iordache, și nu mai am nimic cu dumneaei de acum înainte.

Ἀπόστολος...

B... la vâtf. mart. când ș'au luat zapisele.

Ἡ ὁμολογία τοῦ βατάφου Γιοργάκη διὰ τῆς ὁμολογίας τοῦ Γιανάκη Νύγκρουλα (sic) διὰ τὰ ἀμπέλια.

4.

Adică eu Costandin sin Pană Bocioagă ot Vălenii-de-Munte, dinpreună cu soția mea, anume Ecaterina și cu muma mea Neacșa i cu frații mei, anume Enache i Istrate, dat-am credincios zapisul nostru în mână Sfinții Sale părintelui egumenul Văleanul chir Chiril, precum să se știe că i-am vândut eu Sf. Sale un loc de casă aicea, la Târgul Vălenilor, pă ocina noastră vălenească, care o avem și noi de la moși, de la strămoși, de la moșul nostru Ion Drăgan. Carè acest loc mi s'au venit mie de către frații mei, partea mea părintească, care pe acest loc au fost cumpărat părintele mai nainte vreme o casă de la Dumitrana, soția lui Dumitru Pârlică, casa și cu pomii după casă, i altă casă de la un

Tudorache Pițoruș, casa și cu pomi după casă, care se află pă acel loc, cumpărând Sf. Sa casele și cu pomi după acel loc. Deci, având și eu păs și trebuință pentru bani, am mers la Sf. Sa și am căzut cu mare rugăčune de i-am vândut locu de sub pomi și de sub case, care să coprinde cu zapis, drept talere 40, adică patruzeci tocmai. Care loc este în mahalaoa Bercenilor, pă mal, lângă sf. biserică din Berceni, între unchiaș Ion Bezdideanul și între Negoită zet Pană Bočoagă; care și semnale locului să se știe de unde să începe : din drumu de la biserică merge până la apă, în gârlă vălinească ; lungul este de treizeci de prăjâni, dar curmezișul locului la cap în drum, unde sânt pietre puse de la poteca apei, de la unchiaș Ion Bezdideanul pin gardul lui Negoită zet Pană Bocioagă sânt prăjâni 15 ; la mijlocul locului altă trăsură, tot din poteca apei, de lângă Bezdideanul, iar până în gardul lui Negoită Păghinuc (*sic*), unde sânt pietre puse, prăjâni 17 ; la al treilea trăsură, pă lângă apă, în dreptul potecii, pă apă în sus, până în râpă, în dreptul gardului lui Negoită, unde sânt puse pietre prăjâni 17. Care acest loc l-am vândut cu știrea fraților mei de moșie i cu a vecinilor și din sus și din jos, și bani i-am luat noi deplin în mâna mea. Și eu i-am dat locul să-l stăpânească Sf. Sa cu bună pace ohabnic în veci, de către noi și de către tot neamul nostru, neam de neamul Sf. Sale, și ce va fi voia Sf. Sale să facă pe dânsul. Și pentru mai adevărată credință am dat adevărat zapisul nostru la mâna Sf. Sale, întărit cu iscăliturile noastre, puindu-ne și degitele în loc de pecetie, ca să se crează.

Leat 1782, Oct. 30.

(Iscălit :) Eu Costandin sin Pană Bocioagă, dinpreună cu soția mea Catrina, am vândut.

Eu Enache brat Costandin am învoit.

Eu baba Neacșa, soția lui Pană, muma lui Costandin, am voit.
Popa Iane, moș. ot Văleni, am învoit.

Mihalcea Voichița Stoichi sin Iorghi moș. am învoit.

Nediscifat (*sic*), fiind grecește.

Mareș zet Miclea Voichi, moșneană, am învoit.

Și am scris eu, diaconu Stancu dascălu, cu zisa lui Costandin i a moșnenilor, și sânt martor.

Acest schimb ce s'au făcut este făcut cu voia amândurora

părților celor mai jos arătați. Deci are și Stama Brașoveanca a stăpâni locul ei după acest zapis ce-l are la mână. Acesta.

1803, Iunie 1.

(Iscălit :) Eu Istrate Bocioagă adeverez.

Eu Pană adeverez.

Nediscifrat (*sic*), fiind scris grecește.

Eu unchiaș Stan Petrescu adeverez, și martor.

Acest schimb s'au făcut înaintea mea, cu voia amândurora părților, nesiliți de către nimeni. Deci, fiind dupe voia lor, am iscălit.

803, Iunie 1.

(Iscălit :) George Iacob.

(Copie iscălită de Primărie, 1878 ; primar : I. Boeroianu, secretar : C. Dimitrescu. Pecete cu „Judecătoria Pl. Teleajănilui, târgu Văleni“, și un cerb.)

5.

Adică eu, dascăl Cârstea, fečorul lui pop[a] Parașchivi ot Slănicu, dinpreună cu soția mea, Maria, cu copii mei, dat-amu credinčosu zapisul meu la mână lui Petre zetu Dumitru Săpunaru precumu să să știe că i-amu vândutu o funie de moșie de stânjâni șase în latu, iar în lungu din apa Slănicului până în apa Teleajănilui, însă din cinu până în cinu, care moșie pă din sus să răzoraște cu Crăčun al Popi și pă din josu cu Stanu Turcu ot Teișanii, însă cu tocmeală bună, dreptu tl. 12, adică doisprezece stânjeni. Care acești bani i-amu priimit toți deplinu în mână mea. Și i-amu vândutu dumnealui de a mea bună voe, nesilitu de nimenia, și să aibă a stăpânii dumnealui i copii dumnealui i nepoții căți Dumnezeu i va dărui, atât de cătră mine, cătu și de cătră tot neamul meu, și să-i fie dumnealui moșia ohamnică în veču. Iar care cinevași de cătră mine sau de cătră neamurile mele să voru scula cu vre un protimisu ca să răscumpere moșia, atoncă să fiiu eu răspunzătoru la orice judecată mă va trage, fiindu-că ne-au fostu cu știrea și voaia tuturor. Și, cându s'au făcutu acestu zapisu, au fostu și alte obraze față, care mai josu să voru iscăli pe anume. Și pentru încredințare m'am iscălit mai josu, pușindu-mi și degetul în locu de pecete, ca să s[ă] crează.

1814, Mart 16.

Eu, dascăl Cârstea, dinpreună vânzătoru, cu soția mea Maria, i cu copii mei, vânzători.

Eu Stan croitoru, cumnatul Cărsti, dipreună cu soția mea i cu copii mei adeverez.

Eu Ivan, cumnatul Cărsti, dinpreună cu soția mea i cu copii mei, adeverez.

Eu Mărzea măcelaru, cumnatul Cărsti, dinpreună cu soția mea i cu copii mei, adeverez.

Eu Gligore Mitrea, văru Cărsti, adeverez.

Eu Aghelu Băcanu, martur.

Și amu scrisu eu singuru cu mâna mea.

6.

Din luminata porunca Mării Sale Domnului nostru Io Ioan Gheorghiu Caragea Vvd. fiind orânduit să aleg și să deosibesc sijn. fieșcăruia moșnean dintr'acest hotar Teișani, ales-am, și lui Petre Post[e]lnicul zet Mitrea ot Slănic sijn. ce mai jos să arată.

1814, Dechm. 4.

<u>sijn.</u>	<u>cir.</u>	<u>1.</u>	<u>...trăsuri</u>
13			1 la apa Slănicului
13		2	
13		3	
17		4	
15		5	
14		6	
13	2	7	
12	1	8	
12		9	
"		10	

Drept aceia am dat această țidulă la mâna numitului ca să stăpânească cu pace suma s[tân]i[e]nilor ce mai sus să arată, la fieșcare trăsura după cum sânt aleș și în foaia cea mare.

Tudorache Homorâcian....

7.

Adică eu cel mai jos iscălitu încredințazu cu zapisu mîeu la mîna părintelui popi Marcu sin popa Tudor precum să să știe că, fiindu eu clăcașu al răposatului tată al numitului preotu și după moartea tată-său am rămas la Sfinția Sa clăcașu și, la prefacerea casi neavându mijlocu de bani, m'am rugatu de părintele

de m'au împrumutat cu lei 600, și acum, socotindu-ne pentru do-
bânda banilor și claca casii, făcându-se o sumă de ani și neavând
mijlocu ca să-i răspunzu bani, m'am învoitu cu Sfinția Sa și le-am
vândut casa cu tot coprinsu cât să află, i pomii cu bună toc-
meală, dreptu lei 1.200, adică una mie doou sute; pă care bani
e-am și priimitu toți deplinu în mâna mea. Deci să aibă Sfinția Sa
i urmași Sfinții Sale a o stăpâni ohavneacă în veci, fiindu-că e-am
vândut-o de voea mea. Și, ca să fi acestu zapisu al mieu temei-
nicu, am rugat pă cinstita supt-ocărmuire acestui plaiu Teleajinu
de l-au adeveritu cu iscălitura, iar eu me-am iscălit cu mâna
mea.

1841, Noemvrie 17.

Cosd. Cărpenișanu Post. am vândut de bună voia mea (bună
scrisoare).

Gh. Negulescu, mart.

Panca polcov., mart.

Ionîță Țenia, mart.

Nică Filîpu, martoru."

Scrie I. Negulescu, supt-ocărmuitor plaiului Teleajăn.

„Iscălitura de mai sus fiind adevărată a Postelnicului Costandin
Cărpenișan, spre creditu să adeverază și de supt-ocărmuire.

841, Dechvr. 10.

(Pecete ștearsă cu „Supt-ocărmuirea pl. Teleajănuului“ și trei brazi.)

8.

Supt-iscăliți lăcuitori ai târgului Slănicu printr'aceasta încre-
dințămă pe oricine că d-lui Stefan Marcu, seminarist din Sf.
Episcopie a Buzăului, orânduit fiind de învățător în școala co-
munală a acestui târg, supt direcția d-lui dd. David Almașanu,
profesor național ală despărțiri plaiului Teleajăn, numitul învă-
țător ș'a împlinit cu destulă scumpătate îndatoririle puse asupră-și,
fiind școala deschisă până la Iunie, luminând mintea tinerilor în-
credințați îngrijirilor d-lui, dictându-le lecții peste îndatorirea d-lui,
cum : Gramatica limbii românești, Gheografia celor 5 continente
ale pământului, cum și a țări noastre românești, Aritmetica
prescurtată, Istoria Sf., asemenea prescurtată, scrierea caligrafică,
cântări bisericești, dintre care unii din școlari au trecut și Anas-
tasimatarul și alte cântări pe musichia bisericească, încredințân-
du-ne de aceasta prin chiar a noastră auzire și privire la ecsa-
menile din anul 1844 și 1845, cu care prilej d-lui dd. Sr.

Costandin Duca, cămărașul, cunoscând mai mult și prețuind aceasta, împreună și cu ceilalți amployați, au binevoit a încoraja această silință a d-lui și a școlarilor, cărora le-a și dăruit gratis cărți, coroane și altele.

Drept acăa, spre dovadă pentru a noastră mulțămire i-am dat aceste supt chiar ale noastre iscălituri.

1846, Ghenarie 1, Slănicu.

Dimitrie Stamatopol, Popa Theohar duhovnicu, Anastase (?) Popazoglu, Andrei Post., Ioan Ghica ot Ocne, Duță Cantaragiu, Neculai Duță, Alecu Dimitriu. Eu Tudosa Oancea, ales. Eu Mitrică Veselu, ales. Eu Mirica Dorobanșu, ales. Eu Dinu Voicu. Eu Gorcă (sic) Stase. Theohari Anghelescu. Stănachi Brașoveanu. Dragomir Șarbu. Eu Dinu Băcanu, starostea. Eu Drăghișu Băcanu.

Cărmuirea judț. Prah[o]v[a].

Dela mai sus arătat, fiind recomatata și de supt-iscălitul, să adeverează după cererea înfățășătorului. 846, Iunie 2.

Cîrmuitor: N. Gh. Filipescu (?).

9.

Copie întocmai după foaia de zestre ce mi s'au dat de la so-crul meu preotul Marcu, precum mai sus arată; 1848, Inuovarie 21.
No.

1. Casele ce am într'acest târgu, mahalao Costeni, cu tot coprinsu lor, porumbaru i livadea d'inprejur, cu câți pomi se află într'insa, închise cu gard cu striășină.
2. Livedia din căminul (sic) părintelui ce este alături cu frate-mieu Ilie prin pruni înfierăți.
3. Coprinsul de la odae sau de la ogradă din vârfu cu patru rânduri de pruni mari, din cap până în cap, și unu de spre pruni mici până la nucu din pruni, la prunu înferat, și lo-cul cât să află de spre gard spre pruni popi Radului; însă cu gard; asemenea și grajdul ce să află în grădină, de vârci, șindrilit, pe pământul sfintei mănăstiri Cotroceni.
4. Lazul de fân din Tâmpa pe jumătate până la tufele înfe-rate din jos de ulmi și în piatra din drept[ul] ulmului și pe culmia muchi pe pământ ohavnic.
5. Optsprezece, No. 18, stinșini moșie în curmeziși, păduze în hotarul Vărbilăului, însă la capu de spre Valea Bisericeii

să scade cu două trăsură după țădula hotărnicii : să încep din drumu pocni Carpenului și merge în lung până în Valia Bisericii, pământ ohavnic, alături cu dum[nea]lui văru-mieu, Nică Filip.

6. Lei doo mii, No. 2.000 de lei, bani în naht, cu cei de la salba de gât.
 7. Doi boi de jug.
 8. Una căruță de boi legată cu fier, cu lănciuri la locurile unde trebuie și lanțu după supt ia.
 9. Una vacă cu vițel.
 10. Una iapă noatină de doi ani.
 11. Un palton.
 12. Trei rochii, însă una de musulin, una de tulpan și una de stambă și o băsmăluță de mătase.
 13. Una famenă (*sic*) de postav blănită cu samur.
 14. Patru boccialăcuri, unu de ginere, de nun, de socru și de soacră.
 15. Doo fuste de madipolon.
 16. Șiase cămăși fămeești.
 17. Una masă de borangic pă masă.
 18. Patru prosoape lu[n]gi.
 19. Doosprezece șervete de masă.
 20. Dosprezece tacâmuri de masă, însă patru talere de cositori și șiase farfurii.
 21. Un tacâm de dulciață, tavă, doo chisele, doo păhare, doo lingurițe și o farfurioară, câte trele bucăți de argint.
 22. Doo scoarțe alese, o saltia și un macat de madipolon.
 23. Patru perne de tiancū și șiase de perete.
 24. Una ladă noo mare.
 25. Una căldare de casă și o tingire cu capac de aramă.
 26. Un topor.
 27. Una tigae, una frigare și un vătrari.
 28. Una păr. pirostriei.
 29. Doo buți vechi.
 30. Una oglindă de perete.
 31. Doo sfeșnice noo de alamă.
 32. Un lighean cu ibricu de alamă.
- 32 adecă treizeci și doo bucăți și de la Dumnezeu milă și har și de la mine blagoslovenie.

Aceștia condee arătate toate le-am priimit eu supt-iscălitul, fiindu și alte persoane față la această facere(?), cari să va da iscăliți.

Opria Popescu.

Ion Brașoveanu (?).

I. Mihăescu față. E. Ionescu față.

10.

Zapis prin care incredințăm noi, fii răposatului Andrei treti logofăt, că, lăsând în pământ alături cu curtea sfintei biserici Berceci și în urmă făcând bină noi pe pe acel pământ, tot pentru folosul sf. biserici, și acum, de când s'au făcut acele case, neavând sf. biserică niciun folos de la dânsăle, ci văzând că s'au dărăpanat, s'au găsit dumnealui logofātu State sin popa Marcu mușteriu de a le cumpăra. Și, văzând că iaste un folos mai bun pentru sf. biserică, le-au vândut d-lui în drept lei doă mii, no. 2.000, care bani i-am și primit noi, clironomi, și acești bani îi lăsăm capital sf. biserci, ca să să dea cu dobândă unde va cere trebuința, la oameni siguri, cu dobândă de lei zece la sută p'an, ca și acei neguțători să să mulțumească cu această dobândă, iar, făcând trebuință, bani clironomilor, ca să-i poarte cu dobândă, să fie dumnealor cu protimisis, această dobândă să să depuie la cutia sf. biserici, pentru trebuința biserci p'ă fieștecare an, iar capitalu să să întrebuințeze numai atuncea când să va face biserca din temelie. Aceste case cu pământu lor ohamnic are semnale următoare: în față spre drum din zidu curți sf. biserci până în chiotoari casi cei vechi din dos, iar în celelalte părți după cum s'au stăpănit din vechime. Și d-lui să aibă a le stăpăni ohamnice în veci, d-lui, copii d-lui, nepoți, strenepoți, câți Dumnezeu le va dăru. Și spre sigoranția d-lui am poftit și p'ă cinstita comisie a acestui oraș de l-au adeverit, ca să-ș aibă temeiu, iscălindu-l și noi cu ale noastre iscălituri.

1849, Martie 1,

Văleni-de-Munte.

Ieu Uța, soția răposatului Zamfirache Andrieu, dinpreună cu toți fii miei.

Ionică Andrieu treti logft., dinpreună cu fii' mei, să fiu dator să și urmeze în datoriile... și adeyerezu.

Ioan Andriču.

Pop Mihailu, duh. Berevoesc.

Ioniță Ținia, martoru.

D. Andreescu, mart.

Ioniță (?) Brașoveanu, martor.

M. Pasculescu, martor.

Scriitor: Praporgic Ioan Zamfirescu.

Comisia târgului Văleni.

Iscăliți din față viind la comisia și mărturisind prin viu graiu că de bună voe au făcut această vânzare, după rugăciunea făcută să adeverează și de Comisie.

1849, Fev. 28.

Șt. Saroșan (?).

No. 29.

X. Niculescu.

(Pecetea cu șapul și inscripția orașului.)

11.

Pentru lei una mie ce are a răspunde d-lui State popa Marcu din capitalul sf. biserici Berceni, care capital s'a lăsat drept zestre a sf. biserici de răposatul ctitor Ioan Andreescu, acum la prefacerea sf. biserici, cerând trebuință pentru săvârșirea lucrului zidării și zugrăvitului, pentru care n'a rămas mijloc de a mai face altă contribuție ctitori și inoriași, printr'aceasta asigurăm pe d-lui State P. Marcu ca să răspundă în primirea epitropilor acei lei una mie ce este d-lui dator, ca și epitropi să-i răspundă în primirea d-lui Hristache zugravu spre răfuirea tocmeli.

Și, fiindcă zapisul d-lui se află în mâna d. Panca Andreescu, supt-iscăliți îi dăm aceasta spre a fi apărat de acel înscris în toată vremea, ca unu ce au răspuns bani, iar dobânda acestor bani rămâne a-i da când își va primi zapisul. 1851, Oct. 1, Văleni.

Popa Marcu, duhovnic sfintei besărici Berceni. A. Sorescu. M. Puntulescu. M. Caplescu. Ioan Costandin. Ion Niță Țenia. Anghelu Țenescu. Ușa Zamfireasca; am voit.

Gheorghe... Necolae prot. Popescu.

12.

Cămarășia ocnii Slănicul.

Acest bilet cunoscându-se de adevărat al dumnealui îngrijitor

al aceștii moșii Slănicul și după cererea ce prin reclamație face să adeverează de Cămarășie după orânduială.

Cămarăș D. Jumătate (?). 1857, Apr. 27.

(Pecete cu vulturul și „Cămarășia ocnii Slănicu“.)

13.

16 Mart 1859.

Nae Anghelache vinde „ohavnicu“ lui State Mărculescu în Văleni „una bucată pământu din grădina mea ce am moștenire părintească și care cade în dosu biserici Berceni... Din colțu zidului biserici... Pă uliçoară spre Teliajănu... Măsuratu cu stânjinu lui Șerbanu-Vodă... Dreptu galbeni împărătești cinsprezece.“

14.

Diiață.

Suptu-scrisul preotul și duvovnicul la biserica Berceni dintr'acestu târg Văleni, ajunsu la vârsta bătrâneților, peste 66 ani, dorind a servi lui Dumnezeu mai în liniște, am hotărātu a mă retrage la viața monahică în schitul Izvorăle dintr'acest plaiu Teleajăn, unde, după ce mi-am făcut chiliale trebui[n]cose ina[in]te de a-mi lua cinul monahicescu, am făcut această diiață, prin care am hotărātu și am regulatu cum să urmeze moștenitori miei, fii State și Ilie, cu care am împărțit toată averea mea, multă, puțină ce îmi mai rămăsese, deosebitu din zestrea ce am dat celor 5 fete și, din cele ce mi-au rămas, toată averea mea mișcătoare și nemișcătoare pă trei părți, din care o parte oprescu eu pentru suptușinerea mea cât voiu mai trăi eu și pentru căutarea sufletului meu dupe trecerea mea din viață și pentru căutarea sufletelor celorlalți răposai mai înainte din familia mea, și doo părți vor lua fii mai sus-numiți într'acesta chip cum aicea urmează :

Intăi. A trêa parte din via ce am în delul Scăenilor, valea Orăși, comuna Seçu, plaiu Potgoria, atâtu din vie lucrătoare, precum și din obraște, cum și pivnița, casa, cum și edecurile, vasele, totu ce să află în ființă.

2-le. A treia parte din moșia ce s'ar alege în hotarul Coțofănește, zestrea de la răposata soșia mea, Ana.

3. A treia parte dă fâneațe den Tâmpa și din stâniș[nii] dă

pădure, de la poiana Carpenului, hotarul Vărbilău, precum și din cei doozecii stănjănei, totu acolo, dați mie de vărul meu d. Nică Filip, cu înscrisul dumnealui din leatu 1845, dosebitu de zestrea ce am datu fetelor mele, cum asemenea din pogoanele în siliștea satului Vărbilău analogul la suma stănjănilor, dupe hotărîre lui Ștefan Dudescu sau care s'o mai face.

4. A trêa parte din levedea de pruni cei bătrâni dupe Predeal, din acest târg Vălenii, propietarea (*sic*) mănăstiri.

5. Casa cu coprinsul ei dupe Văleanca, cu loc moștenitor, făcută cu cheltuiala mea, rămăne pe sama fi-meu Ilie, inpotriva căreea am ajutat pe fi-meu State cu lei șase sute la cumpărătoreea caselor din Bercenii ale fi-meu State; și pentru aceste părți ale lor vorbite la acestu articol oprescu și eu pe sama mea cazanul de rachiu, cu capacul lui și țevile lui, cu totu tacămul lui.

6. Ačastă a treia partea mea arătată la articolele de mai sus, oprite pã sama mea și ale sufletelor morților de familie mea, dupe trecerea mea din viață vor rămănea fiului meu State, în care am totă încrederea, carele m'au ascultat și m'au respectat și m'au căutat la trebui[n]țile mele și la neputințele mele, atât elu, cătu și soția sa Elisaveta. Iar zestrea fetelor celor cinci măritate după foile a fieșcare l'am răspu[n]s totă pã deplin fieșcăriia ginere.

7. Fiul meu State pentru partea mea ce o las lui îl datorez suptu răspundere innai[n]tea lui Dumnezeu și a omenilor ca după trecerea din viață să mă înmormănteze depre cuvii[n]ță și să vadă de sufletul meu, și să dea zece sărindare la zece sf. bisereci, pe la preoți cei mai de consîderatie, și să mă pome-nească, atăta pe mine, cătu și pe răposai cei din familie mea dupe datoria sfintii noastre Bisericii ortodoxe.

8-lea. Acest al meu testamentu sau, să zic, diată, am făcut-o cu voința mea, am scris-o și am iscălit-o cu însuș mîna mea și cu iscălitura mea, față și cu persoanele aicea iscălite ca martori, și am încredințat-o fiului meu State, dându-i și toate zapișile atîngătore de moșie ce avem în mai multe hotare. Aceste le las cu bună voi[n]ța mea.

1860, Maiu 8.

Preotu Marcu referendarie.
G... R. Pitiș am fost față.
P. Mihăescu față.

N. IORGA

DOCUMENTE MEHEDINȚENE¹

¹ După o colecție, încredințată mie, a d-nei Izvoranu.

Documente mehedințene

1.

Cu ajutoriul celui prea-înnalt Împărat ceresc dau aciașă foe dă zăstre fie-măa Mandei, precum voi arăta la vale.

A treia parte din partea mea de moșie din Sălătruc, care după săvârșirea nunți să fie stăpânitori.

A treia parte den Tămna, după săvârșirea nunți să fie stăpânitori, iar pân atunci are dumnealui voe a-și face agonisala pă moșie, cât îi va fi voia.

Și o fată de Țigan.

Și copilu cel mic de Țigan, anume Dumitrașcu, pentru haine.

O telichevie de atlas cu flori de fir.

O rochie de șamalagiă cu antereu și televechiia ei de purtare.

4 boi mari.

2 vaci fătătore.

1 iapă.

[O] pe[re]că pastale de argint cu colanu lor.

4 cămăși femești, însă una cu fir.

2 cămăși voinicești.

1 cămașă dă socră.

1 masă de pânză.

3 șervete.

2 peșchere.

4 bazmale.

1 cămarat cusut.

2 scorță, însă una aleasă.

O velență.

3 perechi dă lână.

6 șiruri de mărgian.

2 măci de stup.

Și am iscălit.

Ghen. 21, 1753.

Costandin I... Măriia, soția mea.

Și am scris eu, popa Tanasie ot Tămna, cu zisa și învățătura
mai sușilor numiți, și sânt și mart.

2.

Cu plecăciune mă închin dumitale.

Cinstit pitacul dumitale priimii și cele de către dumneata scrisă
văzuî, ca să viu pentru pricina unui zapis al mieu ce-mi scrii
că-ți sânt datori dumitale din judecata Poroineanului cu moșia
Albul. Care acest zapis este luat de la mine fără de orânduială,
fiindcă atunci la facerea acestui zapis mă aflam foarte amestecat
de boală, precum dumneata știi, și vechil am avut pe alți, iar
nu pe dumneata, căruia i-am plătit și toată partea de cheltuială
câtă m'au agiuns, până dă m'am lăpădat eu de judecată după
zapisul și ecsoflisis ce le am de la dănsul.

Cu toate că prea bine este știut dumitale că eu de judecată
sânt lăpădat înaintea Divanului de sânt acum la Marte zece ani
trecuți, dar mă rog cetește anafuraoa dumitale, să-i iai sama bine
de vezi ce cuprindere are, că mi să pare că vorbește așa că,
judecându-te dumneata cu Poroineanu la Domn și câștigând
dumneata și Tămnencele judecata, să rămăie zapisul Teianului ne-
țanut în samă, cum și de cheltuelile din urmă să nu fiu supărat,
și orice folos veți dobândi, cum și din cheltuelile luând de la
Poroineanu, să rămăie pe sama cetașilor Temneni, că eu m'am
lăpădat de judecată și mai mult nu mă mai amestec cu dănsi.
Apoi dumnv. la Domn v'ați judecat dreptatea, și moșia ați căș-
tigat-o, cum și, din cheltueli, am văzut că dumneata apucaî pe
Poroineanu să-ți răspundă. Apoi eu ce sânt vinovat să mă mai
apuci dumneata pe mine acum de altă cheltuială, când Divanul
hotărește în anafuraoa dumitale, precum mai susarăt, să rămăie eu
nesupărat, în vreme că dumv. ați câștigat dreptate de la Domn?
Zece ani sânt la mijloc trecuți cu dumneata; adese ori m'am
întălnit prin Craiova și într'acești zece ani nimic nu mi-ei po-
menit până acum ca să-mi faci vre o cerere. Ci eu așa mă rog,
boeriule, să nu mă mai superi, că nu mă supune dreptatea mea
să mai plătesc dumitale și alte cheltueli, precum vorbește chear
Divanu în anafuraoa dumitale, depe ce au rămas anafurao mea

gios după neadevărată dovadă ce a arătat cumnată-mieu Odrobonea în Divan a treia oră, care în anafurao mea anirisă zapisul ce-l ai dumneata de la mine. Și acum că, dupe ce ați câștigat și ați dobândit dreptatea de la Domn și a să ști (sic), nu ar fi cu cuviință să mă mai superi dumneata, ca unu ce eu sânt lăpădat de judecată și de acea moșie care ați luat-o de la Poroinuanu, precum știi c'am dat zapis de lăpădare împreună cu nevasta mea chear în Divan, ca o zestre ce erea a ei, nemulțumindu-vă dumv., cum și judecata, numai pe iscălitura mea. Pentru care mă rog ca să am iar și cinst. răspunsul dumitale ca să știu, fiindcă eu sânt al dumitale

slugă

Ioniță Teanu.

Dumnealui biv Vel Medelnicer Petre Portărescu cu plecaciune la Craiova.

3.

Prea-cinstite dum. biv Vel Vornice,

Cu prea-plecată răvașă jăluiesc dumitale pentru un căpt. Gheorghe Izvoranu din sud Mehț. că, eu fiind rezașă cu numitu pă o moșioară ce să cheamă Sălătrucu, unde, după protimisul ci-am avut, am cumpărat amândoi 500 de stănjeni de moșie de la un Matei Iupceanu i dumnealui Petrache (?) Ipceanu, și, acum, mai vânzând 500 de stănjeni o Ilinca Iupceanca, nepotă numitului, eu, aflându-mă în slujbă domnească și neștind de-acē vânzare, acum loai știre că sângur numitu au cumpărat-o. Pentru care mă rog dumitale să fie cinst. porunca către numitu ca să priimească bani pe giumătate, partea mea ce am prothimis de-a o lua, căci nu-l poci îngădui a stăpăni numai numitu sângur. Iar, având cevaș a răspunde, să viie la judecata cinst. Divan.

Și cum va fi mila dumitale.

Prea plecat dumitale

Mihai Izvoranu, polc. din sud Mehț.

(Chemare la judecată,
21 Novembre 1809).

4.

14 Iunie 1815.

Plângere, pentru Tămna și Pavățul, contra Tămnenilor, cari-

țin „în silnicie“ locul biv vt. Vist. Ioniță Puroineanu. Se judecase înaintea lui Antim arhimandritul de la Episcopie, a Pitarului Lambru Vilară și a Medelnicerului Gheorghe Jiianu. Tămnenii se tem și se adresează și la biv Vel Clucerul Costandin Brăiloiu. Se face cercetare *eretocrisie* (și „erectocret“), în lipsa lui Gheorghe Jiianu. Brăiloiu refuză iscălirea raportului, „hotărârea tuturilor“, cu privire la „acel codru de pământ, Albu“. „Se alunecă“ și Divanul; după el, ar fi numai o „vale“. Petiționarul crede că „să va dovedi că s'au stăpănit și Albu împreună cu Pavățul și cu celelalte numiri și se vor numi tot Tămna“. Tămnenii opun „că aceste trei numiri dă moșii, Tămna, Pavățul și Albu, dăn veichime au fost trei hotară..., cu semne dăspărțitoare unul dă altul, și, câte trele fiind tot la un loc, au pomenit ei și părinții lor stăpânindu-să jumătate de dănșii și jumătate dă Cilibii, dăn care să trag Puroineni, iar, dă la o vreme încoace, sculându-să tatăl jăluitarului cu judecata asupra lor, cum și jăluitarul fii-său după moarte-i, căutând el să-i lipsască dă'ntr'ăastă stăpănire, cu cuvânt că ei au a ținea numai a opta parte dăn Pavăț, la câte judecăți i-au tras, dă la toate ș'au dobândit dreptate prin cărți dă judecată, rămăind a le fi stăpănirea tot pă în doaa, precum dăn vechime s'au urmat, iar, jăluitarul tot neodihniindu-să, după jalba ce au dat la Divan orânduindu-li-să ceruți cercetători, adecă cuviosul arhimandrit Anthim, dumnealui Clučr. Costandin Brăiloiu și răpt. Pitr. Lambru Vilară, au dat înscris amândoaă părțile că vor rămănea mulțumiți pă ceia ce vor găsi cu cale. Și, așa, intrând în cercetare, văzind sineturile ce au și o parte și alta, au găsit cu cale să stăpânească ei a patra parte dăn Tămna și a opta parte dăn Pavăț, iar hotarul Albu să stăpânească numai dă dănșii singuri, arătându-ne spre ajutorul lor aca alegere a dumlui Clucerului Brăiloiu, scrisă dăn trecutul lt. 813, Septv. 30... Iar Puroineanu cu cetașii lui să ție în hotarul Pavățul șapte părți și în Tămna trei părți, însă după ce să va dovedi curat hotarul cât este al Tămnei, fără a amesteca într'ănsul vre o altă curea de moșie, dăn alt hotar, nici dăn hotarul Albului, care, învecinat fiind cu Tămna i Pavățul, având Tămnenii și într'acel hotar stăpănire, l-au fost alăturat cu aceste doaa hotare și o stăpăniia de-avalma.“

S'au cerut de ambele părți hotarnici. Se vede că pe hotarnicul vechiu „însuș Puroineanu ar fi venit dă l-au rugat să nu pome-

nească nimic dă dănsul (Albul), căci au gând să-l bage în hotarul Tâmnii“. Nu recunoaște cele spuse. Tâmnienii n'au dovezi pentru pretenția lor, „dăcăt numai un zapis vechi dă ani 203 al unui Stoica logt., moșul Pureceștilor, scris la mână vară-sa Neagăi Tâmneanca, coprinzător că i-au vândut dă n parte a treia a opta dă n Tâmna și dă n Albu, dă n câmp, dă n pădure și dă n vaduri dă mori și dă n rumăni drept 5.000 dă bani, și în prețul banilor au dat doi boi și o vacă cu lapte. Care zapis, măcar că nu să știe dă este adăvărat sau nu, fiindcă, după ce dă nimeni nu este adevărit, ci numai cel ce au scris, au și iscălit, puindu-ș degetul în loc de pecete, sau să pomenească dă dănsul hrisoavele Puroineanului, care sânt mai dă curând, apoi nici stăpânire osebită în Albu nu au avut, nici semnele nu i să știe de unde și până unde; dar, ca să nu pricinuiască părășii Tâmnienii că nu li s'au cercetat pricina cu dă amăruntul, după ce am văzut că ei nu pot să apodicsască nici cu sineturi, nici cu marturii, nici cu stăpânire pentru Albu, că este hotar osebit, am trimis dă am adus la Divan și dă n vecinii ce să hotărâsc cu moșia Tâmna i Pavățul, cu scrisori ce au avut, adecă cu hrisoave vechi și hotărânicii, și, cetîndu-să toate acele sineturi cu luoare amînte, nicăeri nu am văzut hotărîndu-să cu hotarul Albu, ci numai cu Tâmna, după care sineturi ale rezașilor îndestulîndu-să judecata că alt hotar într'aceste doă hotară Tâmna și Pavățul nu este, li s'au zis să aducă aici la Divan mărturii vrednice de crezut, carii știu semnele hotarului Albu, pă unde s'au urmat, ca, după compromesu ce au făcut amîndoaă părțile și după eretocresie, să li se aleagă dă o parte hotarul Albul, și celelalte hotară să să înparță precum s'au găsit cu cale dă orînduiți eretocriți și deteră răspuns că nici semnele acelui hotar Albul dă nimeni nu să știu pă unde sânt, nici alte mărturii nu au decăt numai acel zapis al Stoicăi logt., dă vânzarea ce scrie că face la vară-sa Neaga Tâmneanca; care zapis fiind, precum mai sus zicem, vechi dă atîta sumă dă ani înnaintea hrisoavelor ce are Puroineanul, cu 16 ani, și nici într'acele hrisoave este trecut sau în alte sineturi pomenit ori el sau hotarul Albul, judecata numai la dănsul nu poate pune temei, mai vîrtos că părășii Tâmnienii, la nicio înfățișare, dă cîte ori s'au judecat în Divan mai nainte, niciodată nu au pomenit nimic pentru hotarul Albu“. Totuși li „se face musaadea“ de „cercetare la fața locului“. Să ia „carte de blestem asupra tutulor

9.

19 Octombrie 1825.

Ioan Poroineanu răspunde la afirmarea lui Portărescu cu privire la averea lui. Are la Craiova „într'o îngrădire doo departamenturi cu grajdii și șoproane“. Are locuri și la Belot și Sârscă, nu și la Bolboși, la munte la Bratilov. Făgăduiește, la Izvorul, și Dumbrăvița: de se află, să fie „pă seama capitalurilor“. La o vie are „și bordeiu dă vase și casă dă viar“. Aiurea, la altă vie, „o pivniță dă bărne și șopru dă gard și odae dă vier dă lemne“. N'are „deosibit pometu mare dă rachiu“. Are „o viișoară dă mâncat struguri“, o cârciumă cu „grajdiu dă stobori, învălit în blane“. Nu e adevărat că are o „erghelie mare dă cai“: „eu nici cai, nici altă felurime dă vite n'am trecut dincoaci dă Olt... Am vre o cățiva cai dă prăseală“. N'are „văcărie dă boi, vaci și bivoli“. „Bivoli niciodată n'am avut, dar știu că dumneai Logofeteasa Cornițoia au dăruit dooă bivoliță dă sânt acum trei ani trecuți fii-mei“. N'are „dooă turme rămători, una dă tămăzlac și alta dă mascuri mari, dă negușitorie. ...Nici cățiva stupini am undevaș decât la viaa ot Șipote. Știu că era vre-o cinci șase măci“. Are doar „câteva oi ce rămăsese neluate de răzvrătitori... Fiindcă să strica lunca moșii cu tăiatul la capre, m'au înștiințat omul meu că le-au vândut“. N'are cele „dooă caleșci“, una „nepoleită“. „Calească poleită niciodată n'am avut, iar dă sânt opt ani trecuți am cumpărat o calească sadă, pă care o am aici în București veche, și am mai prefăcut, când eram la Craiova, o butcă veche, făcându-o calească la Nemții din Craiova, pă care o am tot aici veche și aceia, și stricată“. N'are „telegari și cai dă călăriie cu tacămurile lor“. N'are cele „patru cazane mari dă aramă date prin plaiuri cu inchiriere, dă face rachiu...: numai dooă cazane aveam la vii pentru hertul tescovini... Un cazan mic dă prefăcut rachiu aveam acasă la Craiova“. Spusese că a „agonisit inele în vremea apostasii. Eu cu apostajii nu am fost, ca să agonisesc diiamenturi“. N'are case pe Podul Moșoșoaii, „făcute în tovărășie cu Slușr. Pană... În casa mea tăvi de argint nu am avut nici am, deosibit iarăș tacăm dă dulceață și al cafellii dă argintăriie nu am avut, pă cum nici argintăriie dă masă nu am, fără numai am avut 12 zarfuri dă argint, dooă farfurioare cu șase linguriți de argint... Eu haine scumpe nici

am purtat, nici port... Zice că am patru lăzi cu mărunțișuri dă ale casii. Răspunz la aceasta că, pă mine trimițându-mă la Vidin (adaus sus neînțeles) dumnealor boeri din Craiova, ca să iau o sumă dă Turci pentru prinderea lui Tudor răzvrățitorul, me-au rămas soția acasă sângură și, ce am avut, puindu-le într'o ladă mare, le-am trimis la moșia Beloți, ca să o ascunză isprăvnicelu în groapă, și, fugind numai cu trupul, când s'au spart Craiova dă frica răzvrătirii, și, așa, răzvrățitori mergând pă acolo pă la moșie, au căznit pă isprăvnicel, carele mărturisind lucrurile mele, le-au luat toate, și este de față acolo în loc și isprăvnicelu și sătenii cari știu aceasta, precum și la celelalte moșioare me-au făcut mari stricăcuni și pagubi, dându-mi și foc pă la pătule cu zaharele, și vinuri și rachii vârsându-le în câmp, luând și vite câte am avut, în pizmă, căci mă aflam trimis la Vidin, dă unde n'am putut să es pân ce au trecut oștirile împărătești în țară spre curățirea locului". „Câte bucăți dă aramă am avut mai înainte, niciuna me-au scăpat dă răzvrățitori, și acum nu am altă aramă făr numai șase tingiri în care gătim bucate, care le-am cum-părat pă urmă aici în București... Pă cumnată-mea (Roxandra), am trimis-o eu la Craiova, fiindcă čarea duml. Caimacamul casăle mele să șază într'ânsele, și am trimis-o pă dumneaei ca să le facă teslim, fiind casăle închise dă dumnei la plecare-i dă acolo, și acum îmi scrie că duml. Caimacamul au luat alte case să șază, și cumnată-mea să întoarce aici, și o aștept să vie... Pă lt. 822, luându-să viile (!) din cinci județe de duml. Dvornic Bibescu, me-au făcut și mie o puțină parte, precum au făcut la mulți alți boeri și neguțatori, și, dând parte și la Pitarul Iene, l-au orânduit tovărășia, dă au căutat treaba cu alt neguțator, anume Bușa, și socoteala, au paradosit-o la dumnealui Dvornic Bibescu; în casa duml. s'au dăsfăcut, dă unde niciun căștig n'au eșit. „N'are nici cei 3.000 de galbeni" la casa lui Costandin Pop din Sibii, cu dobândă, după înțelegerea ce i-au dat cei ce vin din năuntru". N'are nici cei 3.000 de la „un neguțator ce-i zice Șapte Bani ot Sibii“

10.

20 Ianuar 1827.

„Bălașa Degerățanca, ce-mi zice și Corlănoaia, de Timna sud: Mehî.", către Divan, pentru procesul cu Medelnicerul Ion Poroi-

neanu, „pentru părțile noastre de moșie ce ni le răpise, stăpînire peste sute de ani“. Cîștigase cu sentință de a se plăti „urmatele cheltuieli, pagubile ce avem i tăerea pădurii din pricina Poroineanului, i venitu părților noastre de moșie, i tăerea pădurii după moșiia Albu de la erotocrisie încoace, și, Poroineanu nevrind să plătească, avînd și mare căpital dă bani și stare“, se dă „mumbașir cercetători“ „dumnealui Costache, omu Mării Sale bizadê, și împreună cu vechilu nostru, dumnealui Medelnicerul Petre Portărescu“, pentru „ca să-i facă mezat“. Dar mumbașirul stă două luni în Craiova și Poroineanu vinde „toate lucrurile mișcătoare de mult preț, fără mezat, apoi au plecat de au venit în satul nostru Timna și, în loc să iscodească averea Poroineanului, din pricină că n'am avut bani să-i dăm, s'au făcut mumbașirul cu Poroineanu tot una, ne-am pomenit în mare catratismos și necinste..., și vechilu nostru au fost în mare pază, să nu vorbească cu nimini din lăcuitori... Și noi ticăloasele înjurate și necistite, și oameni care eșia să dea mărturie să punea mumbașirul de-i bătea, încă au trimes catană cu treapăd dă am plătit tl. 18, pr. 30: neputând merge, fiind bolnavă, și neavând bani, mi i-am pus haina din spinare amanet de am luat bani, cum și altă mărturie iar ațița bani au plătit treapăd, și l-au ținut închis multe săptămâni, de ce să dea nooă mărturie, să defaime pă Poroineanu, cum și alte dooă mărturii ce au mai venit mai la urmă iarăși i-au închis, cu care i-au speriiat pă toți să nu mai ese nimini mărturie nooă, apoi la satul nostru Tămna ne-am pomenit fără știrea noastră și a vechilului nostru cu doi prietini ai Poroineanului, Medelnicerul Scarlat sin Radu Căptn. i dumnealui Gheorghe Argitoianu, vîind cu porunca dumnealui Caimacănului să facă cercetare pagubilor noastre i tăere pădurii și venitu părților noastre de moșie din lt. 813 până acum. Vechilu nostru aflându-să foarte rău bolnav, am zis și noi și vechilu că până să va isprăvi cercetarea Poroineanului cu care au venit mumbașirul domnesc, nu putem să lăsăm baltă cercetarea și mezat Poroineanului și să ne apucăm de altă cercetare. Cunoscând și dumnealor că așa urmează, au plecat, zicând că vor veni după ce să va isprăvi cercetarea Poroineanului. După ce au venit la Craiova, ce ajungere au făcut, eu, Poroineanu, nu știu, și dintr'a cui povățuire, că ar fi făcut alegere fără a face cercetare la fața locului, după arătarea Poroineanului, și între altele ce ar fi dat

în scris, lucru cu totul neadevărat, apoi ar fi dat în scris și pentru bagceaoa mea dă pruni din grădina casii, că ar fi pus Poroineanu de au tăiat numai 2 pruni, când cu hotărnicia Greceanului. Proastă le-au fost arătarea, că, din 30 pruni ce sânt tăiați, cinci mai mici i-am lăsat jos, iar 25 pruni mai mari, groși, sânt dă față și acum rădăcina lor, care sânt văzuți de toți, cum și livadiia mea cea mare din Hutchișu, ce este rămasă de la moși și părinți, totdeauna fac în ea câte 12 clăi de fin, care clăi și pă acest următor au tot 12 clăi fân s'au făcut, care s'au văzut și de orânduși cercetători, că au mers cu vechilu nostru de le-au numărat, și cu alți mulți, cum și în leat 815 și în leat 816, când au mers dumnealui Medelnicerul Portărescu hotarnicu, din porunca Domnului Caragea, de au cercetat față cu Poroineanu și cu alți, iar atâta fân au dovedit că s'au făcut... Deșartă este arătarea și de mirare lucru este, niște cercetători ce să numesc de credinchoși, să arete la toate mincuni, când acest fân și pruni sânt de față, văzuți dă lume. Poate socoti orice judecată și la celelalte condee ce au dat înscris fără cercetare, că sânt neadăvărate. (Pretind că ea nu-și cere paguba.) Și aceasta este mare mincună și netremnică arătare..., că pentru aceste pagube și cheltueli ce am făcut mă judec de 17 ani, până când mi s'au stins casa și am intrat datoare ca roabele. Apoi, când de la Domnie am câștigat dreptate, cum poci tocmai acum să zic că nu caut nimic la Poroineanu din arătatele pagubi?... Iar nu să scrie dumnealor bazne, să incurce lumea, care după dreptate și după pravilă cu drept cuvânt s'ar cuveni să li să facă răsplătire de către stăpânire și să plătească și cheltuială, căci eu dă dreaptă știința mea arăt în frica lui Dumnezeu, și, de nu va fi crezut ori pă taină ori dă față, să trimiță stăpânirea un credinchos, să vază atât suma clăilor ce sânt în ființă, cât și tăierea prunilor ce sânt dă față, și atunci va cunoaște judecata viclesugurile ce au urmat mai sus numiți boeri ce s'au numit cercetători... Au trimis Poroineanu mumbașir Căimăcămi de au adus în Craiova pă toți cetași săi și pă toate rudele cetașilor, au adus și pă cetașele mele, fiind vechilu în Craiova, au trimis mumbașir cu treapăd să mă aducă și pă mine, și eu, aflându-mă bolnavă, n'am putut merge, și mi i-au luat treapăd tl. 18, pri. 30, și, așa, fiind orânduși dă dumnealui Caimacamul în cercetarea părintelui episcopu, s'au înfățișat Poroineanu cu cetașale mele și cu toți

aduși de Poroineanu și s'au dat cuvânt, arătând că cele ce au dat mai sus numiți cercetători în scris sânt lucruri neadevărate, cerând cercetare la fața locului după hotărârea domnească. Și ascultare nu s'au dat, iar, după ce m'am mai îndreptat din boală, am făcut și eu înștiințare Preasfinți Sale părintelui episcopu, cu arătare că nicio cercetare n'au făcut acei boeri la fața locului, nici m'am lăpădat eu de pagubele ce caut la Poroineanu, cum și pentru pruni am arătat suma ce este toată, cum și pentru fân am arătat suma clăilor dă mai sus... Apoi ce urmare va fi făcut, nu știu, ci, fiindcă pentru toată năpăstuirea noastră și neurmarea mezatului ce au vândut Poroineanu fără a fi față, și pentru despăgubirea noastră plecară cetașile mele, să meargă la luminatul Divan cu vechilu nostru, să facă plângere pentru toate vicleșugurile ce s'au urmat și neastămpărarea Poroineanului de amestecăturile ce ne face până ne-am prăpădit din fața pământului, și eu, aflându-mă tot în neputință și neavând eu ban de cheltuială să merg și eu la București, dau înscris către luminatu Divan drept și în frica lui Dumnezeu că arătarea mea este adevărată. Și pentru credință mi i-am iscălit numele și porecla, rugând și alte obaze ce să văd de au iscălit marturi.

11.

15 Novembre 1827.

Raport al lui Vel Logofăt către Domn, care aprobă. Proces între Medelnicerul Petre Portărescu și „Zmaranda polcovniceasa, soția unui polcv. Dimitrache Zaroiane, ce au murit“, pentru o sumă de bani.

12.

1831.

Noi, patru frați, fiie răposatului Dumitrașco Cilibiu, ce ne zăce și Ćorcăneștii“, dau zapis lui Portărescu. Au „părțicele de moșie în hotaru Tămni“, ca și „răposatul Medelnicerul Ionu Poroineanu“. Amintește că hotarul Albu s'a ales la 1813. Se judecă „la trei luminați Domni“. A treia hotărnicie o face „Cruceul“ Costache Ștefănescu, „suptu carte de blestem“. Ca vechil, Portărescu se judecă și el cu Poroineanu între 1815 și 1828. Tămnenii se amănaseră la Portărescu între 1816 și 1819 („jălozare“). La 1830 ei vând Albu acestuia.

13.

7 April 1840.

Vistieria anunță „cârmuirea“ de Mehedinți că Răducanu Mihai Izvoranu din satul Tămna e șters de la „fii de boer de neam“ și, pentru slujbele făcute, trecut la „cei cu deosebit caracter“, de cari are a se ocupa Adunarea.

14.

Pântr'aceasta dăm mărturie că d[umnea]lui Răducan Izvoranu de la Tămna este în adevăr fiu al răposatului Postelnicului Mihai Izvoranu și, din întâmplarea răzvlătirilor trecute jăfui[n]du-să casa dumnealor de Turci, s'au lot acel document părintesc înpreună și cu alte hârtii trebui[n]cose. Drept aceia, pentru adevărată știință ce avem, i-am dat aceasta supt ale noste (*sic*) iscălituri.

844, Iulie 10.

Patru iscălituri neînțelese.

15.

Pintr'aceasta dăm mărturie că d-lui Răducan Izvoranu de la Tămna este în adevăr fiu al răposatului Postelnicul Lețai Izvoranu și, din întâmplarea răzvlătirilor trecute jăfuindu-să casa dumnealor de Turci, i s'au lot acel document părintesc, înpreună și cu alte hârtii trebuincioși. Drept aceia, pentru adevărata știință ce avem, i-am dat aceasta supt ale noste iscălituri.

1844, Iulie 10.

(Patru iscălituri.)

16.

12 Februar 1848.

Pentru împrumut la Portărescu i se arendează Tămna de „Măioreasa Dumitrana Căpegoae, Răducan Izvoranul, Stana Tămničanca, Floare Tămničanca, Joița Tămničanca, Bălașa Degerățanca ce-i zice și Corlănoaia, Costandin Hărgotescul, Nicolae Hărgotescul, Ioan Isăcescul, soțul Zoiț[i]“.

17.

1848.

Mențiunea procesului, cu Portărescu și fiul Dimitrie, al Tămnenelor.

La 1850 „Tămnencele“ cereau sechestrul pe averea lui Po-roineanu.

18.

Înștiințare.

Să dă în cunoștința obștii că după hotărârea înaltei Stăpâniri are să se facă catagrafie de toate stările în tot coprinsul acestui Prințipat, ca după aceasta pentru cei ce vor fi supt răspundere de dajdie să se orânduiască strângerea birului cu a lor ușurare și în soroace hotărâte peste an, iar cei ce vor fi privelegheați să se osibească dintre birnici.

Pe acest temeiu să orânduiesc comisii prin toate județele, cu îndatoririle următoare :

1-lea. Să se corespondarisească cu toți proprietarii, cerând de la aceștia foi anume de toți lăcuiitorii ce vor sălășlui pe moșiile lor, întocmai după forma ce le va trimite sau în lipsa numiților de la ai lor epistați sau arendași.

2-lea. Pentru lăcuiitorii ce vor sălășlui pe moșii de moșneni, pe lângă foile ce să vor cere de la cei mai însemnați dintr'aceștia, vor cere osebit și de la preoții satelor acelor moșii.

3-lea. La toți lucrătorii acestor comisii să dau bani de masă i lefi secretarilor și scriitorilor lor, precum și cai de poștie până la locul de căpetenie al fieșicării județi. Numai la preumblarea ce vor face prin sate au să întrebuințeze din loc în loc cai de sat, însă și aceștia în cel mai puțin număr ce va fi prin puțință. De aceia dar nu au să pricinuiască, pe veriunde vor trece sau veriunde vor sta, niciun fel de supărare, cu cheltuială din orașe sau sate, ci orice le va trebui are să cumpere cu bani pe șân. Afară numai din cai de sate, precum s'au zis, întru a lor preumblare.

4-lea. Asemenea, întru prilejul aceștii catagrafii, nici comisarii, nici scriitorii, nici slujbașii isprăvnicești și cu un cuvânt niciunu dintr'acei ce vor avea și cea mai mică parte în lucrarea aceștii catagrafii nu are să ceară sau să primească niciun ban măcar, supt niciun fel de cuvânt, precum asemenea să îndatorează și cei de supt catagrafie să nu dea nimenea nimului nimic, căci unele ca acestea sânt poprite cu toată strășnicia, și să va socoti de o potrivă vinovat și cel ce va îndrăzni să dea ca și cel ce va cere sau va lua.

5-lea. Aceste comisii tot de odată să îndatorează să facă și ca-

tagrafia orășanilor pe temeiul instrucțiilor ce li s-a dat, care vor sluji de temei într-o lucrare.

Către acestea toate este legiuit ca pentru cei ce s-a vor tăinui în catagrafii, de vor fi din oroșani, răspunderea s-a cază pe isnaful din care va fi tăinuitul, iar, de va fi din seteni, pe tot satul sălășluirii acelu tăinuit, și această răspundere va fi ca pentru unu ca acela s-a se ceară dajdie îndoit de la cetașii săi.

Cunoscându-să dar această obștire către tot publicul, orice proprietar aflându-să pe a sa moșie s-a îndestuleze cererea comisii cu trimiterea foilor de toți clăcașii săi, fără cătuși de puțină zăbavă, și întocmai după forma ce i s-a va trimite de către comisie, precum și într-o sa lipsă s-a îndatorează al său epistat sau arendaș într'asemenea săvârșire. Drept aceia și tot proprietarul numai de cât va da în știre pentru aceasta epistaților și arendașilor săi, ca s-a nu cerce Comisia niciun fel de împiedecare."

Iscăliți „oleni Divanului : Maior Nojin, Vel Vist. Barbu Știrbeu".

19.

Supt-insemnații printr'aceasta arătăm că dumnealui Răducan Izvoranul, proprietarul din satul Tămna, atât în vreme de pace, cum și în cele mai crunte, a ocupat slujbe publice cu cinste, credință și dăstoinicie, fără niciun fel de pată, până în trecuta reorganizare, iar de atunci și până acum petrece numai cu ale dumisale proprietăți, pentru a căroră clăcași pă fiecare an plătește Statului câte șapte sute lei, păstrându-ș caracterul și opinia ce are în soșietate, i este și căsătorit cu din familie nobilă, precum și însuș s-a trage din familia boerilor Izvorani : tatul dumisale a fost răposatul Mihai Izvoranul, carele până la încetarea vieții a fost ocupat de slujbă publică în vremi paenice și în cele mai crunte din acele vremi, fără niciun fel de pată, carele, de au și avut privileghi de postelnicel cu sine'ul răposatului Domn Alecsandru Ipsilant Voevod (însă acel sinet împreună cu alte hârtii și toată mișcătoarea stare a casii sale i s-a luat de către panduri adalăeni în acea cruntă vreme, care aceasta ieste cunoscută de toate vecinele sate), dreapta noastră știință fiind precum mai sus s-a coprinde, ca concetățenii ai județului, vecini cu proprietățile și lăcuința dumnelui sus arătatului, ne cunoaștem datori a-i recomanda al său merit cu respect la mila prè-înnălțatului nostru scump Domn și cinstita Visterie spre a-l împărtași cu cuviinčosul

privilegiu, și, ca să fie crezută și considerată această dovadă, rugăm pe č. supt-cîrmuire a o formă.

852, Septvr.

Gh. C. Poroineanu, căpitan. Pitr. Vas. Degerăjeanu. Dimitrache Protopopescu, Mihalache Butoi.

19.

18 Iulie 1860.

Contractu.

M'am tocmît cu domnu Răducan Izvoranu ca se-i fac o case cu încăperi doaă și o cuhnie, toate sub un acoperiși, și o pim-nițe de patru stânjeni lungu cu zid cu tot și largu de doi stânjeni și doi mus (*sic*) cu zid cu tot; lungimea caselor, hodaia mare de trei stânjeni lungu și de doi largu, iar a mică de doi stânjeni cvadrat, cuhnia de un stânjen și jumătate cvadrat.

Înălțimea casselor de la pardosală până la tăvan de un stânjen și jumătate. Tot materialu d-lui este dator se mi-l aducă aci, numai apă mă îndatorezi eu se aduc, iar salahori meșteri asemenea mă îndatorezi se-i dau cheile. Mă îndatorezi se-i fac doaă sobe muscălești și patru paturi cu cutie și obloanele la fereștri sadea, gergevelele, pardosala, tavanu, lipitu de de jos tot eu mă îndatorezi cu materialu meu, trei uși cu tăblii și una la cuhnie sadea, patru fereștri la doaă hodăi și la cuhnie una, care peste tot sunt cinci. Și eu se fiu dator a-i da cheile casselor la Sfântu Dimitrie. Toată tocmeala acestor case este de șaizeci galbini, h. 60 galbeni, din care am primit acum zece galbini, h. 10 galbeni, cari restu se mi se răspunze dupe înaintarea lucrului.

Anul 1860, Iulie 18.

Todoru Georgevici.

P. Hristu, chizeș.

(Chitanță sârbească.)

20.

Contract.

M'am mai tocmît cu d-lui domnu Răducanu Izvoranu deo-sibit de contractu ce-l avem întâi se-i mai lucrezi lucrurile cele mai jos însemnate; adică: o odaie de ficeori, de doi stinjeni largă,

o cuhnie alătura, de un stângen și jumătate, lângă șopru, un grajdi iarăși de doi stâneni, lângă grajdi o umbrătoare zidită peste tot cu cărămidă de un genunche din fața pământului, o cămară lângă ușa pivniței, care această cămară, odaia de ficeori cu soba ei, cuhnia cu vatra ei și cu coșu va veni toată tencuită și pe din năuntru și pe din afar, iar grajdiu numai pe din afar. La acestea toate se fac și patru uși mai ordinare. Voi face și învelișu cât lipsește cu șindila și cuele care sint scoase de la casă, și ce nu va ajunge va cumpăra d-lui. Înse materialu d-lui, cât este de trebuință la aceste încăperi, l-amă priimit, iară salahori, apa și celelalte toate câte sunt de trebuință priivesc pe socoteala mea. Înse tocma[la] noastră este de treizeci galbini înpărătești (N. 30 galbeni), din care am primit înainte 10 (sau zece) și zece îi voi primi când se va înființa lucrarea jumătate, și restu ce mai rămâne când se va săvârși toată lucrarea, când toate acestea i le voi da toate pregătite, în ziua de Sfântu Dumitrie, când îi voi da cheile cași ce o am cu deosibit contract. De care mă îndatorezi a lucra cu grăbnie și a face lucru plătit, cum și izidă la cărămidă și la celelalte materialuri a nu se izidi; iar, nefăcând la soroc, se mă privească răspunderea ce ar trebui se trag.

Anul 1860, April 6.

Todoru Gheorghevicu.

Hristu, martur.

(Alte semnături.)

CUPRINSUL

	<u>Pagina</u>
Documentele moșiilor cantacuzinești din Bucovina, de <i>Constantin</i> și <i>Marcela Karadja</i>	5
O culegere de acte moldovenești — până la 1437 —, de <i>N. Iorga</i> .	81
Documente privitoare la Ioan Noroceă Logofătul și la Velica Noroceă, prietena lui Mihai Viteazul, de <i>N. Iorga</i>	95
Documente de pe Valea Teleajenului și a Slănicului, de <i>N. Iorga</i> .	105
Documente mehedintene, de <i>N. Iorga</i>	121
